

Henricus quintus

autem tunc celebre nomen beati Gulielmi olim Aquitanie ducis in Galliam ordinem eremitarum diui Augustini labefactatum moribus et institutis ac edificijs plurimum instaurasse eius exemplo incensus innumerabilia pene per Flaminiam et Umbriam ordinis sui erexit monasteria: qua propter ad eum tanquam patrem omnes certatim currere ceperunt eremite. Quod ille cernens magis exemplo quam verbo ordinis instituta resarcire et restituere curauit. Nam ob rem aucta religione in eisdez prouincijs extunc (ut fit) ab ipso instauratoze et reformatoze fratres zanonite non diui Augustini vulgo appellare cepit. Tandemque cum annis quinquaginta et eo amplius in Flaminia mansisset diuino nutu in patriam reuersus plenus operibus bonis extra Mantuam sibi monasterio a ciuibus constructo migravit ad dominum. Cuius sanctissimum corpus intra urbem translatus in monasterio sancte Agnetis summo seruator honore: ad cuius tumbam magna quotidie signa fiunt. Huius autem sancti viri et patris Joannis boni inter celebres: prestantesque discipulos: Seraphicum Franciscum (sanctissimi ordinis minorum conditorem) fuisse constat. Sed nec dubitet quin forte ignaris huius rei execranda plurimum talis videatur scriptura: quibus omissa Vicentij: Gallij: Historici testificatione: qui et si trigesimo ipsius historiaryz libro 298° referat diuum Franciscum fuisse eremitam et cum baculo pedibusque calcatis et corrigia cinctum incessisse: non tamen huius discipulum fuisse contestatus est. Hoc nos vno verissimo comprobamus testimonio: quod apud Mantuam ubi sanctissimum viri sancti extat corpus: et relique vestimentorum eius reliquie. Tabellaris et inter antiquissimas monasterij scripturas circographum aliquando visus est. contestans beatum Franciscum de Assisio professionem eremiticam emisisse in manibus fratris Joannis boni eremite Mantuani.

Viri disciplinis excellentes.

Papias Iulbarus in latina lingua egregie eruditus: per hec tempora floruit. Qui preter vocabula latina: que in ordinem redegit: etiam de ordine dicendi optime scripsit: atque epistolas accuratissimas elegantes composuit.

Hymandus Frigidi montis monachus: et ipse in Gallijs in agro beluacensi: religione et doctrina clarus fuit: qui diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicam ab initio mundi usque ad hec tempora composuit.

Guernerus alias Hymerius illustris vir: iurisque civilis consultissimus: per id ipsum tempus Rome et Bononie docendo maximo fuit in precio. Qui testate Odifredo legum doctore in l. ius civile. ff. de iusti. et iure. primus omnium sine doctore leges civiles aperuit: et glosas addidit. unde iuris lucerna cognomentum promeruit: eo quod eius scientie primus illuminator extiterit.

Placentinus etiam celeberrimus iurisperitus: tempestate istac fuit: qui ipso referente super. l. de institutionibus apud Pessulanum montem summam suam non minus doctam quam utilem edidit: que incipit: Cum esset Patue.

Joannes Bosianus patria Cremonensis Azonis preceptor: et ipse Odifredo teste l. i. in principio. ff. hoc ipso tempore summam breuem super pandectis composuit: quam idez Odifredus vetosam nominat. Conseripsit tamen super. l. lecturam perutilem.

Martinus filiter bosianus et Cremonensis: eiusdem professionis doctor: de quo (ut aiunt) in glosis persepe fit metio: ipso tempore floruit: que et Angelus de Perusio ob ingenij magnitudine lucernam iuris et mundi speculum appellat.

Azone preterea patria Bononiensem: virum utique insignem: ac nobilissimum: magnique ingenij consultissimum Joannis bosiani auditor: his diebus clarum fuisse constat. Qui in legibus optimos fecit apparatus: summamque celebre edidit: que apud oes magno habetur in precio. Additiones preterea in nonnullis summis insertas fecit. Post summam magnos etiam apparatus super Digesto veteri et Codice edidit. Hunc Azonem Baldus in lege contractus. l. de si. instru. fonte legum et electionis vas: velut alter Paulus fuisse dixit.

Explicit Liber duodecimus.

Fratris Jacobi Philippi Bergomensis ordinis fratrum Eremitarum diui Augustini in omnimoda historia nouissime congesta. Chronicarum supplementum appellata. Liber Tertius decimus feliciter incipit.

6399 1200

Henrico igitur mortuo maxima inter electores orta est dissensio: cum alijs Philippū Sufanie principem et Thiburie ducem Henrici Germanum: quem idē Henricus moriens filij Federici tutorem reliquerat. Alij Othone Saxonie regem Lotbarij olim imperatoris pronepotem elegerunt. Innocentius vero pontifex: quia stabat Henricum et Federicum patre contra romanam inanis ecclesiam. Othone imperatore pronunciauit. Philippus vero ira successus: arma parat: ac contra Othone Philippo francoꝝ rege fauente in expeditione

prodit. Otho quoque composito exercitu una cum Joanne Anglorum rege pugnandi copiam facit: fiuntque singularia certamina: postremo cum Innocentio omnes excommunicasset: qui Philippicas partes sequerentur: res ad sanitatem reducit. Pace autem facta. Philippus romanoꝝ imperator fieri curat. Obtentoque in Germaniaz imperio. Tertiusdecimus Germanoꝝ imperator designatur: et imperauit annis. 9. quem postmodum Altigranus Turingie princeps (multis in sua sententia tractis) circumuenit et interfecit. Quo sublato pax consecuta est.

Federicus eius nominis secundus Henrici imperatoris ex Constantia olim monacha professa vxore filius defuncto patre paruulus in Apulie regnum successit: cui mater Constantia cum videret ob mortem viri cuncta tumultu repleri: preter conditionem sexus Sicilie regnum eis Sarum et vltra ad propulsandam vim hostium firmo presidio communiuit.

Ordo Carmelitarum: per hoc ipsum tempus in Syria apud Carmelum montem ab Alberto hierosolymitano patriarcha instituit: cui regulam suo iure confectam obseruandam primo tradidit. Ipsiusque ordinis fratribus habitum constituens. Capnas super periorum ex syrico largis virgis albis. s. et griseis circularat: more Belye prophete (ut tradunt pro habitu deferendam concessit. Que tamen ordinez (a multis impugnatum et aliquando persecutum) cum Honorius pontifex eius nominis quartus non satis probatum conspiceret: deuotione motus: primo sui pontificatus anno (mutatis prius clamidibus circularatis ob honorem virginis Marie in albas) sub titulo virginis Marie de monte Carmello confirmauit et approbauit.

Imperium grecoꝝ in gallos transfertur.

Balduinus natione gallos Flandrens comes: hoc anno Alexio Constantinopolitano imperatore: et Isaac eius filio morte sublatis: grecoꝝ imperium transtulit in gallos: et imperauit annis. 5. Discordantibus enim de imperio Isaac imperatore et eius fratre Alexio viro utique perditissimo: qui cum esset Isaac etate minor: tamen eum indulgentissime tractabat: adeo ut Petri imperij nomen nihil ei deesset. Quemque et sua temeritate a turcis captum idem Isaac ingenti pecunia redemit. Sed is pessimus vir post ingentia beneficia fratrem dolo cepit: et excecatum misit in carcerem. Idem quoque in Alexium eius filium duodecim annos agentem fecisset nisi fuga: salutem sibi quesuisset: quo audito Philippus francoꝝ rex Balduinum hunc Fladrie comitem et Henricum sancti Pauli: et Ludonicum Sabaudie ducem cum exercitu Venetias misit: et cum eisdem Venetis copias iungens Constantinopolim tandem applicuerunt: quam sexaginta et octo dies summa vi oppugnantes tandem ceperunt: et in sua potestatem cum vniuerso imperio redigerunt. Capta igitur vrbe proceres predicti cum Bonifacio moteferrato Thessalie rege quindecim viros ex omni eorum exercitu delegerunt: qui vrbis imperatorem et patriarcham assumerent: eo scilicet pacto: ut si imperator Venetus non esset: ipsi veneti patriarcham haberent: quem romanus pontifex confirmaret. Quamobrem Balduinus hic facto scrutinio: summa concordia ab omnibus imperatoribus declaratus. et Thomas Maurocenus Venetus in patriarcham assumptus: statim nouum imperatorem inunctum coronauit. Et itaque coronato: proceres vniuersa imperij domitia (preter Andrinopolim) intra annum receperunt. Quibus gestis quarta pars oppidorum captorum Venetis assignata est: que omnes insulas Egei maris continebat: inter quas Creta et Euboya: quam Higropontum dicimus: et alie minores erant: s3

quia Creta nomine Bonifacii tenebatur (ab Isaac iam sibi dono data) Balduin⁹ imperator eum Thessalie regem confirmatū hortatus est: vt accepta pecunia Cretam Veneti relinqueret: quod & factum est: ac sic Veneti Cretam vsq; in presens obtinere. Thomas autem patriarcha Romam confirmatus veniens Greco:uz ecclesiam Innocentio tertio subiectam omnibus fecit.

Tartarorum regni principium.

David quidam ignobili familia natus Tartaroz gcis rex: vir quidē magnanimis: p bec tempora ex iudici montibus vna cum omnibus sue ditionis vris ac mulierib⁹ hostili animo egressus: per vicinas vrbes predas ex spolia multa exegit: quibus allectis inde partibus petijt: pariq; terrore Media: Assyriam: Persiam: Armeniam: & Sarmatas non lōgo tēpore peruadens circa Medolis paludis littora concessit: vbiq; accolis suis sedes constituit.

Petrus zianus Sebastiani quondā ducis filius: quadragesimusquintus Venetozuz dux: post Arricū: vel Henricum creatus: ducavit annis. 22. hic Corciraz nunc Corpbu dictum: Potonum: Coronūq; insulas in Venetoz redegit potestatem: S; cū obire publice oīa nō posset: primatis etiam ciuib⁹ negociū rei maritime dedit: q multas insulas occupauere: inter que fuere Salipolis: Maxo: Paromola: Herinea: Andro: Euripus: Tinasimichole: Schyron: Scopulus & Stalimenus: atq; alie multe: Cretā etiam pauloante a Bonifacio mōteferrato emptam: rebellantē armis: in fide cōtinuit: eamq; in Colonie formā redegit: missis eo ciuibus: q Cretenses in officio p̄tinerent. hic sacellum in sancti Marci pallacio ad honore diui Nicolai miro ornatu extruxit. Constantiam Tancredi Sicilie regis filiam duxit vxorem: ex qua etiā complures suscepit filios. Cūq; postremo senio confectus eēt: dñio se abdicās paulo post vita excessit: & apud sanctum Georgium maiorem Venetis in sepulchro paterno sepultus est.

Hericus natione Gallus: hoc anno Balduino eius fratre defuncto: in imperio Constantinopolitano succedēs: imperauit annis. ii. hic suscepto imperio vna cū Bonifacio mōteferrato Marchione: & Thessalie rege Andrinopolim vrbe diui obsedit quo audito Galachi gens olim romana vltra Danubij ripam sita: Bulgarilq; vicina cū magnis copiis accessit Andrinopolim duxere. Quā ob causam Henricus & Bonifacius obsidione soluta: Constantinopolim mox petiere.

Domine⁹ vir sanctitate doctrina ac virtute omni: incōparabilis atq; religionis quasi matutinus: sydus in caligura Hispanie pago natus: p hoc tēpus ex canonico regulari ordinis diui Augustini: adeo vocatus: assumptis secum duodecim fratribus sociis predicoz ordinē incredibili seruore instituit: quo diuinitus instituto: ab gloriosa dei genitrice Maria: etiā religionis ipsius habitum accepit. Cuius pater existens: cū procurante Innocentio tertio pontifice summo: heresim apud Tolosaz ab ortam mira celeritate compescuisset: atq; alia plurima virtutis & sanctitatis opera infatigabiliter vbiq; gessisset: ab Honorio pōtifice tertio (vt infra dicem⁹) ipsius ordinis p̄firmationē obtinere p̄meruit: quo p̄firmato cū innumerabilia pene monasteria erexisset. tādē anno salutis nostre. 1227: apud Bononiā sciētia & miraculis clarus: nonis Augusti migravit ad diuim: quē postea Gregorius nonus in sanctorum numero ascripsit.

Frācisus ex Alisio ortus diui Joānis boni Dātuanī eremite discipulus: vir vtiq; Seraphicus atq; diuin⁹. p̄ & ordinis minoz institutor & dux: hoc ipso anno terrena oio despiciēs: Christū in oī vita secut⁹ ē. hic quippe religionis habitu a beato Joāne bono eremita suscepto: vt eius p̄fessionis cyrographo p̄stat: cū aliquādiu pedib⁹ calcias & corrigia cinet⁹ incessisset: sentētie dominice maxime memor dicētis: Qui nō renūciat oibus q̄ possidet & habet: nō pōt eē meus discipulus: atq; illud q̄ discipulos ad predicandū mittens p̄cepit: vt neq; aurū vel argentū possideant: aut ne peram vel sacculum: neue virgam siue calciamenta: aut certe duas tunicas: haberent: abiectis oibus tunicā incultā & cōtemptibile sune precintam induens: nouū mox ordinem p̄stituit: & velut Sol in orbe radians christianā religionē plurimum illuminauit. Cūq; fratribus nouā regulam dedisset: & Christi stigmatibus insignit⁹ eēt

Otho 4°
apud **A**ssium urbē suam anno salutis. 1227. quarto nonas octobrias migravit ad do-
minum: quē biennio post: auditis crebris eius miraculis **G**regorius nonus: magno
prius ob eam rem p̄uentu habito: in numerum sanctorum statim retulit.

6408 1209

Otho eius nois quartus Saxonie dux: hoc anno: cū **P**hilippus imperator
a comite palatino interceptus fuisset. Imperator a germanis electus: im-
peravit annis. 3. Qui statim Romā p̄fisciscens: ab **I**nnocētio pontifice coro-
nat: quo facto in romanos seuire: ac p̄tra eos pugnare cepit. Sed bello aliquandiu
sedato: ex urbe pulsus ē: p̄pter quod statim p̄tra p̄ntificis voluntatē et ip̄ius iniuriā
in **F**edericū adolescentē imperatoris filiū expeditionē sumpsit. Quarto multis eius
regni Sicilie oppidis vi captis: et regnū ipsum occupavit: p̄pter q̄d p̄ntifex eodē an-
no p̄cilio Rome habitō: cū ab imperio abrogavit. Eius enim p̄pter vaphrū ingeniu
Otho Italie carus: nec acceptus erat. Unde auxiliāribus in primis oibus Italie
principibus. pontifex eidē maximam intulit cladē: quo fuso et fugato: de eo breui vi-
ctoriam obtinuit: ex quo factū ē vt **B**oemie rex: ceteriq; electores **F**edericū secūdū
Sicilie regem vigesimū agentē annū romanoꝝ imperatorē deligerent. **O**tho autē
paterno regno p̄sulturus in **G**ermaniā e vestigio rediit: vbi postea a **P**hilippo fran-
corum rege apud **B**elgas superatus: ac tandē interfectus ē. Verum p̄pter dissensio-
nē deligēdi imperatorē: Itali neq; precedentē **P**hillippū: neq; hunc **O**thonē ad nu-
merū imperatorū admittūt: p̄ter id tantum temporis: quod inter coronationem et
depositionem huius **O**thonis interfuit: per reliquum vero tempus eorundem im-
peratorum vacasse imperium scribunt.

Estensium **A**rchiepiscoporum ortus.

xiii **O**ldrandinus primus **E**stensium **A**rchiepiscopus. et **F**errarie etiam (vt aiunt) princeps:
vir nobilissimus: et in bellicis rebus admodum strenuus: eloquentissimusq; ac virtu-
tibus plurimis ornat^o: hoc anno cum esset etate grandævus **F**errarie diem obiit.

Hic enim patrem **O**bizonem habuit: qui fuit **R**eginaldi: qui fuit **A**zonis: **A**rbildis
gloriose comitis maritus: quem quia prioris viri consanguineus fuerat: et sibi
quarto gradu coniunctus erat: ignorans acceperat virum. **M**andante **G**regorio p̄-
ntifice septimo repudiavit. **H**ec enim p̄stantissima **E**stensium familia (vt ex chroni-
ca **P**auli **A**rrari elicere potuimus) vna cum comitibus sancti **B**onifacii semper ve-
tustissima ac insignissima fuit: que ex troianorum principe **M**arco (qui in **C**isalpi-
na **H**allia urbem ex suo nomine condidit) origine duxit.

Bonifacius autem sancti **B**onifacii comes: **V**erone et multorum oppidorum nobi-
lissimus princeps: eo ipso anno cum **O**ldrandino **E**stense: viam vniuersę carnis in-
gressus est.

Ricardinus vero comes ipsius **B**onifacii gnatus: patri succedens: regnavit annis vi-
ginti. **H**ic itaq; apud **V**eronam magistratu suscepto: gubernationē reipublicę im-
mutare et reformare cepit. **Q**uamobrem multos diuerse factionis principes: et potis-
simum nobiles de **M**onticelles viros potentissimos: tum in exiliū egit. **Q**ui nobi-
les infensi: post aliquot annos: et ipsi infidias **R**icardino tendentes: eodē anno do-
mini. 1231: ipsum comprehenderunt: et perpetuo carceri mancipauerunt: et vniuersis
comitibus **V**erona pulsis: urbis dominum sibi vendicauerunt. **S**ed nec ipsi quidē
deficiente presidio diutius in domino perstiterunt: q̄a ab aduocatis viris potentissi-
mis eiecti: urbis dominium per quinque annos eis reliquerunt.

Azo p̄terea **E**stensium **A**rchiepiscopus **O**ldrandini primi **A**rchiepiscopi filius: patri suc-
cessit. **V**ir sane catholicus: et ecclesie romane acerrimus propugnator: atq; defen-
sor: qui contra **F**edericū imperatorem romane ecclesie persecutorem quoad vixit
durum gessit bilium: quamobrem cum **F**errariam que ab ecclesia romana ad impe-
ratorem defecerat: recepisset ipsam **G**regorius pontifex nonus: eidem et successori-
bus ecclesie nomine gubernandam commisit. **I**psam quoq; urbem **A**rbildis co-
mitissa **V**enetoꝝum **R**auenatiumq; auxilio ab **H**erico tertio ecclesie hoste occupa-
tam sibi subegerat. **E**t p̄pterea deinceps vsq; ad hunc **A**zonem. **A**rchiepiscopus **E**stē-
ses ea in urbe amicitijs et diuitijs potentissimi fuerunt.

Federicus eius nois secundus tertiusdecimus germanorum imperator: hoc anno Orbone predicto imperii titularis privato ab electoribus eius loco surrogatus: et ab Honorio pontifice coronatus imperavit annis 33. Anno coronato: et confirmato eo pontifice procurante in Sicilia regnum restitutum est. Sed a maioribus suis mitem degenerans: ubi imperator appellatus est: ilico in romanam ecclesiam insanire: omniaque lacerare ac rapere cepit: propter quod anathemate notatus imperii dignitate privatus est. Sed ille floccipendens pontificis maiestate amplius quam convenisset crudescere cepit. Et platos ex gallia redeuntes in liuore pontificis a pisanis piratis apud Delozam insulam intercepti iussit atque submergi. Undeque Henricum filium propter suspicionem affectati regni in carcerem trudi et mactari fecit. Veniens cum multis italiam civitates studio partium: guelforum et gibellinorum impleset atque ex hoc multas urbes que pontificis partes sequebantur vexasset in Appuliam traiciens gravi morbo laborare cepit. Unde conualescere cepisset: a Manfredi filio ex acilla suscepto: quem Parenti preceperat: suffocatus interit. Hic scelestus quoad vixit: aucto Federico Barbarosso inmanior fuit. et multa in Honorium pontificem et Gregorium nonnumquam machinatus est: propter quod multis fuit agitata calamitas. Et propter quod Henricum filium suum quem sibi Costantia regis Aragonum filia uxorem peperat (ut diximus) suspicionem affectati regni sine (ut alii volunt) zelotipie zelo in carcerem necavit. Unde apud Parmam urbem pleio supatus: coronam et ditissima impedimenta. et decem milia milites ferro occisos amisit. Alterque filius legitimo matrimonio ex eadem uxore genitus nomine Henricus a Bononiensibus quorum infestabat agrum occisus est. Sic Conradum filium: quem ex Yola Joannis hierosolymitani regis filia uxorem suscepit: rerum omnium suarum reliquit heredem: quem nihilominus idem Manfredus veneno sustulit.

Vimilinus sarracenorum apud Aphrycam dux. Vir quidem fortissimus: hoc anno maxima classe comparata in citeriorem hispaniam traiecit. et primo apud Colletum urbem insignem statione firmata eadem insensibiliter oppugnare cepit. Undeque universam hispaniam peruagatus: omnia cedibus et populationibus pleuit. Quia calamitate reges Castellae et Aragonie: Portugallie: ac Maurie comiti: copias simul iungere. et contra Sarracenum congressi maximam de eo victoriam consecuti sunt: qui nil eidem preter Granatam reliquere.

Americus quidam hereticus. vir sane callidus et doctus: hoc anno eadem ob rem apud gallias in prelio existens (a dyabolo seductus) insanire et delirare cepit. et inter ceteros sue versarie errores affirmabat ideas que sunt in mente divina. et creare: et creari: cum in mente divina: teste patre Augustino nil nisi eternum et incommutabile sit. Dicebat propterea nullum peccatum imputari posse in caritate constitutis. Quibus erroribus apud Parisium damnatus: cum sectatoribus suis exustus est.

Symon comes Montisfortis vir christianissimus hisdem heresum tumultibus in prelio maximo fuit: quod inter cetera contra hereses istas velut alter Carolus magnus. non tamen verborum disceptationibus cum episcopis aliisque doctissimis viris et beato Bruno disputantibus sed etiam armis fortiter egit: quem ad centum milia hereticorum cum octo milibus catholicis fudisse et fugasse ferunt.

Synodus maxima hoc anno apud Lateranum ab Innocentio pontifice pro recuperanda Hierosolyma celebratur: ubi interfuerunt mille et trecenti prelati cum hierosolymitano et Constantinopolitano patriarchis. Affuerunt etiam alii greci et romani imperii legati. Regum quoque Hierusalem. Francie. Hispanie. Anglie et Syprorum oratores. In qua multis habitis consultationibus nihil aperte discerni potuit. Verum nonnulla decreta ibi relata fuere. Quibus tam laycorum quam clericorum mores componerentur.

Cruciferorum etiam ordo ea in Synodo ab ipso Innocentio restituitur. Et nonnulli tempore Albanensium pestifera heresis surrexit. Que quidem tantam in populo Romano: cleroque seditionem induxit: quantam nunquam antea. Quamobrem

Federicus secundus

rem pontifex multos cruce signatos impulit: contra eos arma sumere. Qui-
bus devictis: cruciferorum ordinem iam sopitum et pene extinctum instaurans
multis privilegijs et gratijs mirum in modum auxit. Sicut autem postmodum ordini In-
nocentius quartus devotione affectus: apud Lugdunum existens regulam edidit:
et eisdem religionis observanda tradidit. atque cruce sepe ipsi religiosis in manibus por-
tare precepit. Ipsius autem ordinis auctorem et ducem beatum Quiriacum episcopum
et martyrem tempore Helene imperatricis primum fuisse tradunt. Qui cum a Ju-
liano apostata cum innumerabilibus christianis passus fuisset. idem ordo ad nibi-
lum ferme usque in presens tempus redactus est.

1216

Petrus altissiodorensis Henrici imperatoris filius tertius gallo- rum in imperio constan-
tinopolitano impator: hoc anno patre sublato imperium suscipiens imperavit annis 9.
Qui suscepto imperio confestim una cum Iola uxore Romam veniens ab Honorio
tertio imperis coronam apud sanctum Laurentium extra muros accepit. Qua susce-
pta una cum Joanne cardinali de columna legato a pontifice declarato: ad res Asiae re-
formandas cum copijs ab Innocentio pontifice excitatis mox transiit. Is enim Pe-
trus venetis in recessu promisit. Tyrachium urbem a Theodoro Sphyrotarum du-
ce dolo captam recuperare. Visit ergo Iolem imperatricem et cardinalem constan-
tinopolim. et ipse Tyrachium petijt: quam pluribus diebus oppugnauit. Sed cum
obmunitionem urbem capere non posset: soluta obsidione sub fide publica Theodo-
ri predicti: terra iter faciens in teterrimis motibus dolo ab eodem Theodoro ca-
ptus: in obscurissimum carcerem coniectus est. et dum biennio in carcerem detine-
retur: Ioles uxore imperium prudenter administravit.

646

1217

Honorius tertius papa Americo cine romano genitus Innocentio successit
et sedit annis decem: et mensibus 7. et diebus 13. Vir sane doctus (et ut pasto-
rem decet) optimus. Qui pontificatu inito imperiales titulos Federico se-
cundo contulit. Verum cum postmodum ecclesiastica iura sibi usurpasset: anathe-
mate ab ipso pontifice primo notatus etiam iperij dignitate priuatus est. hic Pe-
trum Altissiodorensis Constantinopolitanum imperatorem coronauit. Ordines
predicatorum et minorum confirmavit. Ordinem vero nostrum Eremitarum di-
ui Augustini (prout Innocentius fecerit) protegendum suscepit hierosolymorum regem
Joanem noie ex Asia Romam venientem benigne suscepit. Quem et multis mune-
ribus donatum in Angliam remisit. Basilicam diui Laurentij extra muros: et basi-
licam sancte Cuiusane. necnon et Petri facta factorum restituit. Edesque Marij edifi-
cavit. ac decretales multas ipse composuit. Et cum in omnibus bene optimeque
vitam duxisset. Tandem moriens in basilica sancte Marie Maioris sepelitur.

1217

Predicatorum ordo velut novum et splendidissimum sydus: inter densissimas peccato-
rum tenebras a beato Dominico diuinitus sub regula diui Augustini nouiter in-
stitutus hoc anno post multas improborum impugnationes. Tandem ab Honorio
pontifice: ipso patre et fundatore Dominico instrate: et procurante auctoritate apo-
stolica approbatur et confirmatur. Increbuerat enim tunc ex hereticorum multitu-
dine: et imperatorum temeritate: tanta clericorum et improborum virozum licentia
ut nulla religionis facies in ecclesia dei cognosceretur. Dixisses enim eo tunc om-
nes non modo christianos: sed etiam clericos et monachos in italia: aut in quili-
nos esse: aut ex extrema omnium nationum sece commigrasse. Christianorum
itaque Dominus Iesus Christus turpitudine et calamitate commotus hunc po-
tissimum ordinem predicatorum et minorum in urbibus excitauit: ut collabentem
christianam religionem erigeret. Verum quia lusco quidem illucescente sole:
etiam aer qui lucidus est: nebulosus videtur. Idcirco multi: quorum vita mala
erat: ordines hos damnantes: et improbantes in eos proflire ceperunt. et quo-
dam infano liuore pariti: eos tanquam mendaces: et illusores affirmabant.
Et urbibus pellendos esse dicebant. Unde et eorum supplicationes: et preces ab
synodo lateranensi reiecte fuerunt. Et quia (ut scriptura ait) non est sapiens: non est ciliu

Federicus sus
cōtra dominum **Honorius** primo sui pontificatus āno in vīssione diuī **Dominicū**
cum multitudine fratrum in lateranēsi ecclesia vidit ipamq; collabētes būeris sustē
tātem intellexit: vir optimus eā vīssionē fore diuinā: q; dominus nō materialem ec
clesiā: sed catholicā collabētem per hunc ordinē erigere decreuerat. Ideo a se **Bo
minico** statim accersito vna cū sc̄esu patrū ordinē hūc approbāz pfirmavit: z inter mē
dicātes supremū constituit. Hūc autē ordinē veluti fluiū velocissimū ex lucidissi
mo fonte **Augustino** emanatū ppulchre tygridi tertio fluiū e paradysi terrestris
fonte emanato cōparare possumus. Nā **Tygris** fluiū s̄m **Josephū** **Silach** dī:
quod sonat acutū: eo q; inter mundi flumina velocissimus z impetuosus sit. Ita z
hic ordo inter ceteros ptra hereticos q̄maxie extinguēdos impetuosissimus au
dacissimusq; habitus ē. **Dominicus** at cōfirmato etiā omni ratione ordine suo su
peruixit annis sex. Appropinquāte autē exitus sui die illud **Joānis** apostoli i apo
calipsi dixit. Qui sitit veniat ad **Tygridis** fluiū velocissimū. z qui vult accipiat
aquā vite gratis. Quibus dictis sponsus z sponsa dicit: Veni: z migravit ad do
minū. Ip̄m autē ordinē **Raymūdus** doctor **Barcinonēsis** ipsius diuī **Dominici**
cōfors z successor. Postea vita z doctrina: atq; ordinatiōibus mirū in modum au
xit. Qui autē hūc ordinē ecclesiāq; dei sāctitate z exēplo: ac scriptis cōtra hereti
corū dogmata confirmauerūt: p̄cipui fuerūt post **Raymūdū** **Petrus** martyr **Ge
ronēsis**: **Thomas** de **Alano**: z **Cincētius** **Galētinus** inter sāctos relati. Relig at
Petrus de **Tarāstia** **Innocētius** q̄ntus appellat̄. ac **Benedict** v̄ndecimus pa
pe. Ego cardinalis **Biblie** postillator. **Robertus** anglicus. **Nicolaus**. Ego gall⁹
Jo. **Dominici** qui de cōceptione v̄gis tractatū edidit. z **Jo.** de **Turecremata** car
dinales oēs: qui **Jo.** p̄dicti multa ediderūt. **Albertus** autē magnus **Ratisponi**. ep̄us
cū **Burando** de palude. **Jacobo** de **Cloragine**. **Jacobo** de **Lufana**. **Marti
no** qui **Martinianā** cōposuit. **Ulrico** argētinō. z **Herbrodo** bergomēsi ep̄o: atq;
Antonino florētino archiepo. **Smersē** etiā isto in ordine alij innūerabiles docto
res: quorū de nūero p̄cipui fuere. **Rogerius** z **Albertus** brixīenses: qui nonnulla
edidere. Sed z **Joānes** parisiēsis. **Bernardus** de **Claromōte**. **Gulielm** de **Alco
no**. Ego de **Argētinā**. **Thomas** anglicus cū multis. **Rayneri** z **Bartholomeus**
de **Pisis**. **Cincētius** burgūdu historicus. **Petrus** gallus: qui cathologū pontificū
z **Bartholomeus** **Tridētinus** qui legēdas sāctoz: atq; **Philippinus** ferrariēsis
historici. Habuit quoq; ordo hic **Guidonē** **Ariminēsem**. **Conradū** **Sculanū**. **An
gelum** de **Bononia**. **Jacobum** de **Veneūto**: atq; alios propemodum innumera
biles. De quibus omnibus loco suo dicemus.

Ierusalē hoc āno a **Lordirio** magni **Soldāi** filio (obsidētib⁹ **Damiatā** **chzianis**)
fūdīt q̄nta vice euertit: tēplū dñi t̄mō itegro relicto. It cū sepulchru dñi **Iesu**
violat̄ statuit: z **chzianoz** p̄cib⁹ ab scelere p̄t̄it̄ ē. Capta at̄ **Damiata** a **chzianis** in
solēnitate purificatiōis: eo āno euoluto i eiusdē v̄gis natiuitate p̄ redēptiōe capti
uoz **chzianoz** barbaris reddita fuit.

Ludovic **Philippi** frācoz regis fili⁹: p̄t̄e h⁹ āno d̄fūcto i locū ei⁹ successit. z r̄gnauit
ānis. 4. hic. n. suscepto regno statim testam̄tariā p̄t̄is volūtate adimpleuit: q; **Joāni** an
gloz regi nup̄ e hierosolymana expeditiōe reuersus. 60. milia libraz argēti parisi
ensiu reliq̄rat. z totidē militie tēplū. Tātū dēq; maḡo hospitalis hierosolyme.

Ordinē autē fratrum minorū hoc anno tertio kalen. decembris **Honorius** pontifex dif
ficillime tandem confirmavit. Nouerat enim antiquus hostis hunc ordinēz in ec
clesia dei futurū feracissimū fore. Nam cum et ipse ex fonte **Augustino** tanq̄ flu
uius (vt p̄missū ē) emanauerit: optie **Eufrati** fluiū cōparandū puto. z quidez pul
chre. **Eufrates** enim frugifer sonat. z inter ceteros fluios mēozatu plurimū cele
bris extat. Sic z ordo iste: licet inter mēdicantes velut **Euphrates** inter quattu
or flumina vltius cēseat. tamen z nūero: z fructu plurimū memoratu celebris ha
betur. Hunc sane ordinē diuus **Franciscus** tanquam voluptatis ortum con
fecit: in quo quietus: ac securius a mundi fluctibus selongatus: soli deo vacare
posset. In quem quidem ortum **Franciscus** ipse beatus primo introiuit: vt re
liquos spiritualibus z doctrine gratie aquis irrigaret. Ibidē ergo cōstitutus diui

1219

1223

1224

Federicus secundus no afflāte spiritu: celestem (vt ita dixerim) vite formam: ac regulam composuit: ac descripsit: seruādamq; filios: et cōfratres suos verbo pariter et exēplo edocuit. **Regula** autē et vita fratrum minorum (vt ipse ait) hec est. **Domini nostri Iesu Christi** sanctum euāgeliū obseruare: viuēdo in obediētia sine pprio: et in castitate vsq; ad mortem. **Et cum innumerabiles** ex hoc ortulo emerferint viri qui ordinē signis et virtutibus ac dignitatibus decorarint: cū eos p viribus hoc in ope mēorie traderē velim breuitati studentes ad ordinis dignitatē exornādam: hos scilicet **Ludouicū** episcopum: **Antonium** **Ulixbonēsem**: **Bonaucturam** cardinale: et **Bernardinum** senēsem inter sanctos relatos. et **Nicolaum** eius nominis quartum. **Alexādrū** quintum: ac **Sixtum** quartum superstitem pontifices maxios posuisse hic fat est.

625 **Clata** virgo sctissima diuī **Frācis** disciplinis erudita his porissimū temporibus apud **Asisū** urbem suā: virtute sctitatis et grē maxio in precio bita tanq; apis argumētosa rberes et mellifluos virginū fructus in domini agro cū diuo ei⁹ pze **Frācisco** et ipsa pducere lategit. **Propter** quod et **Honorius** ac **Gregorius** sūmi pōtifices eam honoribus et gratis plurimum profecuti sūt. **Et** cū sctē vsq; ad vite exitum perstitisset. **Alexander** quartus eam in sanctarum cathalogo aggregauit.

Belisabeth quoq; **Angarie** regis filia **Lathigraniq;** **Turingie** comitis vxor. et ipa p id tēpus bonis virtutibus a **Gregorio** pōtifice erudita tot. prulit manipulos opez quot ab eo suscepit semina pceptorum: que spōso **Christo** copulari desyderas terreni spōsi declinauit pōrtiū. **Et** mūdane glorie depositis vestimētis: contēptaq; diuitiarū ipsius iactātia: se mūdo porsus ignobilē fecit. **Ac** tāq; cananea de fluxu terrene sollicitudis liberata totis se viribus pietatis opibus cōtulit: in qbus optie vsq; ad mortem perseuerans nō sine sanctitatis opinione quieuit in pace. **Quamobrem** **Gregorius** nonus in sanctarū numero ascribi mādauit.

Jacobus teupullus patricius venetus quadragesimussextus **Venetorum** dux: hoc āno **Petro** **Hiano** duci success⁹ ducavit ānl. 20. et men. 8. **Vir** sane deo et hoibus carus. **Iusticie** amator: pacisq; auctor et cōseruator. **Religiosorum** etiam virozū munificus et protector. **Propter** quod fratres p̄dicatores: et minores summo cum desyderio in urbem perduxit: quos etiam mira liberalitate fouit. ac basilicam sanctorum **Joānis** et **Pauli** martyrum sūptuosis operibus in formā que nūc cernitur p prijs impēsis redigere fecit. et eā ordinē predicatorum excolēdam cōcessit. **In** cui⁹ valuis suum tādem corpus sepeliri pcepit. **Huius** precibus senatus venetus. 25. triremes **Balduino** gallo cōstantinopolitano imperatori cōtra **Vatarum** grecuz militū. **Qui** superato hoste quattuor et viginti de eius classe intercepti. et urbem obsidione liberauit. **Propter** quod **Balduinus** imperator senatū spōgiam et lāceam quibus dominus et saluator noster **Iesu** **Christus** hinc potatus: inde vulneratus fuit: et crucis ligni maximam partem dedit: et ingentē pecuniam suscepit. **Hic** cum **Gregorij** partes contra **Federicum** tueretur: ab eodem oppressus: maximis calamitatibus affectus fuit.

Papa 187

6426 127

Gregorius nonus papa: natione **Anagninus** de **Profapia** **Innocentij** tertij pape **Honorio** successus: sedit annis quattuordecim: et mēibus. 3. **Hic** suscepto pōtificatu **Honorij** p̄decessoris sententiam in **Federicum** prolatam confirmauit: q; ad recuperandam **Hierosolymam** proficisci nollet. **Propter** quod **Federicus** inimicitias aduersus pontificem statim constituit. et cōpato exercitu in eum mitit: eūq; in vrbe obsidens: magnam patrimonij partem occupauit: ac **Romanos** pene omnes pecunia corrupit. **Bonis** itaq; a pontifice deficientib⁹: pontifex delatis per urbem supplicando apostolorum capitibus populus ad commiserationē in ipsum commouit: ac sic tumultuantes **Romanos** in suā sententiaz traxit. **Et** adeo ut eos impulerit p ecclesia et pōtifice crucē et arma suscipere. ac venientē **Federicū** ab vrbe sūmouere. **Federicus** autē ira pctus: multos captiuos varijs cruciatib⁹ interfecit: ac multas ecclie vrbes diripuit: et earū muros euertit: atq; alia loca ferro et flāma vastauit. **Quamobrem** **Gregorius** concilium de abrogando **Federico** celebrauit. **Sed** re ab ipso **Federico** cognita: vias omnes terrarū mariq; preclusit. **Et** quosdam cardinales ac p̄latos adiuantibus **Pisanis** suis

Federicus hō in mari cepit et in carcere cōfecit. Qua ex re tātum dolorē Gregorius contraxit: ut nō diu postea supervixerit. **Hic** **Helisabeth** Ungarie regis filiam **Tominiū** predicatorū ducem. et **Antonium** ordiis minorū fratrem vltimo sui pontificatū anno in factos retulit. **Venētes** et **venetos** ad cōcordiam reuocavit: utq; deinceps in bellis gerēdis vtriusq; impēse cōes essent. et signa vtriusq; vicissim ferrēt. **Qui** tādē multis q̄statis erūnis quartodecimo sui pōtificatus anno moritur.

Terremotus maximi eo āno repente exorti. et adeo grādes: ut in montibus saluis ad quinq; hoīum milia perisse dicant. **Quo** āno **Frisia** regio a marinis fluctibus pene tota submersa ē: vbi ad cētum milia hoīum demersa referuntur.

Guardorum clarissima **Bergomēsiū** familia e germania tempore **Federici** **Barbarosse** delati quibusq; idē **Federicus** ciuitatis dominiū imperij noie gubernā dum commiserat: hoc anno ab **Acoleis** et **lazarionibus** potentissimis viris pro ecclesia dominiō et vrbe propellitur. Nam eo tempore seuiēte **Federico** predicto in cisalpina gallia multos nobiles extores fecerat: et suos germāos in eorum bonis et loco suffecerat: inter quos hāc familiam diuitijs tum potētissimam surrogavit vrbē prefecit. **Es** enim tūc multe italie ciuitates iniere. Inter quas **Cremona**: **Bergomum**: **Parma**: **Regium**: **Mutina**: et **Papia** vsq; ad hūc **Federicum** in imperij partibus steterē.

Ludovicus predicti **Ludouici** regis frācorū filius hoc eodē āno: cum esset ānorū 14. frācis regnare cepit. et regnauit ānis. 41. hic cum esset christiane religiōis ardētissimus emulatoz vigesimo regni sui anno copioso christianorum exercitu cōparato vna cum **Roberto** et **Carolo** fratribus contra sarracenos nauigauit: qui primum **Fanyata** capta: et varijs inde prelijs cū sarracenis prospere gestis ab eisdē tādē superatus et captus est. Pro cuius redēptione **Banyatam** reddi opus fuit. Postq; etiam sepe et sepius cum eisdem sarracenis prospere dimicasset (morbo in exercitu suo preualēte) vna cum **Joāne** filio et **Martino** patriarcha. ac nonnullis regni sui proceibus interijt. **Qui** dum ifirmitate grauatus lecto decumberet. **Gratias** deo agēs: p se et exercitu suo orans dicebat. **Fac** nos quesumus domine deus prospera mūdi despiciere: et nulla eius aduersa formidat. **Indeq;** **Esto** (inquit domine propicius plebi tue et quaz tibi factis eē deuotam benigno refoue miseratus auxilio. **Postremo** dum morti appropinquaret suspiciēs in celum dixit. **Int** roibo in domum: et adorabo ad templum factum tuum: et cōfitebor nomini tuo. **Quib;** dictis: beatum celo reddidit spiritum. **Quem** **Honifacius** octauus ppter frequentia eius miracula in factos retulit cōfessores. **Eo** nāq; n. ortuo: **Carolus** eius ff nī hilominus cōtra sarracenos classē non modicam cum subsidiarijs legiōibus in aphteam pduxit. **Sed** cum vī pestilētie cepta prosequi nō possent: quibusdam cōditionibus sarracenis impositis re infecta rediere.

¶ Viri disciplinis excellētes.

Antonius patria hispan⁹ **Ulixbona** ciuitate oriū⁹ ordiisq; miorū fr: vir vtiq; sanctus: hoc āno **Patavij** ifimtis clar⁹ miraculis morit. et a **Gregorio** pōtificate magno eas ob res statū in scōzū p̄fessorū refer⁹ sortū. **Et** cū inter religiosos nō soluz sue etatis: sed et priorū seculorū oibus lris ornatissimus eēt: sacraz lfarū archa cognominari meruit. **Et** cū **Tholose**: **Bononie**: **Patavij**q; theologiam egregie docuisset sermones de huiusmodi re nō paucos edidisse fertur.

Aursius florētīn⁹ iuriscōsult⁹ doctissimū vir et **Azonis** auditor: hac ipa tēpestate vt ipē i autētico testat⁹ ē floruit: q cū eēt bōaz artū studijs ornat⁹: ac et sapia reipub. gubernāde plurimū ifignit⁹: totū iuris civilis corpus primus glosis ornauit.

Bartholomēus **Brixian⁹** clarissimū decretorū doctor. et ipse hisdē tēpibus additiōes ad **Becreti** glosas eo quo nūc hēntur ordie fecit. **Nonnullasq;** dispratiōes i decretaliū libris p̄posuit: que rē ipsam mirifice aperiuūt: sicut ipse in quest. onuz suaruz p̄cipio testatus est. **Scrispsit** preterea epistolarum volumē: ac chronicam de **Italie** vrbibus: et q̄maxime **Brixie** et **Bergomi**.

Olesius edus preterea beneuetanus doctor: **Azonis**q; auditor: hac ipa tēpestate: cuiz eēt eruditissimus vtriusq; iuris doctor in eisdem vtilissimū opus cōposuit.

Federicus secundus

Ugo Barchinonensis: ordinis predicatorum generalis magister et sancte Sabine cardinalis presbyter: vir morum et vite sanctitate ac doctrina insignis per hoc ipsum tempus Gregorio pontifici in quinque decretalium libris componenti: auxilio plurimum fuit. Et per se in Biblia glosas addidit. ac summam de casibus perutilem confecit. Hic et si cardinalatus dignitate sublimatum se videret: non tamen ob acceptam dignitatem a priore vita nunquam decessit. Sed cum boni propositi obseruantissimus esset: etiam ordinis constitutiones sub regulari obseruantia in ordinem redegit.

1233

Hanibal quidam Romanus sacerdos e gente hanibala vir doctus et callidus atque hereticus hoc anno Rome sua heresi fretus. raras in populo Romano seditiones suscitavit: quas illo nunquam tempore hic callidissimus vir cum nonnullis sacerdotibus male sentiens auctor fuit: ut populus Romanus in ecclesiam dei et pontificem Romanum coniuraret. Sed divina ultio cito eum hoc modo compescuit: Quia statim Tyberis fluvius supra modum excrevisset multa romanis intulit damna. et tanta mori pestis subsecuta est ut decimus quisque vix superferret. Verum cum pontifex post pestem Romam redisset: populo romano ignovit: et Hanibalem e senatorio ordine deiecit. Conuictosque de heresi sacerdotes ad saniozem partem venire curauit.

1234

Ezelinus et **Albertus** de romano in Barchia taruifana viri omnium potentissimi ex Alemania orti: hoc anno cum primum supra quadagesimum vite sue Ezelinus ageret annum: acceptis a Federico Cesare copiis magnas in citrapadana Lombardia et Romandiola sibi comparavit tyrannidem. Nam Cararienses ex Bassiano. et marchiones Estenses ex agro paduano. ac Monticellos et sancti Bonifacii comites ex Verona et eius agro pellere et extinguere proposuit. Et primo pulsus et fugatus sancti Bonifacii comitibus Veronam obtinuit: qua capta celeri cursu in patavinos mouit. Et cum Sylicis arcem occupasset: statim Patavio prodicione potitus est: ex qua statim prestantiores familias expulit: inter quas cum carariensium familia prestantissimas suspectam haberet multos ipsius nece: multosque exilio damnavit: eorumque parvulis testiculos et oculos offudit. mulieribus etiam maternas demutillavit: ac nullis Innocentie locum reliquit: propter quod urbe effugientes sparsim errauerunt per orbem. Quidam (ut aiunt) in Bergomensi alpibus delitescetes: oppidulum Cararia extruxerunt. Quibus gestis etiam Vincentiam suo adiecit imperio. Indeque cum Cremonensibus: Mantuanis ac Ferrariensibus federe inito etiam aduersus Bionem Brixiane urbis dominum pugnavit. et eo brevi interfecto: ipsius urbe potitus est: In qua ea crudelitate defecit: ut pregnantes excindi infatulos concremari: viciari virgines: oculosque interfici iusserit. Quo quoque tumultu effracta sunt templa: et eorum direpta sunt bona. Uerum vigesimo sue tyrannidis anno cum omnem ferme Venetiam crudelem in modum dilacerasset. et etiam Mediolanum urbem regiam suo adiacere imperio tentasset. Quos vicini ne civitates propter hominis sententiam cum mediolanensibus fedus percussere. Quo comperto: Ezelinus cum ingenti exercitu Abdua fluminem repetere traiecit: et Cassianum oppidum occupavit: ubi statione firmata crebris excursionibus uniuersum insubrium agrum vastavit. Martinus autem Turianus mediolanensium: et ipse tyrannus furor accensus cum reliquis sociis civitatibus armis iunctus: Ezelinum e finibus pellere annixus est. Sed cum eo pluries pugnavit: eum tandem in fugam turpissimam vertit: ac eo vulnerato multos ex ipsius exercitu interfecit. Ezelinus autem vulneratum se videns: et exercitum suum turpiter fessum perpendens: apud Suncinum oppidum perductus: desperatione motus vulnus suum disperpsit et vitam euomit. Quis corpus licet anathemate et desperatione notatus: ibidem extra ecclesiam hoesio sepulchro conditum est. In alpibus vero civitates ex pessimi tyranni morte in libertatem redacte aduersus Albertum eius fratrem apud Caruissum dominantem exercitum ducunt: quem paulo post una cum uxore sex filijs duabusque filiabus interemerunt. Et filij quidem primo a Caruissinis ante patris conspectum trucidati: uxor et filie concremate. Ipse autem postremo membratim concisus est. Serunt hunc Ezelinum ex materna linea ab rabiosorum comitum ethrusca familia: atque ex Ezelino patre tertio: cui cognomen fuit monacho duxisse originem. Quis et pater Ezelinus secundus fuit: qui et ipse pater Ezelinum de Bolondia theutonico

gente habuit: qui sub **Oribone** tertio in Italia ordines duxerat. Idem nāq; **Eselinus** propter seuissimas crudelitates a se gestas. recte se rabiosorum stirpe natū fuisse cōtestatus ē.

Turrianorum principatus hic incipit.

Joannes mediolanensiu civis ex vetustissima nobilissimaq; turrianoru familia natus: h̄ āno cū p̄ annos multos in mediolanēsi vrbe odia intestina aluiss̄. **Mediolani** ip̄erio potitus est. 1236
 ⁊ regnavit annis. 15. qui vt dominio lōgius potiretur. indies plerosq; ex nobiliozibus cōficij crimibus accusabat. ⁊ ita alios iugulabat. aliosq; presertim vicecomites vrbe pellebat: verū cū in **Federici** exercitu ip̄iu duceret āno salutis nre. 1251. **Cesare** ipsū in **Parmā** exercitū ducē oppulit: quā cū biēnio obsidēs lacerasset. **Erūpētibz** legato apostolico ⁊ **Matheo** mediolanēsi qui i ea p̄sidio erat: cuz reliquis parmētibz stragē maximā i **Federicū** ⁊ **Joānē** hūc fecere: quē ēt captū occiderūt. fugieteq; **Federico** cū germanis oibus vsq; ad victoriā nouaz ciuitatem a se conditam p̄secuti sunt: igressiq; nouā vrbe ⁊ crudelissima occisione de germanis facta, ea cū oibus opibus legatus ⁊ matheus potiti sunt. In ea nāq; coronaz maximi precij ⁊ aurea multa vasa sustulerunt. **Federicus** at fugiēs in agrū cremonēse se ptulit neq; ausus ē intrare vrbe: cuius ciues magnō numero apud victoriā iterfecti fuerant.

Decretalium libri. ad similitudinē quinq; corporis sensus: h̄ anno a gregorio pōtifice adiuuante **ramundo** **Barbinonēse** viro doctissimo post **Innocētiū** tertiu in ordinē rediguntur: 1237
 ⁊ in partes quinq; subdividūtur: In quarū prima De sūma trinitate ⁊ fide catholica: De p̄stitutionibus: De rescriptis: ac de iudicijs eorūq; officijs tractat: In secūda vō de iudicijs ⁊ cobopantibus ad iudicia: In tertia vō de vita ⁊ honestate clericorū: In quarta de sponsalibus ⁊ matrimonijs. Et in quinta de penis ⁊ criminibus tractat: o quibus extāt vsus.

Prima p̄ officia parat eccliaq; ministros.

De formaq; rite nubere quarta docet:

Altera dat testes reliqua iudiciorum:

Ultima de ritijs ⁊ penis tractat eorū.

Tertia de rebus ⁊ vita presbyterorum

Guelphoz ⁊ Hibelinoz ortus.

Guelphorum ⁊ Hibelinoz p̄ncipiosissima nomina ad totius italie iteritū: ex duobus alemanis fratribz. p̄ h̄ tēpus tumultuantibus adinice pōtifice **Ro.** ⁊ **Federico** ip̄eratore ab ipso **Cesare** p̄sente existente inuēta fuisse constat. **Gū. n.** **Federicus** **Gregoriū** pōtificē hostili aio insequeretur: ⁊ oēs italie ciuitates in tumultu existerent: easq; diuisisset: scire volēs qui secus ⁊ qui cū ecclesia sentirēt. **Nō** mō ciuitates: verū ēt ⁊ castella ac familias (vt ita dixeris) filios cū patre ⁊ fratre cū fratre: itū p̄mū in duas p̄tes diuisit. Et hec quidā noīa apud pistozienses populū audita sunt. **Gūq;** alteri factiōi quidā noīe **Guelph.** alteriq; **Hibel** theutonici fratres fauerent. **Guelph.** n. ecclesie fauebat: ⁊ **Hibel** ip̄erio ab ip̄is duob; deinceps h̄ p̄ncipie noīa indita sūt: vnde florētini pōtifici fauētēs: nobiles suos **Hibellinis** p̄tibus fauētēs in exiliū mittūt. **Quo** facto pisani qui ip̄erio fauebāt ⁊ ip̄i enestigio **Guelphos** vrbe sua propellunt: quarū exēplo multe ciuitates iridē fecere. **Senēses** at florētinoz odio: ⁊ aretini perusinorū p̄ federa se submiserūt. **Pisani** vō ip̄eratoz beniuolētia ⁊ p̄ntia tumidi: cū didicisset ab ip̄eratoz exercitu mediolanū ⁊ reliquas cisalpine ciuitates preter **Honomiā** ⁊ **Parmā** captas ⁊ vastatas fuisse ac multos earū nobiliores in **Siciliā** exilio actos statiz cētū tiremiū classez aduersus **Senēses** armauere: que ab ip̄is genuēsibus apud **Sorica** fugata: i portū se recepit. veneti qui clasē i auxiliū **Senēsiū** parauerāt. **Polāq;** pisanoz dictiois muris i aliqua pte apuerāt. **Quo** apud **Virachium** victoriam **Senensium** intellexissent: reuersi **Polā** igni ferroq; vastant.

Baldunus se sextus ex gallis cōstātinopolitanis ip̄eratoz mortuis p̄us petro altisiodorense. **Theodoroq;** ac **Joāne** grecis ip̄eratozibus. h̄ āno cōstātinopolitanū ip̄eritū suscipiēs ip̄eravit ānis. 20. **Hic** cū biēnio ip̄eritū tenuiss̄: egregz se ab hostibus tueretur. erarij iopia ductus veneti filiu propuz ob es mutuo acceptū pignore dedit. ⁊ lācēā spōgiāq; **Christi** eadē sub p̄ dnoē tradidit: quas postea **Ludovicus** frācorū rex a venetis ip̄is permittēte **Balduno** redemit. **Verū** ēt hic ⁊ plūbū ex sacris edibus ablātū: eisdē redidit. **Defūcto** at **Gregorio** pōn. cuz nulla ei spes cēt hierosolyme recuperande: cuz **Tolesano** comite in Italiaz ad **Federicū** qui tūz **Parmā** obsidebat venit: ⁊ tantūz precibus valuit: q̄ ip̄ator cardinales captiuos dimiserit. In isto autē finis fuit latinorū ip̄erij apud grecos qui p̄ annos. 58. cōtinuati.

Celestinus quartus papa: gente **Castellionea** mediolanēsi. **Gregorio** successit: sedit diebus. 18. ⁊ post sedes vacauit. 21. mētibz: cuz p̄ capturaz cardinaliū electio dilata fuerit: hic sane vir vita scia ⁊ prudētia insignis plurimūz fuit: cuius sētētia hec fuit. **Difficiliū** (inquit) in secundis rebus q̄ in aduersis ēē moderatūz: hic tantūz eloquentia valuit: vt **Federicū** ipulerit (dimissa ecclesia) cōtra mauros trāsfretare: quū nōdin in sētētia

Papa. 188.

1241 6490

2

Federic⁹. 2.

manferit: qz statim i Italiam nō sine dedecore redijt. Dum enim Federicus contra Dau-
ros pugnaret: Celestin⁹ vita excessit.

1143

Saximate ppli qui ⁊ Tartari h̄ āno ex pfundo paludis meotidos igēti multitudie fines suos
egressi agmie biptito Europā primo. tū Asiā cedib⁹ ac rapinis replerūt. S; qui Asiā
petiere Georgianā superiorēq; Armeniā puagati Iconiū vsq; turcoz regiā peruenere.
Alia vero manus Batone duce Poloniam ⁊ Ungariā populati i Germanos deflexere: ⁊
multis cladib⁹ eas puincias affecere: hos dixit Plini⁹. vi. n. 2. bis. fuisse Medoz sobolē. bi
populi. ⁊ idē Pl. li. h̄. bis. 4. ait. ex pfundo paludis Meotidos icipientes: regionē versus
Bozeā itinere diez quindecim icolebāt. exilē quidē ac tenuē. S; felicib⁹ ⁊ ifelicib⁹ arbori-
b⁹ refertissimā. Flori⁹ tū i. 3. li. dicit. nihil p̄ter niues ⁊ raras siluas eos haberi quib⁹ ē tanta
barbaries qz pacem non intelligant.

Papa. 189:

6443 1144

Innocēti⁹ quart⁹ papa: Symbaldus antea vocat⁹: gēte Fischea: comitū lauanie:
p̄ia Venuens̄is tādē cardinalib⁹ Analphia Federico detētis i libertatē redact⁹
Anagnie pōtifex creat⁹: sedit ānis. ii. ⁊ mens. 3. vir doctissim⁹ ⁊ ai virtute p̄stātissi-
m⁹. Cui⁹ electionē eā obit⁹ Federico igratū fuisse tradūt: quū amicissim⁹ elect⁹ fuisset cō
gratulātib⁹ tū respōdit. Bonū se cardinalē amicū i accerrimū hostē re. pōtifex p̄mutasse:
hic itaq; pōtifex inito. Balduino grecoz iperatore iterueniēte: de icundo pace cū codē
Federico mētionē fecit. S; cū didicisset sibi a Federico ipso parat⁹ ēē iudicial subito Venu-
am cū triremib⁹ duab⁹ ⁊ viginti a Sciuib⁹ suis missis p̄fect⁹ ē: vbi magno omniū applausu
suscept⁹: idē i franciā nauigauit. Except⁹ quoq; sūma cū veneratiōe Lugdunū petijt. ibi-
q; Sciliū celebrauit āno r3. 1149. In quo oīum cōsensu Federicū iperio ⁊ regio titulo pri-
uauit: pp qz Federic⁹ ira parcit⁹. edes villasq; cognatoz Innocētij diripuit ⁊ euertit. In-
de maiori rabie succēsus: ad arma uersus: ⁊ Dycenū vmbriāq; ac ceteras puincias ecclie
subditas a pontifice discedere fecit: ac bonomiā studio puauit: qd paduā trāstuli. Tūq; tā-
dē Federic⁹ vita funct⁹ ē: ⁊ ob ei⁹ mortē bella i italia plurimū extincta fuissent. Bedimū
dū Cātuariensem ep̄m: ⁊ Petrū p̄ia veronensem ordinis p̄dicatoz nup̄ iterfectū: ibidez
i sanctorū numero redegit. Idē fecit de sancto Straslao Craconēsi ep̄o: ab iniquo p̄ncipe
pempto: qui i vita ⁊ i morte miraculis claruit. Cui⁹ decretū fuit: vt octaua natiuitatis vir-
ginis Marie singulis annis celebraret: Cardinaliū sedes iā pridē vacuas viris optimis re-
pleuit. Quib⁹ ⁊ mādauit: vt cū i publicū equitaret: rubētē Salero vterent: qz nūcūsq; fua-
tū ē. Veniq; cū Romā venisset: idē a p̄cerib⁹ regni Sicilie vocat⁹. Neapoliz petijt: vbi be-
nignissime except⁹: aliquādiu imorāt⁹ ē. Et dū speraret toto regno breui positū: illic obi-
it: ac ibidē i basilica diui Laurentij sepult⁹ ē. Hic doctissim⁹ vir iter cetera sue doctrine mo-
numēta apparatū sup̄ Decretalib⁹ edidit celeberrimū aliū itē apparatū: quoz Auctē-
ritas vocāt. De iurisditiōe iperij ⁊ auctoritate pōtificalis h̄ Petrū vineā scripsit: quē libru
Apologeticū noiauit. Sorozib⁹ quoq; sancte clare regulā cōposuit: quā eiusdē ordinis vltra
mōtane sorozes cōiter seruant. Ordine n̄m Eremitaz diui Augustini ⁊ reliquos medicati-
um ordines plurimum dilexit: quos quidē apostolicis fauozib⁹ ⁊ p̄uilegijs ac mira beneficē-
tia quo aduixit. p̄sequi nō desistit: vt ex eoz idultis apparet.

Imperatoris abrogatio.

1146

Federic⁹ Cesar h̄ āno apud Lugdunū gallie Synodo ab Innocētiō pōtifice hita pp cō-
muniā ⁊ pōtifex p̄secutionē oīum cōsensu iperio ⁊ Regni Sicilie ⁊ Apullie puat. h̄ cu-
ius depositionē vacauit iperitū ānis. 18. Allemani enī p̄ncipes Federico deposito Altigra-
nū Turigie p̄ncipē mox Romanoꝝ Germanozq; regē designarūt. Quē Conrad⁹ adole-
scēt Allemaniē rex a Federico genitore p̄dē istitur⁹: regni possessiōe armis p̄hibebat: quez
tū multi cruce signati iuuare curabāt. Cui breui mortuo suffect⁹ ē Hulielm⁹ Blādie comes
S; ⁊ hic dū h̄ Frisones ipudēt⁹ pugnaret occisus ē. Quā obit⁹ decē ⁊ octo ānis vacauit im-
perium.

Marin⁹ maurocen⁹: septim⁹ ⁊ q̄dragesim⁹ venetoz dux. Jacobo Teupulo duci suffect⁹ du-
cauit ānis. 3. ⁊ mē. 7. vir certe glia diuitijsq; ac ai ḡnositate splēdid⁹: necnō ⁊ iustitie ama-
tor: ac doctoz viroz cultor: hic cū doctissim⁹ eloquētissim⁹ bit⁹ ē: doctrinā sp̄ cū prudētia
⁊ religiōe cōiunctā hēbat. Quidē acta ai magnitudinē p̄se ferebat. Adeoq; integer fuit: vt
semp̄ i partiēdis reipn. dignitatib⁹ ⁊ honorib⁹ quātū licuit cōis oibus fuit. Si at rogatu In-
nocēti⁹ papa p̄micerio sancti Marci pōtificalib⁹ vti i signib⁹ cōcessit: p̄pter cuius excellenti-
am primus ducum cum ducalibus insignibus in porticu sancti Marci sepeliri meruit.

1147

Berie⁹ Rioula nobilis Bergomēsiū ciuis a Federico Cesare cū vniuersa ḡnis sui familia p

Federicus. 2.

factione vrbe pulsus: h' ano ob ei' presantia a potifice ro multis numerib' donat'. **A**dua ne et vrbs ptoz ecclie noie designat. **Q**ui cu reb' bellicis exercitissim' esset: vt cognouit **E**climū tyrānū **S**uelphos ecclie studētē **B**rixia expulisse: et agrū **A**dāmanū crebris excursiōib' idies deuastare: vrbeqz arctissima obsidiōe obsidere statuisse. **C**ogregato ciuium suoz exercitu **E**climū apud **H**ostiliā **V**eronēsis agri oppidū **g**ressus illū cum vniuerso exercitu fudit: et multis ipsi' exercit' cessis maximā de hoste victoriā reportauit.

Rayner' **H**enus: octauus et quadragesim' venetoz dux. **P**arino suffect' ducavit anif. i. 6. hic p'm' ducali bireto **F**rixū aureū honestādī magistr' cā addidit: vrbe plurib' edificijs alijsqz ornamentis excoluit: potē i riuo alto struxit: et plateas optime strauit. **C**ut' tpe cruentissima bella iter ipm' et **V**enueles oziri cepta sūt: vnde **V**enueles **P**isanis iūcti armata classe venetias pperat: et **V**enetoꝝ nauel littoraqz depredātes. vrbe et obsidione arctissima cinxere. **R**ayner' at dux: vrbe exiēs **g**enuēles plio **g**ressus ē: h' ab **H**erico de **A**dalea comite **H**enuēsi **g**lier' et capt' ē: ita vt paucissimi fuga saluari ex venetis potuerit: quē **R**ayneriū i carcere **g**iecit. **Q**uibus malis venetoz respu. plurimū labefactata ē. **N**ā tum **C**uboia. i. **A**icro pontū et **C**ōstātinopolis eisdē a grecis cū vniuersis que i grecia possidebant sublate fuere. **C**retā at **V**enueles dnce **H**erico predicto sustulerūt. **T**adē **R**ayner' multa pecunia a senatu redēpt' paulopost mori' et apud predicatorē sepulchro marmoreo sepellit.

Petrus p'ria veronēsis ordinis fratru' predicator' egregi' predicator' et catholice fidei accerrimus defensor. hoc ano p'die kalās **M**aij ob catholice fidei defensionē: dū a lario lacu siue **C**umano **A**ediolanū rediret. apud **B**arlasuā oppidū ab **A**rrianis hereticis interceptus martirij coronā adept' ē: quē et sequēti ano **I**nnocēt' potifex i sanctor' martyru' numero aggregauit.

I Viri doctrinis excellētes.

Jacob' **B**alduni clarissim' legū itēpres: dñi **S**edofredi pceptoz: bis t'pib' ipso dño **S**edofredo testante floruit. **Q**ui sup toto **C**odice celeberrimum opus confecit.

Bernard' **C**ōpostellan' sacerdos eruditissim': iur' vtri'qz vir. **I**nnocētijqz qrti capellan' h' ipso tpe ipsi' **I**nnocētij diligētia excitat': lib'ū i p' decretaliū edidit: quē apparatū vocāt. **V**icēt' **S**allus p'ria **B**urgōdus historie: ordinis pdicator' frater: p h' t'p' claruit: et innumera bilis historias tā morales q' historicas mltil' sub voluminib' **g**phēdit: atqz alia multa edidit et q' maxime de laudib' diue ac gloriose virginis **M**arie tractatū celeberrimū **g**fecit.

Martin' **S**cor' **C**isterciēsis vt aiūt ordinis frater magne doctrine et singularis vite vir | per hec tpa **R**ome i p'cio fuit. **Q**ui et historiā breuē **g**posuit: quā **M**artinianaz appellauit.

Alexander de **V**illa dei ordinis minoz: sacrarumqz litterarum professor: per hoc temp' in grāmatica librum edidit: quem **D**octrinale dei nominari voluit.

Alexāder de **A**les **P**arisiēsi irrefragabilis doctor: et ipse hec tpa clarissima reddidit. **Q**ui i vltio vite sue ob eximiā sapiētā et p'cipuā ei' deuotionē: minoz bitū suscipere voluit. hic ex mādato **I**nnocētij pape i **T**heologia sūmā admodū copiosā et celebrē edidit. quā i p'el' q't tuoz diuisit. **P**reterea vniuersum ferme nouū et vetus testamētum postulauit: propter quod fons vite appellari promeruit.

Auido **B**onar' astrolog': p idē t'p' i **S**yderalib' disciplinis vniuerso occidēti notissim' et celeberrim' fuit. **C**ui adeo ea i facultate oia apta fuere: vt nil apud eā illi icognitū fuerit.

Cōradus **F**ederici ex **V**ola filia **J**oānis hierosolimitani regis vxore fili': quē p' rez diuz reliquerat heredē: h' ano e **B**ermania pfect': nullo deterit' p'ine puatiōis exēplo regnū **S**icilie violēter igressus ē: et **N**eapolim accedēs cū ciues excoicato deditionē facere recusassēt vrbe p obsidionē famēqz potit' mentia multis i locis apperuit. **C**iuēs qz presertim p'arios male tractauit: eo tñ ano morte sublat' ē: veneno vti credit' extinctus. **A**dāfredo fratre p curante. **H**ic et muros **C**apue euertit. et **A**quinū nobile oppidum incēdit.

Anciani qui populo **F**lorentinorum dicerēt: h' eodē ano mortuo **F**ederico creant'. **I**psi enim florentini **F**ederico eoz inimicissimo qui plimū eoz vexauerat defūcto i libertatē sese vendicātes. et guelphos ab ipso **C**esare eiectos i p'ziam reducētes: repū. reformarūt. vnde et duo decim **A**ncianos creauere qui **S**ibellinis resisterēt: et populo ius dicerent.

Adāfred' **F**ederici ipatoris ex **C**ubina fili': mortuo **C**ōrado frē: **S**icilie regnū obtinet: et regnauit anif. 13. **H**ic quū ab **A**lex' potē. admonit': ne quidq' **g** ecclie ditionē molirēt: accersit' tñ multos **S**aracenis. (cū excoicāt' ab **A**lex' fuisset: et aduersus eū paratissimū exercitū misisset) ipsi' potifical' copias partim occidit et ptim cepit: asserēs se frīl' demortui legitimi fore heredē. **I**nde qz pecunia habūdās quā ex suoz cedib' et regni direptione cumularat: et multos ex **A**phrica **S**aracenos et **F**lorentie aliarūqz **L**ōbardie vrbiū extores: qui

E 2

Federic^o. 2.

tunc multi erāt mercede pduxit: quo fretus exercitu iterato Alexādrū papā cuz ignominia repulit. Ea victoria elat^o. Neapolitanos acrius vexat cepit: ac i Ethuria ptū factioes excitauit: et facta cū Venetiis conuentione. Florentinos pōtificis pres defendētes iuxta flumen Arabiā ita p̄triuuit: vt Sibellinis vrbe relinquere sint coacti. vix paulopost cum Sibellini Suelphos e medio tollere statuisset: ea re mor^o Jordanis copiaz Danfredi p̄fect^o Suelphos respirādi facultate dedit. Ea obzē vrbaniū q̄rt^o statiz Carolū facti Ludouici regis frā coz frem^o e Gallia p̄uocauit: et eo regni Sicilie citra yltraqz fretū rege declarato p̄ Adāfredū obiecit. Carolus itaqz supatis alpib^o i Citalpinā Erburiāqz dscēdēt oēs Suelphos fecū Romā pduxit: quib^o comitatib^o tandē Beneuētū p̄fectus: ibiqz facta pugnandi copia multis vtrinqz interfecit. Danfredum Carolus occidit.

Grossonij Arabica gēf: bis dē tpib^o siue āno. Soldano Babilone ipellēte: diuersis i locis agitati Hierosolimā petūt: et i tēplarios hospitalariosqz ogressi: sepnumero male mulctatos rep̄esserūt: vix cū Hierosolimā muris carētē iuasisset: de ch̄rianis multā occidionē p̄fecerūt: et sepulchrū domini quouis turpitudinis genere fedarunt.

Papa. 190:

6454 1155

Alexāder. 4°. papa: natiōe Cāpan^o: p̄zia Anagin^o: Innocētio surrogat^o: sedit an. 6. et mēf. 6. Magni ai p̄siliqz vir: qui Dāfredū Sicilie regē et Ecelinuz de Romano: aliosqz tyrānos p̄sequi: vbiqz nō timuit. S; et iter genuētes et venetos lires p̄ponē amixus ē. Sic b̄iaz Clara diui Frāncisci p̄discipulā i fetāt reilit. et libellos quosdā p̄ medicātiū paup̄tatē editos aboleuit: paup̄ib^o et p̄sertim Religiosis b̄i de ch̄riana religioe meritib^o b̄ific^o et liberalis fuit. Et p̄pterea ex visioe q̄ beatū p̄zem Augustinū vidit. Umōez fratrū Eremitaz diui ipsi^o Augustini: a p̄decessore suo ichoatā ipse p̄fecit. Ordineqz ipm̄ (relicta eremo) vrbes petē et inhabitare coegit: vt et ipsi doctrine v̄bo pariter et ex^o necnō et p̄fes siois audēde actu (sic et ceteri) salutis fructū afferre possēt. In eodē quippe statu ordine ipz p̄firmavit: quib^o et vna cū p̄dicatoz minorūqz ordinib^o multa puilegia exēptioes ac indulgētiā p̄tulit: quos mira benivolētia sumaqz deuotionē p̄secut^o: et earūdē religionum viris doctis admodū fauit. et ad cardinalat^o ep̄at^o qz dignitatē p̄uexit: sic in annalib^o nr̄is rep̄it. hic tandē cū Viterbiū p̄cessisset pacē iter genuētes et venetos p̄positur^o cū ea i re diu vexaret i tedito ai vt feri mont^o: et i ecclia sancti Laurētij honorifice sepellit. Quo mortuo sedes vacauit mēf. 3. et dies. 4. Hic nōnullas Decretales ep̄istolā edidit. et aliq̄ alia que igeniū ei^o ostendunt compilauit.

1156

Imperij electores h̄ āno de ipatore deligendo p̄tendētes b̄iffarie diuidūt. In q̄ diuisione duos ipatores. s. Joānē Castelle regē: et Rodulphū Cornubie comarchū Angloz regis fr̄ez elegerūt. S; neuter p̄firmat^o: iterregnū adhuc i aliquot annos prorogat.

Discordie Venetiū et Venetoz principium.

1158

Discordie et lites p̄maxie iter Venetiū et Venetoz: ex quoda^o Alie monasterio. h̄ āno incitiū sūpsere: q̄ adeo pestifera p̄tagioe p̄ualere: vt res ipsa ciuitatibus ipsi p̄lim p̄niciosissima fuerit: deinde vniuerse ch̄ristiane religioi i laqueū magnū malūqz diabolū p̄uenerit. nā cū Venetiū: Veneti: ac Pisani. p̄ ānos q̄ttuor et sexaginta Ptolomaidem et Tyz vrbis ditissimi mal possedissent: ibiqz oēs ozietis et occidētis p̄tractabāt mercaturas. bi tres ppli cōi deere to iter se i p̄tholomaida Area: Vicof: Pretoria. et cetera queqz iplis exceptis diuiserunt. ne. s. quicq̄ iurgij iter eos oziri possit: h̄ v̄o āno iter ipsos maxia orta ē p̄tētio pp̄ monasterium sc̄i Sabae abbatil: qd̄ vtraqz p̄ sibi v̄dicare q̄rebat. S; Venetiū quidē freti benivolētia vrbis p̄fecti. exclusis venetiū monasteriū capietes et i arcē munitēs sibi retinuerit. Que res duos pplos p̄potētes alienauit. Erat tūc Philipp^o gallus i vrbe p̄fect^o: qui nec eos cōponere curauit: s; Venetos populariter. p̄tholomaida abire p̄cepit. Veneti aut Tyz se cōferētes: Pisanos ad se tractos: sp̄reto federe p̄ genuētes irritarūt: et cū Dāfredo Sicilie rege aduersus Venetiū fedus iniierūt. Quib^o p̄sidijs freti Veneti p̄ Venetiū arma sūpsērūt: et maxiaz eoz classē i p̄tholomaida portu icēderūt: et monasteriū codē ipetu euerterūt. Qua calamitate Venetiū irritati magisq̄ p̄teriti: p̄pata denuo classe apud Tyz Venetiū occurūt: vbi auctis vtrinqz copijs: Tyz cōem belli sedē delecta fuit. Veneti aut iūctis sibi Pisani eo loci genuētes igētī clade superūt: et captis eoz quinqz et viginti nauib^o sb̄merisqz: Tyz et p̄tholomaidā redeūtes: oia Venetiū ed: ficia diripiūt. Inde qz Venetiū ciuib^o eie ctis eoz bona diripiūt. Quā sane cladē quā moleste Alexāder sum^o p̄otifex ptulerit: quāqz moleste Venetiū exit^o acta p̄barūt. Stati. n. Venetiū cuz Paleologo greco federe inito Cōstātinopolim et Cretā: alia queqz grece loca Venetiū susulere: atqz alia infinita p̄p̄modū mala eis dē itulere.

Paleologo imperij p̄ncipium.

Michael paleologus grecus Theodozi Vatarii grecorum: vt appellabāt ipatoris affinitate con-
iūctus: pulsus e Grecia gallis ac venetis: duobusq; filiis Theodozi puulis quos idē Theodo-
rus ex testāto cōmēdatos reliquerat iterfecti: ipiū sibi dōsupsit et ipauit ānis. 45. Hic at Paleologus
vir igēt spūs: mortuo Theodoro vatarii apud Andrinopolim duobus supstitis filiis pue-
rulis relictis ipiū et regnū tutorio noie gubernādū suscepit: et mltā magistratu suscepto i lati-
nos aggressus ē. Et p̄ oīz Gulielmo frācigine Achiani et p̄imas grecie regiones obtinēti
plio ogressus eū supauit: captiuūq; Andrinopolim pduxit: et versa i pōtū regionē: vt scipe-
ret exercitū misit. Balduinus vō ipator cōstātinopolitanus copias q̄s hūit nanib⁹ iponēs: statū
ad ipsi⁹ ore pōtice defensionē misit. Interim Greci qui erāt cōstātinopoli odiētēs latinos vt
eorū mos sp̄ fuit: eos idē eicere cōstituerē: et cōiuratiōe inita Paleologū admonuē: vt ciuitatē
recipere se ppararet: et nocte vrbis porta a cōiuratis refracta ocubia Paleologū admiserūt.
Balduinus vō et Pāthaleo Iustinianus p̄iarcha repēte suppellectile rapta cū suis oib⁹ ad Eu-
ripū p̄fugierūt: Paleologus vrbē potit⁹ ad ipiū aspirās ipietatis et sceleris sui fūdāmēta iacerē
studuit: q; p̄ueros Theodozi fidei sue cōmissos iterficere curauit. Impiūq; assumpsit: et lati-
nos ipij finis fuit: apud Cōstātinopoli p̄ ānos octo et quinq; gita cōtinuati. Veneti autē nihilo-
min⁹ Paleologū bello agitare p̄seuerabāt. quē vi et armis tyrānide deturbassēt nisi illi ge-
nuēsēs sumis cōatib⁹ p̄rexisēt. Exide greci paleologi cētū et nonaginta quattuor ānos ipauerūt
vsq; ad ānū dñi. 1454. quo āno ipsa h̄ scelestissimi et ifidi hoīs cognatio tātū ipiū tātāq;
dignitatē suis pditissimis morib⁹ i turcorū manib⁹ plabi pmiserūt: q; Abūier⁹ otoman⁹
turcorū p̄nceps ab Cōstātinō tūc ipatorē vrbē sublata eū cūz vniuersis eius satrapis captos
decapitare fecit. Michael at Paleologus capta vrbē Beneficij genuēsū nō imemor: q; ei ea
i re auxilio fuerāt thesaur⁹ p̄maximū eis cōtulit: et p̄ vrbē sanis p̄pinq; concessit.

Martinus Turrianus natiōe mediolanēs fr̄ Joānis quē i parmēsi bello iterfectū fuisse dixim⁹
h̄ ipso āno apud Mediolanū seditiōe sc̄a expulsis vicecomitib⁹ et valuasorib⁹: vrbis se tyrānū
effecit: et duob⁹ tātū ānis regnauit: hic tyrānide inita cū itellexisset Ecelinū de Ruma-
no pollicitatiōib⁹ capitaneorū et valuasorū vrbē occupare velle: et cū qnq; milib⁹ equitū ea d̄
cā ad Cassianū pōtē puenisse. Stati cū exercitū mediolanēsū via idirecta Sōcinūz petijt.
Ibiq; ab Azone cōfess⁹: et Bosso douariēs ac Ubertio palauicio auxilijs expōnitatis Ecel-
linū iter Cassianū et vicūmerchatū iterclusit: et sc̄o ogressū Ecellinū vulneratū iaz octoge-
nariū cum oī exercitū cepit: et Sōcinū pduxit: vbi paulopost iterijt: quo mortuo oēs ciuita-
tes ab eo oppresse libertatem cōsecute sunt.

Mirabilis p̄p̄oz pegrinatio: h̄ āno vbiq; fuit q; a perusinis icipiēs: nō soluz italie p̄p̄os: s; et
exteros ita cōmouit: vt lōgis agminib⁹: cruce cū laudib⁹ sequentes ad quicinas ciuitates mi-
sericordiā et pacē cōclamantes supplices cōmearent.

Curi disciplinis excellentes.
Hericus cardinalis hostiēs: cōgmēto hostiēs: vir hūani diuiniq; iur̄ pitissim⁹: h̄ tpe eā obrem
apud Alex. pōt. maxio h̄ ipcio. Qui sup toto decretaliū titulo lecturas p̄tules edidit. S; et
sumā admiratiōe dignā i vtroq; iure cōposuit: quā trāsalpin Cōpendiosam vocāt.

Sodofredus legum iterpres celeberrimus: h̄isdē t̄p̄ibus floruit: qui ea i disciplina nōnulla cō-
posuit: et q̄maxie sup Codice Digestoq; lecturas cōscripsit accuratissimas.

Aymonē Anglicū ord̄is mioz: ḡiālē m̄strū: theologū sciētissimū cū sup dict⁹ floruisse cōstat
qui iter cetera sui igenij monimēta. Alexandri pape iussū Breviarū cōrexit et rubricauit.

Sualter⁹ pictauēs ep̄s: et luculetissim⁹ doctor ord̄inis minoz: hac et tēp̄estate: doctria et vite
sc̄itate isignis fuit: qui sup snias op̄ nō vulgare edidit. S; et Quolibeta ac tractat⁹ in sacrif-
lis cōposuit: ac et Alex. iussū h̄mōēs p̄tules ad stat⁹ fecit: quos idē pōtifex plectos approbauit

Ubertin⁹ palauicin⁹ comes vir vtiq; domi nobil⁹: h̄ āno (supstite adhuc Ezelino de Rumāo
tyrāno et i oib⁹ bellis socio) Cremonē et Placētie auxilio: gibellioz dñiū occupat: et magno
factiōis sue coadunato exercitu: vna cū Ezelino i legatū aplicū monēs apud Bābarā bixia
ni agri oppidū maxiaz guelphis itulit cladē et ipz legatū ac bixianū ep̄z captos secū abdu-
xit. Legat⁹ at postmodū liber effect⁹ itercedēte Bosso douario cremonēsī cuiē cū turria-
nis et Hérico rinola Abātue p̄fecto fed⁹ inijēsēt ipz Ubertinū ab Ezelino se iugē curauit
tāte tñ versutie Ubertin⁹ hic fuit. q; h̄ gibellinā factiōne vbiq; extollēt d̄riāq; depmeret
approbatē tamē vtraq; factiōe et Bixia potit⁹ ē. Proposuerat quoque et Mutinā Regiū
q; ac Bergomū suo adicere ipio: et sc̄iss; quidē nisi Ferariēsū et Bononiēsū Guelpoz
cōsiliū obtuliss;. Suerat. n. hic magni ai et cōsiliij vir: cuius facinora strenue gesta scripta le-
gunt. Ea q; obzē cū oēs ferme Cōsalpine ciuitates i suā pelexiss; sententiā. Carolo franco
in Siciliam venienti manu valida restitit.

1260

1261

Z5

Federic^o 2.
Cbiuz egei mar^o isula: h^o ano ruete ia paleologoz ipio i genuesiu man^o h^o mo puenit. Na ve
 neti **M**ichael paleologoz ipugnates z virili aio opmetes: cu deice cepisset: ad genuenses
 venetis inimicos refugit: qui cu adiunates z venetos repmetes obsidie soluta. **C**biu sibi
 acquisierat: qua nuensqz no sine mag^o discrimie d^o turcoz ipetu defesart: h^o a quibusda anis ei
 tra **M**abumeti turcoz pncipi tributaria sit effecta. **O**li h^o isula magna classe hnt: z iperij
 mar^o p dies mltoz sibi dignitate redicauit. **I**nde qz illi casus sp^o varij fue. **I**n ea mastix na
 scit: qref: genuesib^o maximu affert emolumetu. **I**n ea quippe **A**ruij p^o motoriu e: a quo te
 ste **S**ti. li. i. na. hist. optia deducebat vna q aruisia dicit. **C**ir. i. **S**aphni: **V**ina nouum
 fundam eglatis aruisia nectar.

Papa. 191.
 6461 1262

Urban^o 4° pp: natiōe **G**all^o: ex **T**recacēsi vrbe nat^o. **A**lex^o: suffect^o sedit anis. 3. mēb. i.
 z dieb^o. 4. **H**ic z si hūili loco nat^o p^ostati tū z elegati lingua fuit: q aliqui lacessit^o q^o vili
 pre dat^o eēt: **R**ndit: nobile viz nō nasci s^o fieri v^o tū z nobilitat^o ē. **H**ic itaqz pōtificatu susce
 ptoje gallis stati milites puocauit: quos **A**sfredo dione ecclie vexati obiect. **P**ostea i
 stitutu fuit solenitate co: pis cbiū cū pcessiōib^o z octauis a p^octis fidelib^o celebrari: eiusqz offi
 ciū ex veteri testi figur^o p diuū **T**homā aquinatē cēfuit eē sciendū. **A**ltas. n. pōtifex hic ai
 molestias ob pncipiū tyrāndes z p^otalitatu factioes ptulit: qz redio **P**erusiū vitā cū morte
 mutauit. **C**uius quidē corpus i diuū **L**aurētij fano sepultū fuit. **O**b cuius mortem cessauit
 epatus mens. **H**ic ordines mendicātes fauoribus ac p^ouilegijs plimum iuuit.

1263

Philipp^o **A**rtini turrīai filius: h^o ano p^o defuncto: i tyrānidē mediolanēsiū eidē successit.
 z regnauit anis. 3. vir quidē aio illiberali z rustico qui magistratu suscepto statiz i cremonēf
 pdiuit **C**ono oppido capto: ipz diripiēdū militibus dedit. **I**nde qz pace itrueniēte pōtifi
 ce vrbō cū cremonēfibus pfecta **B**ergomū i suā redegit p^oatē: ac nouariā expulsa **T**omi
 elloz familia suo iuri conquisiuit.

1264

Cometes: h^o ano isigni magnitudie sup tres mēses apparuit: quo p^o appate **U**rbanus ponti
 fex isfirmari cepit: s^o eadē ipsa nocte q **U**rbanus obiit: z ipse extinctus est.

Albertus magnus: natiōe **S**uen^o **R**athiponēfif ep^o: z ordi^o p^odicatoz p^offesor: bis t^o p^o pari
 si clarissim^o fuit: vir sane tate doctrie: vt nō ei anponēd^o sit: q^o obrē z magni cognouentum
 adept^o ē. **Q**ui cū p mltoz ānos **C**oldie z **P**arisi^o publice theologia z p^obiaz legisset: z infini
 tos ppemodū p^oquisit^o disciplos. tādē octogēsimū etat^o agē ānū **C**olonie. 1280. salutis nre
 āno morit. **Q**ui cū eruditissim^o eēt: oia fere **A**ristotel^o opa optime comētāt^o ē: ac sup q^o tuoz
 s^ontiaz lib^oz accuratissime scripsit: magna qz biblie partes exposuit. **E**uāgelia p^oterea z **P**auli
 eplāz declarauit. **S**ūmā quoqz theologie ichoauit s^o nō p^ofecit. **D**e puil^o vō nālib^o lib^oz p^opo
 suit. **E**didit ēt **L**ocuis lib^oz i quo quidē ref nāles theologie q^otu fieri pōt p^o filis ostēdit.

Papa. 192.
 6464 1265

Olemēf. 4° papa: natiōe **M**arbonēfif. **G**uido sulcadij ātea vocat^o: **C**rbāo surrogat^o:
 sedit anis. 3. mēb. 9. z dieb^o. 21. hic p^o iuriscōfult^o tot^o **G**allie sine p^otenōe p^om^o fuit vxozē
 hūit a q^o z liberos suscepit. **Q**ua defuncta p^o **P**odiēfif: deide **M**arbonēfif ep^o p^omor^o: p^o mo
 dū cardial fact^o: deniqz pp doctrinā z scitātē absēs perusij pōtifex d^oligi. hic p^obie spū ple
 n^o: mlta pdixit anq^o fierēt. **E**i^o at opa z idu stria pax iter **H**ericū **A**nglie regē z **S**ymonem
 mōtiffortis comitē: ac iter florētinos z senēfes ceterosqz italie pplōf pfecta fuit. quos ēt quo
 ad vixit sua auēte i pposito p^otinuit. **A**tque **E**dmigē **P**olonie ducisiaz viduā miracul^o clarā
 i sc^otas retulit. **R**eliquū vō vite sue t^o p^o i ieiunijs: vigilijs: orōnibus: alijsqz opibus bonis cōtri
 uit: quibus p^osidijs pōtificatū optie admistravit. **M**ortē deniqz magno de se apud oēs reli
 cto desiderio **A**iterbij sepelit. **Q**uo mortuo cū dignū cidē cardiales nō iuenirēt maxima
 cōtentio exorta est: pp q^o vacauit sedes duobus annis.

1265

Bodegar **S**oldan^o: h^o ano egyptij regnū suscepiēs regnauit anis. 12. **Q**ui suscepto regno cbi
 anos **S**yrīā inbitātes stati debellauit. **I**nde qz hostili aio i **A**rmeniā pfect^o: z ibidē cbiā
 nos psecur^o ē. post modū **A**nthiochia bitatorib^o vacuā p^ophēdēf vniuersā ferme deleuit. **S**e
 ptē postea anis decurb iterato **A**nthiochia iuadēs: eā cruentissima strage affec: vni z vniuer
 sū exercitū suū pda onustū cū ducēt^o captiuoz milib^o i egyptū reduxit. **D**eniqz dū d^o **A**ssy
 rios pugnarer: ab eisde supat^o z grauissime v^olnerat^o: **D**amascūqz delat^o: mēstā effudit aiaz.
Capreolū **A**gri brixiani castellū frequētatissimū z nobilissimū: h^o ano a **C**arolo **S**icilie rge
 adiunātib^o **S**uelphis brixian^o ab **U**bertio palauicio **B**rixia pul^o if: capit^o z inde bitatoribus
 pl^ois: cozqz bōis i pdā dat^o fūdū euertit. **C**arol^o. n. sic p^omisim^o ē **G**allia d^o **A**sfredū i **S**i
 ciliā vocat^o: cū i **C**isalpinā descēdiss^o **U**bertin^o palauicm^o tū **B**rixie z aliaz civitātū dñs a
Asfredo rogat^o **C**arolo veniēti resistē z itinera pcludē statuit. **S**z **C**arolus magno fat^o
Suelphoz exercitū p^opato i **U**bertinū apō **C**apolū mouit z ei^o agrū vbi statua posuerat

p'lege lateq; pplat' ē: deniq; fca pugnādi copia p'mltioz vtriq; cedet. Carol' supior' fēuf
 oppidū statū cep' t' evertit. ex hac q̄ppe clade illi f'gōi Frācie curte nomē iditū fuisse reoz.
Carolus Ludouici francoz regis f' hoc āno **Adāfredō** Sicilie rege interfecto a **Clemēte** pō
 tifice sicilie rex declat' r'gnauit ānis. 17. **Vitaq;** a **Clemēte** pōtifice d' **Adāfredū** ex gallia
 accit' statū alpib' supatis in **Sisalpinā** descēdit: t' **Palauicino** in agro **Brixiano** supato t' ca
 polo mōteq; claro eiusdē agri castellis dirut' p' **Flāineā** eū in nuābilib' factōis **Guelphbe** mī
 litib' trāsīel' Romā vsq; puenit. **Indeq;** **Biuentū** pfect' cū **Adāfredō** q̄gredit' eoq; cū vni
 vso ei' exercitu supato captū interfecit. **Quo** interfecto statū **Beneuentū** dedentib' se vltro ei
 nib' cepit. atq; ita paulopost **Sicilie** t' **Apulie** regnū vniuersū in suā prātez redegit. **Cōpo**
 sitisq; i **Apulia** t' **Sicilia** reb' enestigio **Viterbiū** cū vniuerso exercitu ad pōtificē se omilit.
 vbi audiēs **Corradinū** adolescētē **Cōdradi** sueni nepotē i **Italia** a gibellis d' **Guelphos** fuis
 se vocatū: i **etburia** gibellios dōitur' ilico mouit. **Sz** cū multa ibidē molitur' videref' a suis
 ppere i regnū d' **Corradinū** vocat' ē. **Ibidēq;** magna de hostib' strage edita **Corradinū**
 ipz cepit: t' capita: s'nia pūiuit: t' rursū vniuersū regnū sine p'trouersia in suā prātem statū re
 degit. **Atq;** ita Romā veniēs in lateranēsi basilica rex hierusalē t' **Sicilie** hac d' ditōe declat'
 vt sigul' ānis p'beudi noie q̄dragita milia aureoz numū ecclē romāe psoluerz. **Quo** i regnū
 pfirmato: pacē cū pisanis statū iniit: t' cū eis in **Aphricā** i subsidū **Ludouici** germani regis
 traijecit. **ibiq;** **Ludouico** ex peste mortuo iuento cū **Tunici** rege pacē ac lege cōposuit: vt p
 penio ānis singul' sibi successoribusq; suis tributū aliqd' p'deret. **vez** cū in regnū reuerf' eēt
Sicilia ab eo defecit. t' **Petro** aragonēsi se subdidit. **Sz** cū **Petr'** regnū debellaret: a pōtifice
 romāo grauit' is cēsur' dānat' ē. **Galli**. n. sui eo in regno multiez pudiciā lasue nimū: t' pe
 tulāter p'tēatē siculū oium pene vrbū ac oppidoz ppli q̄iurātū: q̄ p'mū die p'stituta adue
 spāscēte cāpanis significari cepissz p'fodiēdos eē a singul' gallos itra mēia reptos. qd' quōd' ef
 fer: nō mī crudeliter q̄ p'stāter factū d' nio gallis publice abrogato. **Petr'** hic **Aragonū** rex
 accersit' ē: q̄ audiēt' ea rōne id regnū accepit: q̄ illō **Constantie** vxori hereditario p'is **Adā**
fredi iure dicerz sibi dēri. **Deniq;** t' ipse **Carol'** morit' **Nepoliq;** sepelit' **Huic** iō hierosoli
 moz regnū declaratū fuit: qz **Maria** antiochie pncipis filia cui id r'gnū debebat' qd' **Ego**
 ei' nepos occupauerat illō **Carolo** huic regi donauerat.

1267

Laurētius **Tepull'** dux **Jacobi** p'dicti duc' fili' q̄dragesim' non' venetoz dux i **Kaynerij** de
 mortui loco h' āno oīuz p'sēu suffect' ducavit ānis. 7. men. 2. t' dieb'. s. magne certe hūani
 nitat' modestie: iusticieq; vir fuit: s; pacis amator' p'vatozq; h'it' ē i p'xios t' maxie paupes
 cōul' t' bñfic' extint' cui allecte **Carie** ciues venetis sese vlt' subdider'. **Hui'** q̄ppe opa ē sena
 t' venet' pcurāte **philippo** francoz rege missis **Cremonā** legat' pacē cū **Veniētib'** ad quin
 queniū annū vsq; p'posuit. **Nā** antea inter se magnis cladib' vt p'missū ē decertauerāt. **De**
niq; hic clemētissim' p'iceps moriēs in p'no sepulchro apud fratres p'dicatores sepelit'.

1267.

Talon' qdā frater cui' ordi' filii ex **Bocacioz** nobili familia nat'. h' ipō āno cū factōis **Guel**
pbe caput h'ief' opato sibi sat' honesto exercitu adiuantib' ēt' **Guelphis** **Cremonēsi** i **br**
xianis duxit vbi p' multos gibellioz p'stict' puls' inde **palauicini** p'sidijs **Brixia** tādē pōit'
 ē. cūq; ēt' **cremonēses** socios suspectos h'iet' eos **panlopest** ex vrbe d'pulsit. qui idignabūdi re
 cedētes enestigio cū placētinis laudētib'q; i ipi' f'ris **Brixianoz**q; pnciē fedus iuerūt vñ se
 quētū āno ianuāio mēse **Cremonēses** ipi' cū socijs citatib' tumultuarie oia **brixianoz** castella
 i olij fluis ripis p'stituta: v3 **Lanedū**: **Senigā**: pōtētiē: **vrceas**: t' **Barchū** crebri icursōib'
 vexant' ac cedib' t' icēdijs crudelē imodū d'struxerūt. **Regnavit**q; idē f' iā i vrbe trib' ānis.
Corradinū **Cōradi** sueni ipz' ex filio nepos: h' āno a gibellis d' **guelphos** in italiā vocat'
 cū maxio alemanozum suozum exercitu **veronā** p' deinde **papiā** venit. **Indeq;** p' **Maratē**
 sū oppida ad mare genuēsū trāsīit: ac in pisana classe i agz' lucēse p'duct' magnā ibidē va
 stitate fecit. **Ibi** quoq; maiore ex **lōbardia** t' **romādiola** gibellinoz exercitu opato adiunā
 te ēt' **Guidone** feratrano comite cui ad eū magnas copias adduxerat statū **Parefcallū** **Ca**
rolū reg' apud **Aretū** plio supatū interfecit: quo mortuo **Romā** cōcessit. **Erat** tñ pontifex
Viterbij. quē cū trāsēntē adolescētē viderit: p'pbetica voce dixit ip' sū tāq' agnū ad cedē d'
 duci. cūq; **Romā** appropinq'ssz **Pēricū** senatorē reg' castelle germanuz ad pōtē **Adiluiuz**
 cū pplo ro. obuiā hūit: t' ab eodē tanq' ipator' except' i **capitolū** deduct' ē. **Dimissoq;** **Ro**
me **Guidone** ferētano: cū **Pērico** t' cūz oī exercitu i **Reginū** ppavit: ac cū **carolo** cāpestri lo
 co pugnavit. mlt' qz vtriq; cesis: tādē **conradi** exercit' fūdit. **Pēric'** at' scātor' cū cedē **maxiaz**
 d' alēanis viderz **rōanis** d'ducētib' ad tuta p'fugies euasit. **corradi** vō t' **austie** dux suoz hūit

1268

Rodulphus.

fugietes ad amscurā puenerūt: ubi ad diē omīssi plij octauā recogniti sūt: captiq; ad Caro-
lū pducti: et deide securi pcussi vitā finire. Carol' at victoria potit' regnūz oē recupauit.
Sarraceni h' ipso āno ex apb'rica soluētes vtralsq; hispanias oppmūt. S; cb'iani cruce signa-
ti i eol' irrumpētes magna cede profligunt.

Conū nūc frequētatū cremonēse oppidū bergomēsi agro. h' eodē āno bergomēsi b'ifensum.
ab eisdē cū maxia cremonēsim cede capit: et direptis oppidanoz bonis funditus euertit'.

Uiri disciplinis excellentes.

Bonauentura de Balneo regio insignis theolog' et albanēsis cardinalis ep': ac ordi' minor' g'ia
lis minister: his t'pib' p'pter scitātē maxiaz igenij g'ra et auctoritate magna p'dit' clarissimus
bit' ē. Qui p'ceteris luculēter et copiose rū sup q'ttuor s'niaz libros scripsit. Postillasq; super
Lucā p'posuit et Apollogiaz libz. De sex diebus: edidit quoq; de p'p'latiōe libz. i. De
sex Alis sapbi li. i. ac reglā nouicioz. Vniq; Frācis'ci bylto. maiorē. f. et miorē p'p'lauit: or-
dinisq; p'stitutiōes ordiauit: eas obres et p'per' frequentata miracula: cū ēt cor ipsi' incinera-
to corpe icorruptū iuentū fuerit. Sixtus q'tus p'otifex h' āno qui est octuagesimus secundus
supra millesimū et q'dringentesimū i sanctor' p'otificum numero retulit.

Joānes de Rupella eiusdē ordinis minor' p'fessor: vir iter doctores sui t'p'is celebris tēpesta-
te hac floruit: qui et ipse sup q'ttuor s'niaz libris accurate scripsit.

Robert' d' rusia ipsi' quoq; ordi' minor' doctor: p' ipz quoq; t'p' i p'cio fuit: et granit' copioseq;
sup s'niaz scripsit. S; et sui ordinis declarata s'ri Symoni gnali ministro trāsmisit regulā.

Thomas ēt aquinas Alberti magni discipulus et p'dicator' ordinis doctor anglie ac sue etat'
pacutissim' vir: hisdē t'pib' ap'd parisiōs p'mū i doctrina locū tener: hūc sciētissimū ruz ex insi-
gni comitū familia apud Apuliā originē duxisse tradūt: qui i ipsi' ifantie rudimentis: dei
g'ra p'dit': ordinē dini Vnici igressus: religiosaq; vitā ifinē vsq; exegit: et p'ter doctrinā etiā
miraculoz glia clarus: tandē apud mōtez cassinū delatus āno salutis n're. 1273. migravit ad
dimm: quē postmodū Joānes. 22. p' crebra ei' miracula i factoz p'fessor' et doctor' numero
aggregauit: hic ifrascriptos post se tractatus et libros a se editos reliquit: v;

Contra grecoz errores ad Urbanū. 4. li. i. In-
cipit. Libellum.

Declaratōz articuloz h' eisdē. li i. B'nū petr'.

De p'cepti' et lege amoz li i. Tria sūt hōi

De ecclesie sacramēt' li i. Postulauit.

Expositio simboli. f. Credo li i. p'ncipiū qd ē

Respōsio d. 12. articul' r'nsio trac. i. icip' p' p'siderādū

De. 42. articul' r'nsio trac. i. Reuerē: i xpo p'ri

De. 63. articul' r'nsio trac i lectis litteris.

De. 6. articul' alijs r'nsio trac i Carissimo.

De verbo trac i Ad intellectu

De verbo itez trac i Vidam' quid.

De nā verbi et intellect' trac i Quoniā d nā

De angelis trac i Quia sacrif.

De vnitāte itellect' trac i Sicut omnes

De p'fectiōe xp'iae religiōis trac i xp'iane reli.

De vite spūal' p'fectiōe trac i Quoniā qdā

Pro ipugnātes religionē trac i Ecce inimici

De regimie p'ncipiū trac i cogitātū mibi

De regimie iudeoz trac i Excellētie tue

De forma absolutōis trac i libello plecto.

Expō decretal: Firmiter trac i Saluator

Expō decretal: Vānam' trac i Expōsita

De sortibus trac i postulauit

De Astroz iudicijs trac i Quia petisti

De eternitate mūdi trac i Supposito hz

De fato trac i Querit' de

De idiuinatōis p'ncipio trac i Quoniā due

De esse et eēntia trac i Quoniā pu'

De p'ncipijs nature trac i Quoniā qdā

De nā mae trac i Quoniā de p'ncipijs.

De elemētōz mixtiōe trac i Dubiū apud

De occul'is nē opib' tra i quoniā i qb' dā

De motu cordis trac i quoniā oē qd

De instantib' trac i Quoniā oēm

De q'ttuor oppositis trac i quoniā q'ttuor

De demonstratōe trac i Ad habendā

De Fallacijs trac i quoniā logica

De p'pōtib' modalib' trac i Qu' p'posito

De nā accidētis trac i quoniā ois cognitō

De nā generis trac i quoniāz ois creatura

De potentijs aie trac i vt adiutoriu;

De tempore trac i Sic vult p'bs

De formaz p'lalitate trac i quoniā factū ē

De nā syllogismoz trac i quoniā ē scir

Sūmam logice li i Quoniam

De sētū respectu singliū li i circa p'sidera

De iuentione medijs li i quoniā p'ncipiū

De nā luminis li i Considerandū

De nā loci li i Ad sciēdū nām

Primā p'tem sc'de toti' t'beologie continē

tem questiones 120.

Sec'dam p'tez sc'de hūitez questiones 139.

Tertiā p'tez se p'tinētez questiones 90.

Prūz scriptū s'niaz hēns di. 98 et que. 84

Sec'dm scriptum s'niaz hēns dif. 94

Tertiū scriptū s'niaz hūis di. 40. et qōes 48

Quartū scriptū s'niaz hūis distinctiōes. 50.

et questiones .508.

Sūmam contra gēntiles lit. 207 q'ttuor

Rodulphus

De potentia dei q̄ones habētes q̄ones decē.
Q̄ones de v̄tutib⁹ in cōi. Ad de v̄nde v̄bi.
Q̄ones de aīa: quaz articuli sunt. 20.
Q̄ones de spūalib⁹ creatur⁹: Ad libeta duo.
Compendium theologie.

Uolumē opusculoz habēf libroz. 52.
Aureū opus super quattuor euangelia.
Sup eplāf Pauli. Sup Iſaiā. Hieremiā
Sr Job. Sr cātica can. Sr Dionysium.
Sup Boetius: ac sup oēf Aristotelis ac Pro-

phyrj libroz. Sermones preterea dominicales ⁊ festiuos edidit: ac deniqz officium cor-

poris christi demandato Urbani pape quarti.
Petrus de Tarantasio Burgundus natione ordinis predicatorū dignissimus apud parisiōf
theologus postea pōtifer max: vt infra dicit⁹ his t̄pib⁹ predicādo docēdo ⁊ scribēdo: ma-
xiōqz in precio habit⁹ ē. Qui in sacrif codicib⁹ nonnulla vtilia cōscripsit: ⁊ sup sctētiāz li-
brof multa vtiliter declarauit.

Petrus quoqz hispanus medicus p̄tia vlixbonēsis postea tusculanus episcopus. ac deinde ma-
ximus pon. hac ipsa tēpore in precio existens canones quosdā ad medicinā p̄tinētes edi-
dit: atqz libz quēz thesaurū pauperū vocāt cōscripsit. Serūtur ⁊ ei⁹ p̄blemata ad imitatio-
nem Aristotelis edita.

Philippus sancti Ludonici regis filius. h̄ āno p̄re ⁊ germano in Africa defunctis: ibidē ē
existēs regiū mun⁹ suscipiens regnavit annis 15. Vir certe vite factimonia p̄ri perſilis: qui
apud Africa cū exercitu existēs ob nimia militū suoz ex peste stragē ac ēt pietate ⁊ vitā
de stagiōf cā p̄mor⁹ dimissa Africa i italia adnauiganit: ⁊ riterbiū vna cū Carolo auū
culo suo Sicilie rege statim ad cardinales i p̄clani p̄stitutof se p̄tulit: ⁊ eisdez p̄tib⁹ ex more
salutif Cremonā ide p̄cessit: vbi aliquātulū subsistēs: pacē iter Venenses ⁊ Genetos. Gre-
gorio. pōti. nup creato: ⁊ Laurētio venetoz duce p̄curātib⁹ ad q̄nquēniū vsqz p̄posuit hic
ad imitationē p̄ris mlia ⁊ laudabilia p̄ fide ch̄ri: tū domi: tū foris exegit pietat⁹ opa: ⁊ iter ce-
tera mēozatorū digna: brē. Ad. magdalene corp⁹ mafilie iā ātea a brō Maximo i villa sui noif
p̄ditū ornatorie sepelēto ⁊ maior sacello exornauit: ei⁹qz cap⁹ seorsū i theca argētea scludēs

Oregon⁹ ei⁹ noif. x. natiōe placētīn⁹ ex vicecomitū familia Mediolāo pulsa Theobal-
d⁹ area vocat⁹ p̄lōgā p̄tētiōne pōtifer creat⁹ sedit ānis. 4. mēf. 2. ⁊ dieb⁹. 10. Vir certe
i oi vita clar⁹: prudētia v̄z rex gerēday: fortitudie ai q̄ oīa p̄tinebat hūanitate: clemētia: ac i
ch̄ri pauperū benignitate: q̄b⁹ v̄tutib⁹ ornat⁹ p̄ter p̄suetudinē Laudēsis archidiaconus ⁊ in
Asia pegrinatiōis grā existēs Viterbij a cardinaliū collegio p̄lōgā p̄tētiōne pōtifer creat⁹
ē. De quo q̄dā sic iquit: p̄par⁹ mun⁹ tulit: archidiacon⁹ v̄n⁹. Hūc p̄rez p̄zum: fecit discordia
frat̄z: hic vt sctōf pōtiferes decet pacē amatoz: ⁊ parcialitatū factiōib⁹ oīo alien⁹ ad p̄ponen-
dā pacē int̄ genuēs ⁊ venetos magnif iter se cladib⁹ diu affectos aiuz statiz adiecit. q̄ in re
Philippi frācoz reg⁹ vsuf ē prudētia. Pa p̄fecta cū Florentiā vna cū Carolo Sicilie regez
accessitib⁹ gibelliof a guelphis pulsof reduci i vrbe curauit: v̄z cū eo absēte eosdē iteruz vr-
be eicussēt: oē ius florentinū iterdixit. Deideqz ad Lugdunū galliaz vrbē p̄ celebrādo ḡnā
le p̄tilio se p̄tulit. Ad q̄d Paleolog⁹ grecoz ipator: p̄fect⁹ iā terciadecima vice cū Ro. eccle.
vniōne fecit. Et quidā p̄cerē tartari cū secuti sacriū baptisma recepūt: ⁊ Rodulph⁹ Assani
comes i ipator: ab electozib⁹ elect⁹ fuit. Die p̄terea doctif virif plimū fauit. quoz nonnullos
ad cardinalatū p̄uexit. maxie v̄o Bonauēturā ordif mioz ḡnālē mīstrū v̄z doctū ⁊ scitate
i signē: ⁊ Ethonē vicecomitē affīnē suū Mediolanēsiū creauit archiep̄m. Absolutoqz con-
cilio ⁊ redeuntē pōtificē Alphūsus Castelle rex apud Bellocadoz Gregoriū ouenit: con-
quell⁹ de ipio Rodulpho tradito. Sz a pōtifice placat⁹. Ius oē Rodulpho cessit. Trāsiens
deniqz iuxta S ozētie menia: rogat⁹ pontifex iterdictū tollere renuit. Et apud Aretiiū diez
obiit: cuius corpus claruifse miraculis affirmatum est.

Jacob⁹ Cōtaren⁹ quinq̄gesim⁹ Venetoz dux Laurētij tepulli loco oīum p̄sensu h̄ eodem
āno surrogat⁹: ducant ānis. 8. ⁊ mēf. 5. Vir quidē pacific⁹ ⁊ q̄er⁹. C̄tpe senat⁹ Venetus
p̄teripsi⁹ volūtate: cū noua vectigalia i Adriatico synu exigere statuisf: cū Bononiētib⁹
qui toti flaminie perāt dux bellū suscepit: cūqz triēnio fere cū Bononiētib⁹ varia fortuna
decertassēt: demū oēf fessū pacē ea lege p̄posuerūt: vt Bononiēses Castello q̄d i hostio padī
p̄struxerāt diruto: cū quibusdā rebus educationē sibi reseruatis Venetif ipsa custodia dimit-
terent. Quib⁹ rādē p̄urbationib⁹ mor⁹ p̄nceps magistratu sese abdicauit.

Synod⁹ maxi⁹: h̄ āno Lugduni a Gregorio pōtifice idicif: quo ⁊ palilog⁹ grecoz ipator: cū
magno co mitatu p̄fect⁹ ē: vbi cū mlia sapiēter disputata fuiffēt. Rodulphus Corn ubie co
march⁹ Joānē castelle regē Romanoz ipator: p̄nūciat⁹ ē. Et greci de p̄cessione spūsfacti
cū Ro. ec. ouenerūt. In ea quoqz Synodo pōtifer Rodulphū Cesarē ⁊ Philippū frācozū

1270

Papa. 193.

1271 6470

1273

Rodulphus.

regē ipulit: vrab itegro **M**auros, precupāda hierosolimā menia caperēt. **A**liaqz ibi de creta fuerit ad electionē sūmi pōtificis: z ad chzianā religionē prīneria. Quo i loco dñs **H**o nauētura cardialis albanēsis z ordinis minoz gūialis minister obdormiuit i domino.

Rodulph^o Cornubie Comar^o h^o decimusseptim^o Germanoz ipator: h^o āno oīuz electoz suffragijs i lugdunēsi Synodo Cesar creat^o impauit ānis. 10. vir certe cui nil deesse videbat ad excellētia; laudis. Robustissimo q̄ppe z pulcherrimo corpore fuit: s; z osilij magnitudieq; ai; ac egregia liberalitate extrinseco decorat^o. **H**ic cōditōe hac ab electozibus creatus fuit ipator: vt seqnti āno corone accipiēde cā Romā petēt. Qui pncipi b^o obrēpās. Romā ad pōtificē cēssit: a quo lz nō coronā ipij tñ ius oē suscepit. In Germaniā ide pficiscens **H**egelilā Bhoemie regē statim expeditionē sūpsit: z pugna cū eo pser ta: supatū ipm cepit: ac veluti vilissimū mācipiū in villibus officijs sibi seruire coegit. veruz postea cū i regnū restituēs: eidem filiā suā vxorem tradidit.

Papa. 194

6474 1275

Innocēti^o quintus papa: natiōe Burgūndus. Petrus Caratāsiēsis antea vocat^o: ex p dicatoz ordie rheologus isignis. Aretij pōtifex Gregorio success^o: sedit mēb. .v. z diebus. 2. Qui pontificatu suscepto: statiz Florentinos ab iterdicto Gregorij absol uit. q̄ cū Ethruscis pōtificis iussu pacē cōfecissēt. Traxissetq; genuēsē z venetos i suā sen tētia de vita z sanguie decertātes. nisi repētina morte preoccupatus fuisset. Erat. n̄ pter do ctrinā qua; vt diximus plimuz valebat: vir optimus: de quo multa bona sperari poterant. **D**ortuus deniq; Rome i lateranēsi basilica sepellit^o.

Papa. 195.

Adrianus quirt^o papa: natiōe Senuēsis. Innocēti^o q̄rti nepos. **O**thobon^o antea vo catus: Innocētiō success^o: sedit dieb. 40. vir certe magni ai: qui mox Viterbium accessit: vt Caroli potētā qui tūc Rome erat amitteret: q̄ certe feciss; nisi mox obstetiss; nā z ecclie ditionē ab eodē Carolo: alijsq; tyrānis tutiorē reddidiss; ac Grego rij p̄stitutionē de pōtifice eligēdo i meliorē formā redigiss;. **O**biit āt Viterbij: z in puentu fratru minoz sepultus fuit: vacauitq; sedes post eū dies. 28.

Papa. 196.

Cānes. 21° papa: natiōe portugālēsis. Petrus medic^o antea vocatus. post Adria nū Viterbij ex Tusculano epō pōtifex creat^o: sedit mēb. 8. vir admodū doct^o: s; sine prudētia: v̄bis tātūmō p̄mpt^o: s; i rebus agēdis iracundus z timidus: hac tñ p̄māda tōe dign^o. q̄ iopes beneficij z pecunia sēp iuuuit. **H**ic **M**ichaēle paleologū admonuit. ni si p̄missam suaret vnionē Carolo regi ipiū daret. rez cū se semp victurus sibi polliceret. idq; oibus p̄dicaret: ecce subito dū Viterbij i p̄cioso thalamo luderet domus cadēs ipse i ter saxa obrutus iterijt: quo defūcto vacauit sedes mēb. v.

Vicecomites in regno restituantur.

1276

Otho vicecomes **M**ediolanēsiū archiep̄s: quē dixim^o a Gregorio p̄p affine suo: archiep̄m creatū: vir qdē i tpalib^o magnus: i spūalibus vō iep̄s: h^o ipso āno e **M**ediolano Turrianis tyrānis pulsus. **M**ediolanēse dñuz vi z armis i vicecomites suos itez reduxit z regnauit ipse ānis. 9. **M**ediolanēsiū. n. p̄ncipatus post **P**hilippū Turrianū i **N**eapoleonē eius filiū venerat: q̄ suscepto p̄ncipatu; similtates multas cū **O**thone isto archiep̄o z **H**osio de **B**o uaria **C**remone dño: alijsq; vicecomitibus. capitaneisq; ac **C**anaonibus sp̄ gessit. **Q**uāob rē z **O**thonē archiep̄m cū oibus amicis suis tādē eiecit. **O**tho āt vt erat aio gūoso fauēte **J**oāne pōtifice. alijsq; socijs ciuitatibus arma cepit. z cū **N**eapoleone ipso cōgressus hand p̄cula **M**ediolāo ipm cū multa gūis sui familia: z **P**ōtinū de **A**matis **M**ediolanēsiū p̄ torē cepit z iterfecit. **Q**uibus iterfectis vrbē armata manu ingressus. oēs **N**eapolenis ami cos direptis eoz bonis fugauit. **A**q; ita denuo **M**ediolanēse regnū i vicecomitū familia relatu ē. **N**ā a **B**ualuagno vltimo vicecomitū duce vsq; ad id tps vicecomites p̄ānos cētū z decē exules z inglorij extitere. **Q**uos tñ Romanus impator: nō duces: s; vicarios dūtaxat dici voluit vsq; ad **B**aleaceū p̄mū ducem. **O**tho itaq; hic archiep̄s a populo nobilitateq; sic vicarius electus: magnificentius postea vires extēdere cepit: ac multas vrbes passim suo imperio subiecit.

Viri disciplinis excellētes.

Guilielmus placētinus ciuis z medicus celeberrim^o: tēpēstāte hac **V**erone vbi publico sala rio agebat floruit: hic libzū de **C**hyrogia ibidē edidit: z vniuersam medicinā postea q̄ttu or libris accuratissime comprehendit.

Guilielmus **B**urādi cognomēto **S**peculator natiōe puincialis **S**riēsis auditor: z canonū p̄ stātissimus doctor: h^o tpe sic ipsemet i **S**peculo suo: i titulo de feudis testatus ē. **S**ūmā puti lē p̄posuit: quā **S**peculū appellauit: a qua z **S**peculatoris cognomētū accepit. **A**liū quoq; volu. nē edidit. qd̄ rōnale diuino z officioz; inscribit opus sane diuinum.

Rodulphus

Jacobus de beluino peritissimus iuris vtriusque doctor cum supradictis floruit. et inter cetera ad Nouellarum et Autenticorum libris multa eleganter addidit. Sed et super feudis scripsit atque multas eius disputationes scripto mandauit.

Joannes gualnensis ordinis minorum parisiensis doctor et natione Anglicus pro hoc ipsum tempus apostolice parisiensis ob eius diuinam doctrinam maxime in precio fuit. et eam obrem: *Uite arbor nuncupatur*. hic inter cetera summam per grandem quam vniuersalem appellauit cum alijs decem et octo tractatibus composuit. aliasque multas postillas sacris codicibus et quoniam maxime in apocalypsi addidit.

Joannes Suara eiusdem nationis et Instituti theologi et Scoti preceptor: hec eadem tempore clarissima reddidit: qui ob ingenij magnitudinem super quatuor scripturarum libros: et alios tractatus composuit.

Sulielmum et de la Mara ipsius sacri ordinis vix in sacris litteris eruditissimum his temporibus ascribitur. Qui super scriptas pulchre scripsit: et domini Bonauenture operibus aliquid addidit. Atque et beatum Thomam Aquinatem nupime defunctum Correctorium profecit: quibus in rebus se doctissimum ostendit.

Rigaldus Remensis archiepiscopus ipsius ordinis professus et moderatus pro hec ipsa tempore multa in sacris litteris luculenter edidit. e quibus maxime apud omnes profecit et laudem.

Nicolaus tertius papa: natione romana ex illustri Ursinorum familia natus: Caietanum antea vocatum. post Joannem tandem non sine magna patrum potentie pontifex creatus. sedit annis. 3. et mensibus. 8. Magni animi et consilij vir. sed et more ac vite sanctitate integer: amator et cultor viros doctorum: quippe qui in partibus dignitatibus et honoribus omnibus consilium fuit. Cuius prudentia factum est: ut flamma tota cum Bononia et Rauennae hexarchatus que imperatoribus iamdiu subierant: in ecclesie potestate redacte sint. Sed et senatorium munus quod principibus et regibus ecclesia demandare consueuerat: ipse solus obtinuit. Edificijs plurimis Romam ipse exornauit: et inter cetera apud sanctum Petrum. Edes percomodas et leporeas quod viridarium vocant: muris altissimis cinxit: in quo et sepius venationi se occupabat. Basilicas vero Petri et Pauli vetustate collabentes restituit: et quasdam edes in laterano iamdiu inchoatas perfecit. Seruus enim religionis obseruatissimus fuisse: et diuina sacrificia religiosissime et cum laetitia et utilitate pertinencia constituisse. Non caruit tamen in tantis laudibus reprehensione: quia suos ut sit nimium amauit. quod Bartoldum nepotem suum Romandiole comitem constituit. et alium nepotem latinum cardinalem in Eburriam legatum misit: qui vbiq; Sibellicis restituit. Florentie et ceteris urbibus ecclesie magistratus prohibito imposuit. proposuerat enim hic duos reges ex domo Ursina vnum in Eburria et alterum in Lombardia creare. Sed dum hec perficere excogitasset in Suriano oppido existens appoplexi correptus: tertio pontificatus sui anno interijt. Cuius corpus Romam delatum in Petri basilica sepelitur. Et post vacauit sedes menses. 5.

Raymundus ex Turriana nobili familia Mediolanensi natus. Comesis vrbis episcopus et Aquilensis patriarcha: hoc anno non modica factionis sine apostolice sedis oppidum expeditione supra se vi ecomites in mediolanensi agro hostili exercitu perijt: et omnia cedidit: rapinis: icedijque inuoluit. Quibus malis per motum Mediolanensem Bonarensium et Palauicinoz familiarum tu potentissimarum auxilio freti: e Mediolano tumultuarie eruperunt. Raymundum episcopus cum exercitu suo apud Borgoniam et Capriam conuenit: vbi diu et acriter cum maxima vtriusque exercitus occisione pugnavit. Sed Turrianoz exercitus tandem a mediolanensibus susus ad tria milia vna cum Carpone Turriano viro clarissimo cesa sunt.

Joannes Dandolo patricius venetus: Jacobo pretoreno magistratu sponte se abdicato quinqueagesimo primo veneros dux creatus: ducavit annis. 9. et mensibus. 7. hic ex senatus decreto grauissimum bellum in Henuensem reitegrauit: et aduersus Anconitanos: quod Mercimonia in Sclauonia in quietione eorum vixerat bellum mouit. vix cum vrbem oppugnare statuisset: ab eisdem Anconitanis cladem non modicam accepit. Tandem vero cominate Nicholao pontifice ab vrbis oppugnatione destitit: et vltro citroque multis illatis acceptisque incomodis: ipso pontifice perueniente: equis perditionibus inter vtraque ciuitate pax composita est. Hic populum obtinuit: ut veneti ducatus signare possent: quod buculis signare nequiverat. Tandem mortuus apud fratres predicatorum sepellitur.

Sicilia insula hoc anno a Carolo Petro Aragonensi defecit: vbi apullie princeps Carolus ipse si licet nauali prelio ab aragonum regis filio cum multis captus in apulliam ducit et carceri mancipatur. Hec enim insula: ut iam semel dictum est olim italie inuenta fuit: sed terremotu agere: ea per vndas intermedij sine requie fluctantibus ab italia diuisa fuit. Et propterea Virgilius tertio eneidos dixit. Hec loca in quondam et vasta pulsa ruina. Tantu enim longinqua valet mutare vetustas. Dissiluisse ferunt: cum partim vtraque tellus: Una foret. etc. que sequitur.

Papa. 197.

1277 6476

1279

1281

1282

Rodulphus.

Hannibalū iter Romanas familias clarissima familia et sine p̄tentione primaria: hoc eodez āno sede (ex Nicholai morte) vacante: ipsi fautorib⁹ adiuuantib⁹: Ursonos vrbis diuim occupantes ab vrbe pepulere. Bū enī cardinales i celauī essēt. Ricard⁹ ex ipsi Hannibaluz familia preerat celauī. Is enim vt erat aīo p̄stās: statim Ursūm Nicholai pape mortui ne potē Viterbiensi p̄tura deiecit: q̄ hui⁹ familie accerrim⁹ hostis eēt. Qd̄ audietes duo cardinales ex Ursinorū familia: impediebant ne electio fieret nisi vrsus in p̄tura restitueretur. Quāobrem Viterbienses Ricardū secuti celane tumultuarie ingressi cardinales capiētes in vinculis p̄iciunt. Qd̄ vbi Rome scitum ē: eadem ē Hannibalum factio Ursinos omnes ab vrbe pellit. Quapropter seditiones multe multeqz cedes et icendia multa subsequuta sūt.

Papa. 198

948: i:85

M S nō multo post Ursini preualentes Hannibales eiecere. Artin⁹ ei⁹ nomis q̄rt⁹ papa: natione Turroneis: Symō antea vocat⁹: tandē post lōgā p̄tentionē Nicholao Viterbij successit: sedit ānis. 4. et men. vno. Vir optim⁹ et sanctitate p̄cipu⁹. Qui p̄ntificatu inito statim i die resurrectionis dñi sex cardinales creauit et Carolū Sicilie regē ad se venientē e Senatoria dignitate deiecit i ipsam restituit: eiusqz instantia Paleologū Constantinopolitanū imperatorē pacta Lugdunēsis p̄lij nō fuanē: et Petrū Aragonēsem q̄ ius falsqz Sicilia occupantē anathemate notauit: et ei⁹ regnū i p̄daz (illud occupare volentib⁹) p̄cessit. Bellum ēt i flaminia p̄ Soroluanos ab ecclia deficientes gessit. Quos ēt breui adiuuante Guidone mōtiffeltri i fide recepit. Demū multis vexatus curis: Perusium profectus ē: vbi statim morbo p̄cto emorit: et i maiori ecclia sepelitus: vbi multis fulxit miraculis.

Duerulus villosus et Ursoz more vnguis armatus. his t̄pib⁹ ex ipsi⁹ Martini consobrini nascitur. Quā obcausam Martinus rubore perfusus omnes Ursozum imagines e domibus suis abradi fecit.

Piscem marinū leonis effigiem habentē hoc ipso āno apud centū cellas mense februario captū fuisse tradunt: quem e mari extrahentes vllulatu et planctū boīs dedisse ferūt. et ad p̄ntificem i vrbe veteri perlatum: vniuersos in stuporem sui conuertit.

i:84

Turrini celsissimā quā Toratiū vniuersi vocant: hoc āno Suelphi Cremonēses ea i vrbe tū maxie p̄ualētes vna cū celeberrimo tēplo i medio vrbis foro adiuuātib⁹ alijs hui⁹ factōis ciuitatib⁹ edificare ceperūt: quā quidē maxio cū gaudio itra duoz annoz spacio indicibili prope ip̄sa p̄fecerūt. Eodē at āno Rodulpho Cesare i Salpinā veniente Sibellina p̄l peratore fauente Suelphos vrbe eiecit: et Suelphi p̄ncipatū euz toratio sup̄bissimo simul amiserē.

i:84

Carol⁹ secūd⁹ Caroli Sicilie regis fili⁹ defuncto p̄re h̄ āno i regnū p̄i adolecētul⁹ successit et regnauit ānis. 25. hic galloz suoz exercitu fret⁹ p̄ Petrū Aragonēsem mouit: et p̄ multoz vtriusqz p̄ris cedes. Petrū ipm tandē vulnerauit. quo vulnē paulo post iterijt. Et deinceps i regno quieuit. Quito eim regni sui āno cū vngarie rex sine prole defecisset ex hereditate vxoria ipsi⁹ regnū accepit: et Carolo p̄mogenito suo p̄cessit. Tandē q̄dragesimo etatis sue āno moriens quoz decim filios ex Maria ipsa vxore regis vngarie filia nouez maris et quinqz femellas reliquit: quoz notiozes fuere Carolus cognomēto Martellus vngarie titulo insignit⁹: Ludouic⁹ qui ordinis minorū fuit: et i sanctorū numero agregat⁹ extitit. et tertius robertus: qui illi et p̄i in regno successoz fuit.

i:85

Philipp⁹ Francoz rex: cognomento pulcher: Philippi regis fili⁹: h̄ āno p̄ mortē p̄ris Francif regnare cepit: et regnauit ānis. 29. Hic p̄ Edouardū angloz regē grauisimuz bellū gerēs mltā dāna et clades suscepit innumeras. Et Bonifaciu octauū p̄ntificē maximū pp̄ ipsi⁹ arrogantiā apd̄ Anagninā p̄ Saraz collinēse capi et i carcerē trudi fecit. Templarios ilup milites eoz gñali magro: exusto mltisqz eoz crudelit̄ iterfectis e regno suo eiecit. Indeos p̄trea direptis eoz bonis ob avaritiam suam et quedam maleficia e puincia sua euz singulis vestimentis expulit.

Fulgineū vmbrie cimita s: olim a Tuderinis edificata et postea a Rogobardis fundit⁹ excisa hoc āno (tādiu istaurata) a Perusinis inuadis. quā post dñā obsidionē vi capiētes: ei⁹ memia aliq̄ ex p̄te destruxerunt. Quāobrem a pontifice sacris iterdicti: cū pene noie: magnaz p̄soluissent pecuniam veniam accipere meruerunt.

¶ Seruozum ordinis initium.

i:85

Philippus religiosissim⁹ vir: Seruoz virginis Marie p̄m⁹ q̄si istitutor et auctor: hoc ipso anno octauo kalas Septēbris miraculis clarus nō lōge a Florentia vrbe quieuit i pace: vir quidem optim⁹: qui ex Jacobo p̄re Florentino m̄teqz Albanda nat⁹. et ap̄ime disciplin̄ is suffi-

Rodulphus
stremo ex ea pugna superiores effecti cū quadragitanouē triremibus et sexdecim milibus hostiū o
sideratis discessere. Unde maximus pisis meror et luctus effectus est: quia nulla domus sine funere
relieta est. Que res pisanorum viris adeo euernauit. ut deinceps pristina gloriose nomē nūquam recu
re potuerint. Hec quippe iusto dei iudicio pisanos actū est. Quia eo loci ubi pisanis ipis tran
salpinos platos Federici hi iussu marinis fluctibus obruerat. ibidem tanta clade affecti sunt.

Papa. 197.

Honorius quartus papa. natōe ro. ex Sabelloz domo natus. Jacobus antea vocatus mā
tino pontifici successit sedit annis. 2. et mēse vno: pontifex certe omni vita pbatus: et
xpiane religionis amatissimus: magniqz osilij et prudētie vir: cuius tāta fuit prudētia
ut solus pprie plura videret q̄ omēs simul q̄ in vrbe aderāt. Hic egregias domos in Auen
tino monte ubi habitabat extruxit. et multos ad id faciendū inuitauit. Hic Petrus Aragonē
sem regē qui Sicilie regnū occupauerat anathemate notauit: et Martini pdecessoris sui i
terdicta q̄ ipm Petrus confirmauit. Hec nō et in Guidone Seltranū flaminea oēm q̄ ius ve
xante bellū mouit. quē breui supatū puincia ipam p̄feli restituit. Hic carmelita ordinē i
lateranēsi orilio nō satis pbatū confirmat: et multis p̄uilegijs communiuit. Quibus gestis nō diu
supuixit: sed hoc pontificatus sui anno moriens ex sacra Sabia auctini motis ad basilicā bti Pe
tri delat sepulchro marmoreo magna pōpa sepellit. Quo sepulto vacauit sedes mēse. x.

6485 1286

1287

Lucentis bis tribus duodecim milibus numū auri Rodulpho ipatori p̄soluit sese in ab ipera
toz ditione in libertatē vendicatur. Hic Rodulphus ipse cū p̄pande pecunie admodū studio
suscēt. cancellariū suū ex gente flisca liberat. Venensibus et Sauesibus ietburia misit:
qui p̄p̄os omnes et eos potissimū qui se pecunia redimeret liberos faceret.
Florentini etiā sex milibus auri numū p̄soluentes in oimodā libertate se reddiderūt: qui libe
ri oio facti statim magistratus quez priores Artium vocāt (adito vexillifero) iustie creauerunt: et eos
publicis edibus includere: nec aliud quicq̄ q̄ de rep. cogitare iussi sūt. Et hic quidem magi
stratus ad nostram usqz etatem in florentia perdurat.

Papa. 200.

6487 1288

Nicolaus. 4. pp̄: natōe picenus: e ciuitate Asculana. Hieronymus antea vocat⁹ ordif
minor. p̄fessus: post Honorium surrogat⁹: sedit annis. 4. et mēse. i. Vir quidē lraz di
uinarū humanarūqz eruditissimus: qui sup quattuor siniaz libris multa edidit. Sed
et in veteri ac nouo testō tractat⁹ p̄posuit: et p̄ter doctrinā multe bonitatis et integritatis pon
tifex fuit: oēs. s. pariter amādō. qui nec plus affinis et cognatis se debē: q̄ alijs bonis arbi
trabat⁹. Et p̄p̄ea ex oī fere religioe cardinales creauit: et vrbe romanaz pulcherris edificijs
exornauit. S; p̄fertiz apud sacra Mariā maiore ubi ipse habitauit: ipsiusqz basilica vna
cū Jacobo colūna cardinali restituit: ac et anteriorē et posteriorē lateranēsis basilice instaura
uit. Hic multos milites i Asia ad tuēdā p̄holomaidā p̄p̄o ere trāsmisit: aliosqz plurimos
cruce signatos mittere amixus ē. Veniqz cū vrbe romanā ciuilib⁹ dissidijs agitare cerneret
et icēdia cedēsqz plimas p̄ferre vidēt: tedio ai q̄ male oia cedere sibi vidēt: qz plusqz pō
tificem decebat: i vna p̄te declinauerat: morte Rome obiit: et apud scāz Mariā maiorez se
pellitur. Quo mortuo cardinales ut libius electionez facerent: Perusiam migrarunt. Hec
duobus annis tribusqz mensibus in electione concordare potuerunt.

1290

Batheus et Joānes vicecomites Thebaldi viri honestissimi filij. h anno Ethone archiepo
patruo vita functo: mediolanēsis vrbis rostra atqz abenas recepit. quozū ipiū nō admodū
durū fuit. Bathe⁹. n. dictator qz maior erat: Joānes vō vrbis p̄tura vsus ē. S; 3. anno de
curso Joānes ex pleuresi sine ple vite finē faciēs Batheo itegz regnum reliquit.
Petrus Bradenig⁹. 3. veneroz dux: h anno Joāni Dādulo duci successit: ducavit annis. 22. et
mē. 4. H⁹ tpe tumultū ipsa Veneta ciuitas sc̄it: qz baiamos teupulus rez nouaz cupidus:
vna cū quirinis et Basilij regnū affectā: maximuz tumultū i vrbe suscitauit: S; eius prudē
tia cito quies vrbi redita ē: i quibus p̄demētia et demeritis publico senat⁹ cōsilio aiaduēsus ē.
Indeqz aio elat⁹ q̄ genuēs i greciā adeo exarsit. ut Perā eoz vrbe apud cōstātinopoli si
ne p̄sidio relicta p̄ duces suos inaserit. et direptis ei bonis vna cū mult⁹ nauib⁹ vrbe incēdit:
atqz id idē i Segia oppido egit. Qd̄ audietes gēuēs cū. 200. et eo apli triremibus sic Jacob⁹
theologus scribit: Stati classē venetā in Adriatico mari intercipiunt et lacerāt: et mult⁹ ea
ruz dimerisqz. 70. veneroz nauib⁹: maximo cū triūpho Veniā redierūt. Hic Ferrariaz
vrbe dissidētibus inter se Estensibus p̄ze. s. et filio: vt infra dicem⁹ obfedit et occupauit: pp̄ qz a
Clemēte pōtifice vna cū vniuersa vrbe interditi pena mulctat⁹ ē. et venetos oēs qui in Bal
lia et Angliā inuēti fuerāt p̄ suis bti iussit. pp̄ quā rē multa dāna perpeffus ē. Tādē vrbe p
cruce signatos et florentinorū vi cū multa suoz occidione reddere p̄pulsus ē. Hic cōsiliū decē
virale q̄ tumultū Baiamōtis et sequatiū i vrbe ichoauit. Veniqz vita funct⁹ apud sacū Cy

Rodolphus.

prianū in Adriano sepelitur.

Tripolis insignis Aſie ciuitas hoc āno a Melechabach Soldāo pp xp̄iāoz discordias capiſ quā ſtati poſt inuām xp̄iāoz cedē igni ferroq; dirui fecit. parē quoq; calamitatē Sydon. z Bar utū nemie adiunāte prulere.

Ugolū pisanū comitē hoc āno pifai Suelphi alioz et Suelphorum auxilio freti atq; Archiepiscopi pifai cōſilio qui cū eo vetuſtiſſimas inimicitias gerebat vna cū iuge duobuſq; filiſ totidē etiā nepotib; itercipiūt. z cā idicta turri iccludūt. vbi liberi p̄mo. poſtmodū ipſe pp mediā mortui ſūt. ppter qd turris illa ab illo z deinceps vſq; in p̄iſ famelica cognominata ē. ppter quā rē oēs ethaurie gibelini cōcitati in Suelphos exarſerūt. z i Aretioſ arma verterūt: exulib; id petentib;. Suelm; petramala ep̄ſ eo tpe Aretio diabaſ: cui Serretatan; comes z florentini exules auxilio aduenerāt. f; aut; Caroluſ pontificē acceſſit; florentiaz venit cū duobuſ equitū cohortib;. quē florentini p̄ petramalā ep̄m irritarūt addit; copiſ q̄buſ ep̄m ſupare poſſet. Venitq; rex in agrū tiphernatē h; ē ciuitat; caſtelli. Florentinoz copiſ aſſociatūſ. Et Suelm; ep̄ſ cū nonigētſ equitib; z octo milib; pedib; occurrit. Ibi deſ q; collatiſ ſygnis accrepreliū omiſſūt. vbi p̄mo interfectiſ ep̄o aretio z Seltrano comite magna cedet in florentiniſ fieri cepta ē. S; paulo poſt mutata fortuna i caſſentinati agro ex gi belliniſ ad tria milia interfecta z duo milia capta referūt.

Utri diſcipliſ excellētſ.

Ugolūſ vrbeuetanuſ p̄mo Arminēſ ep̄ſ poſtea patriarcha Conſtantiopolitan; ordiſ eremitarū diuī Auguſtini theologiſ luculentīſſim; p̄ h; tēpuſ pifij cathedrā tenēſ maxio in precio bituſ ē. iſ. n. cū morib; z lriſ ornatiſſim; h̄ctur eccliaz dei mirū imodū tū docendo legendo z ſcribēdo adiunuit. ſcripſit eiſ de dīa ydiomatū. z ſup q̄ttuoz ſuiaz libroz laudabilia cōpoſuit comētaria z quolibet a oīz iudicio digniſſima diſputauit.

1291

Arlotuſ de p̄o minoz ordiſ magiſ tēpeſtate hac dialecticol ſui tpiſ ſupauit z pauciſ et in pb̄ia cedent; theologiſ quoq; iſignit bituſ eſt z preter reliqua que rtiliſ ſcripſit. Concordātiaſ nomi z veteriſ teſtamēti edidit

Joāneſ de p̄na eiſdē ordiſ p̄feſſuſ z ſacre theologie magiſ: per id tēpuſ doctria z mox ac vite ſerimonia ornatiſſim; fuit qui preter miracula a ſe edita ſup ſuiaz ac ſup bibliā multa cōſcripſit: atq; alia deuota ofecit opuſclā. ſ. regē xp̄z crucifixū z de bāficiſ dī tractatū edidit

Alexāder de Alexandria gūaliſ ipſi; ordiſ miſter p̄ ipſū tēpuſ ſup ſuiaz: poſtillaſ memoratū dignaſ edidit z cū eſſet excellentiſſim; i genij vir etiā comētaria in methaphiſicā z i librū de anima ac i totā philoſophiā compoſuit.

Matheū de aqua ſeta portuſenſ ep̄ſ copū cādinalē eiſdēq; ordiſ oliſ gūaleſ miniſtrū magiſ nobilitq; ingenij virū per hec tēpora multa i ſacriſ lriſ z ſuiaz comētariū fuiſſe tradūt ex tāt z eiſ ſimōeſ multi eloquētia z doctria pleni.

Ugo Solioſuſ cardinal; p̄ſoiſ p̄dicatoz ordiſ iſignit docto; hec ipſa tēpora tū vite ſctimonia cum voluminib; illuſtrauit.

Joāneſ balbuſ natione Senuēſiſ ordiſ p̄dicatoz vir bonaz artū ſtudiſ adornatuſ per hoc tēpuſ vocabula oīa accurate diligētq; in ordinē redēgit: qd opuſ catholiconē. i. vniuerſalē notauit. Aliud preterea opuſculū i dyalogi modū de q̄nib; aiē ad ſpūm edidit. ſcripſit z ante religioniſ igreſſū librū de rōne paſce: quo cōpleto iā etate grādeuſad religiōez tranſienſ facultateſ ſuaſ ſatiſ amplāſ pauperib; erogauit.

Jacobuſ eiſdē ordiſ theologiſ z Senuēſiſ archiep̄ſ a Nicolao q̄rto deſignat; ex oppido viraginif ortuſ qd quidā vicū virgīſ dicere cōſueuerāt: hoc tēpore morib; z doctria magno i p̄cio fuit atq; gemenſē eccliam vbo z ope: cū declamādi nō mediocriſ erudit; eēt multū iuit hic nō nulloſ comētarioloſ ante ep̄atuſ i ep̄atu cōpoſuit: z ſctōzū vitaſ diſpſaſ atq; diſſuſaſ i vniū colegit. Cui; p̄cipiū ē aduent; d̄ni. Edidit z de ſctiſ ſimōeſ declamatorioſ p̄dicatozib; vtileſ quozū p̄cipiū eſt: veſtigia ei; ſecur; eſt peſ me;. In euāgelijſ et p̄āni circulū alioſ edidit ſimoneſ. Atq; librū de beata ygine Marialis titulo p̄notatū qui incipit abſtinentia mltiplex. Venitq; cū hiſtoriaz egregie caleret chronicā de origie z geſtiſ ciuitatiſ ſue Henne cōpoſuit hūc illū certe exiſtimo porchitū genuenſē archiep̄m eſſe de quo Bloduſ ſoro liuenſ in hiſtorijſ ſuiſ dixit: q; ante pedē Bonifacij octauī in die cinerū ſe poſuiſſet por cinerib; ex more ſuſcipiendiſ vbi cū ex mōre dici a ſacerdote cōſuetū ſit. Demēto hō q; cinieſ z in cinereſ reuerteriſ. Bonifaciūſ pontifex mutariſ quibuſdā vbiſ dixit Demēto hō q; gibelliſ eſt z cum gibelliſ in cinereſ reuerteriſ z ſtati in ei; oculoſ cinereſ iniecit nō in caput vt moſ eſt: vt eum archiepatū priuauit lz poſtea reſtituerit euz.

C 2

Adalpbus

6491 1292

Adalpbus Anaxone Comarchus decimus octavus germanorum imperator: hoc anno hominum suffragiis Cesar creatus. Impavit annis 6. vir quidem insignis. sed pauper milite et pecuniis potens: qui ipso suscepto: quousque a pontifice non coronatus fuisse cum ipse iura repetere se praesens: ab Alberto Rodulphi filio in Spirnensi agro pro metu paupertate oppressus: postquam super occidit.

Andronicus Michaelis paleologi imperatoris filius. hoc anno pro defuncto in grecorum imperium successit. et impavit annis 25. hic cum vidisset proem a Callogeris sacerdotibus et monachis sepultura ecclesiastica privata. eo quod occidentali ecclesie fide in lugdunensi concilio promissa suare voluisset: ea contumelia motus libenter eidem se commisit: si a principio auxilium a pontifice romano habere potuisset. quod postea sepe recusavit huic Gulielmus montiserrati marchio: progenitam dedit uxorem. ex qua Theodoros virum plantissimum suscepit filium qui in montiserrati regno (post Joannem avunculum suum sine filio decedentem) successit.

Papa. 201.

6493 1294

Celestinus quintus papa: prius Exerines: Petrus mordeus antea vocatus: professione anachorita: hoc anno tandem absens in pusina urbe quasi per indignationem pontifex post Nicholaum creatus sedit mensibus 9. et diebus 10. litterarum quidem ignarus: sed scitatus eximie vir: qui res quam maxime omnium admiratione fuit. hic cum Caroli regis et Latini cardinalis pontifex creatus esset. statim Aquila de mente Caroli ipsius profectus est. Quo et cardinales ad se vocavit: ibique concilio fecerunt. xij. novos cardinales creavit: et ipse eo loci coronatus est. In cuius quidem coronatione ad ducta hominum milia interfuisse ferunt: quam multitudinem credit fuisse motam: ut ex diu expectata electione et rei novitate: simul et scitate viri: qui homo eremita ad tantam dignitatis fastidium non nisi divinitus puerum esse videret. Celestinus autem pro hoc austeritate vite non mutare voluit: sed cum expetita res careret. pauperem tamen reipsum iudicatus: exceptusque de cessione tractare. Quod cum Carolus audisset: pontificem amicum neapoli secum duxit: multisque modis conatus est eum a cessione auertere: adeo ut solenni populi per archiepiscopum ducta: clerus et populus benedictionem ab eo petierit: illique se comedaret: rogando: ne bene gubernata ecclesia: suo regie destitueret: quibus benedictioni data rindi iussit: futurum quod deus pro salute populi disponere dignaretur. Benedictus autem cardinalis caietanus vir callidus et iuris scia peritissimus: multis canonibus ostendit Celestino quod graviter peccaret: si se insufficientes cerneret: ad obeundum pontificatum non alteri cederet constitutionemque promulgari meruit: per quam declaratum est: licere pontifici romano dignitatem dimittere. Et paulo post Celestinus papam se abdicavit. Et cardinalibus alteri surrogandi arbitrium permisit. Et ita cardinales benedictum caietanum pontificem elegerunt. Celestinus vero ad optatam eremum rediit ilico a novo pontifice detentus: captusque in fulmonis arce reclusus: et ad tempus dolore animi mori cogitur. Quem postea Clemens quintus visis ex eo crebris miraculis et sanctorum numero ascriptis: cuius diei celebratae quartodecimo kalendas Julii observat.

Papa. 202.

Bonifacius octavus propro: natione capuanus patria anagninensis: Benedictus antea vocatus. Neapoli in festo sancte Lucie: idibus decembris anni predicti pontifex creatus: sedit annis 8. mensibus 9. et diebus 17. Vir certe calidus et igratus: qui ab initio causa Celestinum factum decepit. et pontificatum se abdicare quasi coegit: ac perpetuo carceri eum dannaui: dubitabat enim. ne deceptus senem aliquis princeps eius ad presulatum revocaret. Hinc enim bonifacium: quendam boiem clanculum in cubiculo Celestini nocte misisse: qui voce quasi divina diceret: Celestinus si salus fieri vult. pontificium munus deponat: atque ita his quidem artibus et fraudibus pontificatum adeptus. Suscepto igitur pontificatu omnes fere retinere cepit: et gratias a predecessorum suis factas: ut plurimum revocavit. Discordias quam maxime inter Guelfos et gibellinos sepe alere amixtus est: profertim inter gennenses et veteros: quorum gibellina factionem mirifice ubique persecutus est. Ea prope Petrus et Jacobus cardinales colimeneses (una cum Sara eorum patruo) viros insignes: ex odio gibellie facti concilio in dicta calunia cardinalatus dignitate: beneficij: fudis paternis: castellis: aliisque rebus privavit: et eos cum tota colimenesi familia: publico decreto schismaticos et hereticos declaravit: sicut habet ex de schismaticis li. 6. c. Eius autem ira omnibus gibellinis implacabilis erat. His gestis: Bonifacius hic statuit solennitates evangelistarum: et quatuor doctorum. scilicet Gregorij: Augustini: Ambrosij: et Hieronymi: sub duplici officio celebrari: ut habet ex de reliquijs et veneratione sanctorum li. 6. c. Honoriosus deus. hic Ludovicum ex regia francorum stirpe natum apud Apuliam defunctum in sanctos possessores rettulit. Et villam Appanensem in novam erexit civitatem: eidemque episcopum assignat. Concilium generale Rome habuit. In quo Philippum francorum regem et Sara cum omnibus colimenesibus anathemate notavit: ac francorum regnum pro violatum iussum. Alberto imperatori subiecit: quia ex re indignatus Philippus. eius pontificis superbia domare cuperet. Sara columnensem predictorum cardinalium patruum a Bonifacio pulsum Romam cum ducentis

Adaulphus.
 equitibus e massilia clam mittit: qui collectis vndiqz amicis Anagniaz noctu ingressus: adiu-
 uantibus gibellinis (quos ipse vexauerat) pontifice in paterna domo: et in quo genitus fuerat cu-
 biculo: valuis vi refractis obstupetentem propria manu cepit: (direptisqz innumeris ei thesau-
 ris) Romam pduxit: vbi carceri mancipatus: intra quartum et vigesimum die violenta morte decessit
 Sepultusqz est in beati Petri basilica in sepulchro antea a se structo. Fuit hic in vtroqz iur pi-
 tissimus. Religioses oes privilegij et immunitatibus in modum inuit. vtz quonia oia p abutrio
 ai potius ad fronde q ad amore age conatus est. ab oibus arrogatissim et iprob' adiudicatus est
 vnde de eo scriptum est: itrauit vt vlpes. vixit vt leo. mortuus est vt canis.

Sextus pontifici iur' Codicē. hoc anno Bonifacius ipse pontifex edidit: que attributis doctissimis
 viris ex quibusdam nouis decretis a se editis pillari mandauit. et publico edicto obseruari et in
 Synodalijs legi debere precepit. Quē statim Archidiaconus Bononiensis explanauit.

Liburni euersio.

Venenses eo anno adeo pisanos exarserunt vt et liburnum pisani portus munitissimam arce et
 ipsum portum cepint incendioqz euerterit et onerarias quasdam naues in Armi fluminis hostio de-
 merferunt ne pisani nauigare liceret. Que res maxio pisani fuit detrimēto. Ea eni Arx a
 portu pululu recedebat. apud quam in scopulo pharea turis fundata est. que nocturnum tyreno
 mari nauigantibus lumē quā longe pbet et pisani portum a longe ostendit. Eo. n. loci beatus
 patres Augustinum dū trinitatis libz coponē meditare. xpm in pueruli formā maris aquas
 cū choceleare in fossula fundentem vidisse dicunt.

Celestioz ordo a Celestio pp eius auctore cognominatus tēpestare hac sub reglā diui Bndicti
 iniciū et mirū incrementū sumpsit. Nā eo sciissimo viro in carce defuncto: pp crebra ei mi-
 racula mlti nobiles et doctissimi viri spretis seculi pōpō ordiez igressi eunde et viroz nūero
 ac cenobioz cōstructione auxere.

Leo Estensis marchio: hoc eodē anno in Ferarie dñio pti succedēs regnauit annis. 12. Qui Lu-
 cia Alberti Scaligeri viri nobilissimi ac potētissimi filiā duxit vxorē: ex qua Honē pstan-
 tissimū pncipē suscepit filiū. hic foceri sui auxilio fretus maximū in Bononiensib' bellū suscep-
 it. Quāobrē inter vtrāqz ptem mltē cedēs mltiqz icommoda subsecuta sunt.

Joānes Adōnisserrati marchio Gulielmi marchionis fili'. qui fuit Bonifacij: qui fuit alteri
 Gulielmi qui fuit Bonifacij thesaurie regis de quo pelara apud Asyā gesta descriptum: hoc
 anno pti in regnū succedēs regnauit annis. 25. vir vtiqz strenuus et bello scientissim' qui mltā
 bella strenue gessit: et papiā vniuerso agro bello subiecit. Vtz post captā vrbē cū et Alexā
 drinis bellū intulisset: ab ipis supat' et capt' carceri mancipat'. Quo audito hostiū aios statim
 erexit. et ipsius regnū ad modum ptiuit. hic Margaritā Sabaudie duxit vxorē ex q nullā
 suscipiēs. plez Theodorū Andronici grecoz ipatoris filiū ei ex forore nepotē hūit successo-
 rem. Atqz in isto omnis Alarami successio defecit.

Albertus Rodulphi oli ipatoris filius austerie dux. h' anno Adaulpho iperatoz oppf-
 so et inflecto decusson' germanoz iperatoz declar' ipauit annis. 10. vir vtiqz armis
 strenu'. qui suscepto ipio bis terne a Bonifacio pontifice ipij pfirmationē supplex
 expostulauit. quā ab arrogatissimo hoie obtinere nō potuit. Vtz cū iter Philippū fraco-
 regē et Bonifaciū ipm postmōz suborta fuisset dissētio: eo q philipp' apud Parisios magnū
 pgregasset quētuz vbi Bonifacij memoratis iurij sibi illatis ac et ei' fraude et abutioe ad
 pontificatū occupandū memorata: futurū piliū appellauerit. Bonifacius (vt erat aio arrogā-
 tissim' ira peit' cōcilio gñali hito: nō solū Albertū pfirmavit: s; et philippi regnū Alberto
 ipatori subiecit. Que res multas discordias et occidiones iter xpianos suscitauit: Deniqz cū
 Rbenū flumiū Albert' hic trāsisset: nani decedēs a nepote suo interfect' est.

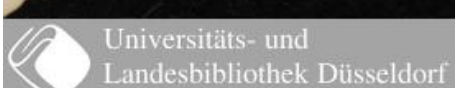
Fraticelli de opinione.

Heresis eoz qui se fraticellos de opinione vulgariter nuncupatos eodē anno a Bonifacio po-
 tifice dñat. et vbiqz diligētī cura pquisita exterminari iubetur: vnde et hermoni cuiusdā cor-
 puseisdē secte auctoris apud Ferariā viginti annis sepultū: qui p scō colebat: exumari ac cō-
 buri fecit: habita de huiusmodi heresi diligētī iquisitioe: nec ppterea ea heresis exterminari po-
 tuit: quinimo idies exerescēt: multos et religiosos viros doctissimos habuit fautores: qd malū
 adeo postea tpe Johānis vigesimisecūdi diffusū ē: vt multi in Italie vrbib' atqz p orā gre-
 cie et presertiz Athenaz multi fuerunt iuenti: qui dicerēt Bonifacius pontificē nec quēqz
 illius successorē et presertiz Joānē xxij. iure et ordie creatuz eē pontificē: vnde eā ob fatuitatē
 aie et quētūculis clā mitis sumis pontificib' aduersari cepūt. Quāqz magis lux' de libidīs se q
 oblectamēta viderēt qz iuris pontifici querefundamēta. Nā pzet stupra et adulteria que

1297

1298

1298 6497

Albertus.

passiz vnusquisqz abdit i locis ad hoc occulte patif comittebat aliud publicis eoz ceremonij tale fiebat scelus vocate z de industria seducte speciosiores queqz vl vidue vel virgief. cu i antra noctu conuerit. sacerdotef z ei secte elici eode in antro clausi diuinas quide landes ad copanda fide ex xpiano ritu cantabat quib nocte vt aut media finitit sacerdos eoz alta admonebat voce bios debere masculu z feminā scito spu iuocato i pplexu carnaleqz copula comiseri quib dicit lumib ide ilico extictis queqz viru pximā mlierē sibi psiernebat. si vo ex huiusmodi coitu aliq mulier pcepissz ifans gēit ad puenticulū illud i speluncā deferebat z p singulas man tradēbat tādm totieqz baulād quousqz aiaz exalabat. Hic i cui man ifantul expirabat: maxim pontifex diuio vt aiebāt spū creat hēbat: z quem alter item extā nullif viciatis mulierib offereret fet eū sacerdotef collegialit sociati z pgregati pūif asfabāt. collectosqz ide cieres i vasculū mittētes vinū supfūdebāt quo nomicos z execrabilib huiusmodi psecrados epotabāt a quo cōbibēdi mō credul hoc supstirio vasculi quo fit vocabulo barilotā vocata ē. Extāt adhuc ex h mōi crudelissima z diabolica berfi aliquib in locis abditis z vallibus nō nulla puenticula ptnacit in sua pfidia pmanētes

1299. **C**larā oppidi mōtis falconi oriundā Augustiniāe religiois eremitaz alūnaz: vginē vtiqz i signē z sinceritate vite clarissimā. hoc āno apud eundē mōtis falcōi Perusine vrbis oppidū: aiām celo reddidisse ferūt. Que scētissima vgo tātis plane extitit decorata meritis z miracul vt scētaz cathalobo pie ascriptā putari possit. De cui scitatis pconio hoc vni referim testi moniū. qd apit ēt oculis videri pōt: quoqz de quouis scito nūq lectitātū vel reprū est. Ea si quidē defūcta in ei corde statiz crucifixi imago clara z apra visa ē: cū ipsi passiois insignibus tres lapilli eiusdē pōderis inuenti sūt. Ad quidē euidentissimū scitatis indicium quidā fidelis z pius vates cernēs: eius laudem hoc carmen cecinit dicens.

Mōte sata e Falco virgo sanctissima clara
Hicqz Augustini sacro pfecta: pudico
Usqz adeo cū corde deū venerata: diesqz
Ac noctes xpiaz crucē: tormenta qz cuncta.
Oprauit sensisse gerens: vt lumie functa
Extremo sit apta caro: que pesserat exta
Ingz sacro crux visa siml: tū lācea corde
Tūqz colūna fuit: necnō postqz flagellū
Preterea inēti tres hui felle lapilli
Quoz vix possit cerni color: vnus horuz
Ponderis est tantū: duo qntū: vl siml oēs
Hicqz duo tātuz tres functi: quisqz videre
Que queat: hui adit patriā qui sedul edē.

1300 **J**ubilens hoc āno a Bonifacio Rome iducit i quo plenariā oīum peōz remissionē ijs qui aploz limia vifitasset pstitit. Et hoc cētesimo quoqz āno decreto publico ppetuo suari mā dauit. Cui rei grā illo tāta vndiqz hoīuz mltitudo vēit: vt vix pyrbe amplā icedere liceret.

1301 **C**ometes future maxie cladis indicium hoc āno in celum appuit: quo āno i solēnitare scēti An dree tātus repēte teremor exortus ē: quantū antea nunq. Qui z mult dieb piterualla per durans multa diruit edificia.

Viri disciplinis excellētes.

1302 **V**inul mugelanus iuris vtriusqz pitissim vir. hoc tpe claruit: cui in dicēdo: disputādo: decidē doqz tāta loqndi vis fuit: vt eo pnte vniversal legal phie synod adesse videret. Qui copio se elegantqz totū ciuile ius multif declarauit volumib. Nā sup Inforciato Digelloqz vter ac nono scripsit. Declauit etiā de mādato Bonifacij pōtifici post Archidiaconū Bono niēm i iure pōtificio sextū. Scripsit preterea cōsilia elegātissima.

Petr de bella ptica natōe Burgund: diuipfessionis z doctrine do ctōz: hisdē tpebus floruit. qui eo nō minū docte z accurate sup toto Digello Codiceqz ac Institut: scripsitqz Vin tpe: hēntur quoqz ei centū disputatōes a se edite zin pēcio habite.

Jacobus de Arena Parmensis natione: cuius opinionēs in explanandis legibus vt Bartol inquit seper de iuris mente existunt. his temporibus breuiter vtiliterqz super Digello z Lo dice scripsit. Disputatōes quoqz pulchras z Tractatū dexcusioe composuit.

Nicolaus de Neapoli his contemporaneus existens i super prima Inforciati z toto Volumi ne copiose z pulchre conscripsit.

Albertus

Frācis⁹ Acursi⁹ eminētissim⁹ doctor: et ipse hec tpa docēdo ac seriniēdo clariora reddidit: qui iter cetera nōnullas additōes paternis glōris addidit.

Jacobus de Raven⁹ pūicie lothorize iuris doctor: et sacraz lraz p̄fessor eiusdeꝝ p̄cij hac ipsa tempestate cū dño Pino p̄dicto hī⁹ est. Qui sup̄ Digesto r. l. scripsit: et mltā (vt Cin⁹ ait) simplici sensu a maiorib⁹ tradita ad Dyaleticū arguēdi modū deduxit.

Martin⁹ Syluani p̄fificij et ciuilib⁹ iurū pitissim⁹: Joannisq⁹ Andree p̄ceptor: tempestate istac floruit: qui p̄tiles cōmētariolos ī legibus edidit.

Albert⁹ Odofredi auditor: p̄ hoc ipsum tps̄ iuriscōsultus excellens habit⁹: qui et ipse tū p̄clara quedā in legib⁹ composuit.

Joānes Scot⁹ theolog⁹ hoc tpe tāq̄ alter Apollo floruit: qui p̄ceteris theologis subtilissima quedā opa edidit: et p̄cipue ī q̄rtū s̄riaz: quē ipse vt aiūt ī ordinem redegit. Quolibeta ēt p̄rima disputauit. In diuinis p̄trea codicib⁹ cōmētarios et alios tractat⁹ edidit: quicquidē quid valeant: absq⁹ nostro testimonio ipi ostendūt. Super libros ēt metaphisice quēstioes perutilis disputauit: hunc lacte sue sapientie multos enutrisse discipulos tradunt: s̄ qui maxime p̄fecerunt: hos fuisse dicunt. Frācis̄bum Baronem: Antoniu⁹ Andream: Joānez grādonem: Joānem scops: Joānem canonicum: Dehan: Burleū: Sualter: et alios complurimos: quoz īgenijs mixtū modū p̄hilosophia creuit. Veniq⁹ Apoplectic⁹ interijt: q̄uis a plerisq⁹ putet q̄ viuis fuerit defossus.

Rayner⁹ Pisan⁹ ordi⁹ p̄dicatoꝝ: doctria et eloquētia grauis: optim⁹: ac p̄p̄modū sanct⁹: hoc āno vt ex ei⁹ sūma colligit⁹ eas obres ī sūma reueratōe h̄. Et hoc ip̄o āno Sūmam copiosissimam multaz lucubrationū et vigiliaꝝ scribere ordi⁹ est. In qua sane quāte ītegritatē: quāteq⁹ l̄tate ac sanctimonie vir fuit: vel ex hoc p̄cipi p̄t: q̄ cum ī ea quicquid vtilitatē difficultatisue necessarium est diuinaz scripturaz studio plenissime īuentat sine sui laude et p̄fatiōe: vt plerūq⁹ fieri solet: absolute icipit absolutio et.

1503

Alan⁹ doctorē cognomēto yniuersalem: nōnulli his temporibus ascribūt: qui cum in omni scientia admirād⁹: tñ ī theologia p̄biaq⁹ ac ceteris liberalibus disciplinis cēt yniuersalitatē cognomēto īsignit⁹ est.

Augustin⁹ de Ierānio: natiōe siculus: olim iuris vtriusq⁹ cōsultissim⁹ et gñal⁹ p̄or ordinis nr̄i ī ip̄o āno hāud p̄cala Senēsi vt be locello diuo Leonardo dicato: multis clar⁹ miraculis: beato sine quieuit: qui postmōm p̄ sanctitatē et doctrie excellētiā: beat⁹ Augustin⁹ nouel⁹ lus appellat⁹: hic p̄mo cum iuriscōsultus toto orbe celebratissim⁹: habere a Dāfredo rege ī cōsiliariū delect⁹ fuit. S̄ postq̄ Dāfredus idem a Carolo īterfect⁹ fuit salutē sue cōsiliē. Ordine Eremitaz diui Augustini ī īsula Sicilie: loco quodā solitario statiz icognit⁹ igressus ē. Quo ī loco quāte puritatē: humilitatē: ac sanctimonie oib⁹ ex⁹ fuerit: nō facile explicari p̄t. Quippe hūilia queq⁹ religiōis officia: sūmo studio et seruoze exercere curauit. S̄ cū didicisset ī tuscā loca cēt solitaria diuine cōtemplatiōi p̄comoda: hīta licētia: ad s̄cti Antonij de Rufano locū p̄fect⁹: eoq⁹ loci aliquādiu maxia cū hūilitate deo fuit: diuina dispēfatiōe ad mltoz vtilitatē quis cēt cognit⁹. Et ī penitentiariū sūmi p̄fificis assūpt⁹ ī tanta reueratōe p̄fessūm hī⁹ ē: vt quicquid difficultatis ī curia occurreret: ad eum tāq̄ ad Apollinis oraculū omnes cōfluērent. Deinde ī generalem ordinis assumptus: paulopest impatiē dignitatē (solitudinis humilitatisq⁹ solertissim⁹ cultoz) ante tps̄ congregato Neapoli capitulo officio renūciavit. Senas deinde regressus ad optatū sue deuotiōis locū se conferens ibidem vitam suā finiuit. Quo mortuo tanta cum reueratōe ab oibus habitus est: vt cum fies cum ex moze sepulture tradere vellēt a Senēsi ep̄o et yniuerso pplō p̄bitus est dicē viz tāte s̄ctitatē īsignē terra obrui nō licere: s̄ celebriori loco collocari: quo ī loco ī bodier nū vsq⁹ diem: maxima cū reueratione seruat.

Gulielm⁹ Bergomensis ex nobili longoz familia oriūdu⁹ tituliq⁹ sancti Nicholai ī carcere tuliano cardinalis p̄sbyter a Celestino quinto īsignit⁹: hīsdē tēporib⁹ p̄ter īsignē doctriam qua ī iure ciuili p̄fificiōe pitissim⁹ ē hī⁹: p̄ter ēt aliaz bonaz artū doctrinam et animi ītegritatem quib⁹ optim⁹ vir iudicat⁹: tāte auctoritatē et gr̄e apud Bonifacium pontificem fuit: vt hominem arrogantissimū: multis ī rebus represserit: et legationes difficillimas ei semper cōmiserit.

Mediet⁹ hui⁹ nois vndecim⁹ papa: natione Taruisan⁹ ordi⁹ p̄dicatoꝝ p̄fessor: Nicholaus antea vocat⁹: ip̄s⁹ ordi⁹ gñalis magister: Bonifacio tāde suffect⁹: sedit mētib⁹ nouē vir quidē bon⁹: tantoq⁹ principatu dignissim⁹: cui⁹ sanctitatē: miracula a se post mortē edita ēt declarauerit: quib⁹ certe iter beatorū cēleri ac cōnumerari potuit. Qui inito p̄fificatu⁹ eol

Papa. 205.

1504 6503

Albertus

oēs statim sacris mysterijs abdicauit: quos auctores eē ostabat: vt pdecessor eius Bonifacius moreret: Regēq; Fracie ad pstinā dignitatē restituit. Joānē & Iacobuz cardinales de Colūna tāq; iniuste dānatos i grās recepit: eisq; bōa oia Valero dūtaxat rubeo excepto restituit. Quib; reb; hō mō ppositis: cardinalibusq; quibusdā creatis: et ad pponēdam italie pacē aium adiecit: qd vt cōmodius efficeret: statū cū curia Perusius pfect; ē: vbi ifirmitate corrept; rē destinata omisit: et nomis Junij diē ibidē obiuit: et maxia cū pōpa i ecclia ordif sui sepultus fuit. Quo mortuo vacauit sedes mēses. xi.

Belgi Galloz ifime pditiōis ppli: qui supiori āno a frācis deficiētes: igētes Francoz copias deleuerāt: hō āno terrestri naualiq; plio ab eisdē frācis expugnāt. In qua quidē pugna ml̄tis vtriusq; ptis milib; interfectis: nō inuicta victoria francis relicta ē. S; et paulopost copis itez repatis: et ad vnicādū aif erectis: cum vterq; ppli suū formidaret enētū pacē pposuere.

Curie i gallias translatio.

Papa. 104.

6504 1305

Clemēs. 5°. papa: natiōe Gascon; Bernardus Burdegalesis ep̄s ātea vocat; p̄re Belādro milite nat; Perusij abfēs post lōgā p̄tētiōem p̄t̄ifex creatus: sedit ānis 8. mēf. 10. et dieb; .15. Qui i gallis agēs: et electiōi p̄fētiēs: Lugdunū ex Burdegala se ptulit. Ad quē vocati cardiales: sine mora p̄fecti sūt: quo p̄ficiētes deiceps septuagintaqtuor ānis ibidē Romana curia cū magno ch̄riāoz dāno tenta est. Cuius autem coronationi innumerabiles Gallozum populi cum Philippo rege et Carolo ei; fr̄e ac Joāne Britāie duce interfuere: qui Joānes dux dū pompa p̄ vrbē duceret: cuiusdā muri ruina cū ml̄tis opp̄suis fuit: et Philippus rex debilitat; ē: ac p̄t̄ifex a turba p̄fessus: vix mortui ipiū euadere potuit. Coronat; itaq; Clemēs plimos ex Gallia cardiales creauit: ex italia āt nullum: nisi qd Joānē et Iacobū colūneses ad capellū restituit. Indeq; tres cardiales cū senatoria potestate Romā misit. quoz auspitijs Roma ipsa et Italia gubernaret. Postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa fuit. Et tēplarioz religio extincta: quoz bona Rhodij militib; fuerūt attributa. Venetis p̄retea pp Ferrariam occupatā anathemate notatis: et sacramēta interdixit. Ibidem quoq; i Florentiōs et Lucēses egit. Quāobrem Florentini idignati oēm clez sue dictiōis: grauisissimis exactionibus granare ceperūt. Cū autē ad p̄ponēdum ecclie status aium adiecesset: tria cōcilia diuersis t̄pibus et locis habuit: vbi ml̄ta p̄ndēter et mature egit: ac p̄stitutiōes ml̄tas religioz statum p̄cernētes ordiauit: i quib; et regulam beati Frāciscei declarauit. ex quib; sane p̄stitutiōibus Clemētiarum librum p̄fecit: vbi etiam Celestinum quirtum sub noie Petri p̄fessoris sanctis p̄fessoribus aggregauit. Demū Marijs egritudinibus afflictus: āno p̄t̄ificatus sui octauo mēse. 10. morit. Cuius corpus i Gasconiā patriam suam delatū: i beate Marie d; Ozelis: Basilica Gasatēsis dyocesis sepellit. Et tū sedes vacauit ānos. 2. et mēses. 3. ac dies. 17.

1305

Dulcin; quidā fraz isci; natiōe Nouariēsis: vna cū Margarita vxore sua: hō āno apd Nouariā ciuitatē suā nouā heresim aduersus sacerdotes iuenerūt qd ifaniēdo disseminare ausi sūt: hi eiz more Fraticelloz de opinioe: ad sex milia vtriusq; hoiz ex vallib; vicis: oppidifq; i fine pditiōis collectis et seductis sub specie charitatis sil̄bitare docuerūt: qui i mōtib; bitates i oēm libidinem pl̄bebāt: que pestis duob; ānis pdurās ml̄tos religiosos et maxie sacerdotes seculares turpissime ipugnauit. Clemēs vō audita huiusmodi dyabolica secta legatū aplicū i lōbardia euz ml̄tis militib; misit: qui collectis vndiq; auxiliariis copijs: eos in alpi- b; Bomdusule p̄clusit: et tadē eos prim armis: prim frigore et media opp̄silit. Captis deniq; Dulcio et Margarita Cercellas p̄duci iubēt: et iudicio Gulielmi de Berua leguz doctoris Bergomēsis tradūt: ibidē eim Lonielloz noie p̄sidebat: qui maleficijs eoz examiatif sētētiā i eos p̄ferēs mēbrati p̄lacerari iubēt: ide eoz ossa p̄cremātes cineres i uētū disp̄gūtur. Nec p̄pterea hec ipsa pestis oio deleri potuit: quinimo adhuc i tridētinis mōtib; (vbi idez Dulcin; sue h̄sis initiū sūpsit) aliq; ei; extāt reliq;: qui i abditis religioz more latitātes Dulcini cōgmīati sūt. Ipsiāt Dulcini scelera: et penas i iferno meritas. Bātes p̄tēporane; ei; i tractatu de iferno. c. 28. meminit dicēs. Or̄ di a fra Dulcino dūq; che farmi. cē.

1307

Edouard; Angloz rex Edouardi p̄stabilis fame: regis filij: hoc patri i regnum succedēs regnauit: vsq; ad vrbānū quitū: vir qdē rei militaris glia isignis et accer: et qd laudabilis est) iust; f; . Qui cū Philippo frācoz rege classico bello sepissime decertauit: quē semel tāta vi apd Glādrīe portuz expugnauit: vt ad triginta galloz milia vno p̄elio interfecerit. Qua victoria aīo erect; i Calefū munitissimā ciuitatē statū mouit: quā cū .xi. mēfibus obsedisset vbi in ea obsidiōe ēt. 20. galloz milia occidisset: tadē vi et armis i deditiōem accepit: quibus strenue gestis: eadē fortūa ēt Scotos supauit: p̄seuerāte adhuc Philippo p̄ Edouardū i bello: itez

Albertus

ipitiriēsi agro adiunātib⁹ Senuēsiū copijs eo missis: grauisima cede Gallos supauit: et Joānē regē Philippi pdicti filiū cū Philippo eius filio cepit: quē tū (vt erat aio clemēs postea cū oib⁹ captiuis hac oditiōe liberauit: ne apli⁹ se bellū gereret: qui tū nō ita mltopost pacē federa rupuit: et ab itegro Eduardū ipulit arma ī Francoꝝ pntiē suscipere q̄ et factū est. qz ymuerſū ferme regnū ei ademit: et eū ī parisiōꝝ regiā obsedit: et mltā dāna et incōmoda regno itulit. Eoz autem pacē cū mlti pōtificeſ p legatos pponere tēptassent. frustra quidē laborauerūt: qz ad bellū admodum aiati erant.

Ordinis Rhodiorum militum inituz.

Rhodus insula de qua ppulchre supra li. 3. fo. 16. mētionē fecim⁹: 15 āno ī chzianoꝝ potentes deuenit: et eius cura religiosiſ brō Joāni dedicatis: q̄ maxie pōtificis auctoritate credita ē. Hi. n. cū hierosolima oio pdita eēt et tēplarij ī magnos errores plapſi a Clemēte isto pōtifi ce extincti fuissēt: i eā sese recipiētēſ turcos eiecerūt: et yrbē pene dirutam chzianoꝝ suffra / gijſ istaurauerūt: et naualia reformātes. nō solū isulā ipsam tutati sūt: s; et Cyprijs alijsq; si / nitimis chzianis et pegrinis hierosolimā petētib⁹ magno auxilio eē cepūt quozum virtute q̄c quid chziane religionis ē: Christo reseruatū fateri licet. Ipsis igit militibus fide et grā ac religioē clarissimis: chzianā fidem p fessiois voto ingenti virtute tutantibus: tēplarioꝝ bo / na p pōtificeſ et alios orthodoxe fidei pncipes addita sūt. Postmodū ēt bti p̄ris Augustini regulā p̄tētes a sumis pōtificib⁹ maxis p̄uilegijs et ecclesiasticis b̄nificijs p̄secuti sūt. Vos aut pauloante etate n̄ram cū Soldanus egypti dñs toto quinquēnio armata classe vexasset: mltō maiora prulit q̄ itulerit dāna. Turci ēt quattuor vicib⁹ diuersis t̄pibus eozum agros i / uaserūt et yrbē oppugnaverūt: a quib⁹ (nō victoriā s; maxiaz cladem reportauerūt: Nouis / sime aut supiore āno: qui fuit ān⁹ octuagesim⁹ supra q̄tuordecies cētū ab icarnatiōe dñi no / stri Jesu Cbi. Habuemet orbomanus turcoꝝ p̄nceps: postq̄ duo ipia duodecimq; regna et mltos potēras sibi subegisset: ēt hāc Rhodiā ciuitatē sibi vēdicare: et Rhodioꝝ militū de / lere si posset oio destinauit. Quap̄opt̄ igenti exercitu p̄pato: et cētū velloꝝ classe istructa / Bassā quendā greculū viz ī armis exercitatissimū ex nobili paleologoꝝ familia natū: ex / peditiōi p̄fecit. Qui cū cētū milib⁹ armatoꝝ et sexdecim igētib⁹ machinis alijsq; armamen / tis hostili aio ī Rhodium duxit: et statione firmata ingenti tamulta yrbis menia bombar / dis dilacerauit et diruit: vey postq̄ omnem agrū depopulatus fuisset: et Rhodios milites p / nouem et octuaginta dies cruentissimis p̄lijs vexasset: tadē diuino auxilio et clarissimi illi / us principis magistri Petri Dabouillon natiōe Galli solertia: turci oēs cum maxia ignomi / nia et cede discessere. Hi. n. dum turci vltimo ipetu yrbis menia p̄scēdissēt: qui ad q̄dra / ginta milia erāt eo icōflictu vexilla dñi n̄ri Jesu Cbi: et beatissime virginis. M. ac Joan / nis Baptiste chzianos erexisse: et maximis clamorib⁹ deū cum lachrymis auxiliatorē implo / rasse: quib⁹ statim candidissima virgo cū clypeo et hasta ī manibus apparuit: necnon et homo / vili oblit⁹ veste s; splendidissimo stipatus comitatu: p̄sidio militib⁹ affuit. Que visio a ture / apertissime visa: tātū eisdem terroris icussit: vt ultra p̄gredi nō fuerint ausi. Milites autez postq̄ turci ignominiose discesserunt eam incredibili fortitudine et pulchritudine statim vr / bem reddiderūt et restituerūt. Vex istauratis yrbis memibus: superueniēte terremoto ma / ximo: magna yrbis pars cecidit et innumerabiles vtriusq; sexus oppressit. Serūt Rhodios quoddā castellū sacri Petri nominatū munitionissimū h̄re: qd magno sūptu ī isula custodiūt: qd nō paruo vsui eis et chzianis ē: qui man⁹ turcoꝝ icidūt: sepe eo fugiētēſ saluant. Inquo igētēſ canes milites ipsi tenēt et nutriūt: quos eē castra oī noctu emittūt de quib⁹ d̄ q̄ chz / stianos odore cognoscant. Et q; aduētātib⁹ blādiātur: turcos āt latratu prodāt: et moribus infectentur.

Gerardus Bixian⁹ ep̄us: ex nobili et signi Radioꝝ familia ī ea nat⁹: hoc ipso āno apd eā dem yrbē: n̄ grādeuis et dierum plenus diem obiuit: et ibidem ī maiori templo Basilica. s. diue Marie: magna adhibita pompa sepellitur. Qui ab iuente etate ita educatus et enutri / tus fuit: vt merito dignus eē censēretur: ante yrbē ī spiritualibus et temporalibus perfici. Erat quippe magni ingenij et cōsiliij vir: et ita mitis: et oēs diligeret: et neminez lēderet. Tar / dus certe ad iram et ad misericordiam promptissimus. Rerum ecclesiasticaz honorisq; et vti / litatis ciuitatis sue pcurator ac fortissimus defensor. Quas obres yrbis iperū sibi acquisi / uit: quāq; multis et innumerabilib⁹ excoluit beneficijs. et ī p̄mis yrbis menia collabētia relar / cini fecit: et Naule pulcherrimū p̄ deuchēdis necessarijs et irigandis agris construxit. Sō / tes complurimos proprio sūptu ī yrbem intro duxit: eosq; etiam religiosiſ viris et ma / xime ordini nostro gratis cōcessit. Innumeris quoq; alijs conciuēs suos iuuit beneficijs:

1308

1308

Henricus. 7.

propter quod merito patrie pater appellatus est.

Scaligerorum dominij principium.

1503

Canis scaliger: qui ex rebus strenue gestis magni cognomento appellatus est. Alberti scaligeri capitanei filius: vir utique magnus: et rebus bello strenue gestis clarissimus: his temporibus Verone ducum sibi vendicavit: et regnavit in ea viginti ferme annis. quae tanta iustitia: sapia: ac pietate gubernavit: ut et Picenum sine Romandiolam potestate sua quae armis sibi subegerit: erat. n. mille eloquentie princeps: Comis quoque et puerum atque in omnes liberalis: et doctorum virorum: tum ecclesiarum: tumque oratorum et historicorum ac poetarum assidua familiaritate delectatus. In quos Barthelemaeus Florentia a nigra factioe pulsus: magnis honoribus et premiis ob eius doctrine praestantiam, persecutus est. Tandem anno domini 1329. die 22. Julij sine virili plebe deficiens: vrbis duobus nepotibus: Alberto. scilicet et Pastino cessit. Et ante corporis collationem: cum maxima funeris pompa apud repleta iuxta vrbis fora sepultus fuisse constat: vbi supra templi valvas adhuc ipsius per magnificum extat sepulchrum suo epygrammate notatum.

Henricus. 7.

6503 1302

Henricus eius nominis septimus: lucemburgensis comarchus: vigesimus Germanorum imperator: a Germanis suis hinc anno electus: imperavit annis 5. et mensibus 8. Hinc Clemens papa ea lege confirmavit: ut in terra beati Italiae peter coronam ex more accepturus: quae omnia se facturum pollicetur. Hinc quoque mediolanum per coronam proficere transgressus Alpes. Laurinenses primum in dedicatione accepit. Et deinde Astenses: quibus vicarios dedit: Philippus papae comes: Symon Collabianus Vercellensis et Antonius de Sufiraga laudensis tyranni atque alij plurimi Lombardie duci honorifice occurrerunt: datos vicarios et ipsi acceperunt. Silius et magnificus Canis grandis Scaliger per oratores imperatori obedientiam promisit. Mediolanum autem tenebat: ut diximus. Mattheus vicecomes cui Guido Turrianus aduersarius fuit. Mattheus idem Gibellinorum et Guido Guelphorum princeps erat. Guido itaque veritate Mattheus imperatoris gratiam occuparet. Octo Guelphorum exercitu in agro Mediolanensi se obtinuit. Adueniens autem Henricus Mediolano statim decedere Mattheo potuit. Et ut pacem iter vicecomites et Turrianos proponeret: sua reque Guidoni Turriano Vercellas dono dedit. Et Mattheum in Mediolano firmam Galeaceo eius filio: quem secum Romam ducere constituit: equitum praefecturam promisit. Et Leopoldum Austriae ducem nihilominus praefectum vrbis cum quibusdam germanorum cohortibus praefecit. Qua re audita Lombardi omnes propter Alexandri imperatoris se dedidere. Henricus vero coronam ferream quam Rodocice et more accipere debuit: Mediolani recepit: magna cum impensa civium: ita ut granata onere plebs tum multum fecerit: quae cum libertate speraret: maiorem fuitur iuvenisset. Galeaceus autem Mathei filius tumultum istum in Turriano tyrannidem affectat: statim retorsit: pro quod Germani facile credentes Guidoni Turriano cum factioe Guelpha vrbe pepulerunt: quae tandem cum vrbis libertate Vercellas petiere. Ex quorum factioe triginta interfecta sunt: quibus quatuor Turriani fuere. mox postmodum Cesar in Vicentio: Vicentiam vrbem tunc sui ipsius anno auxilio duci Canis Scaligeri a patavis abstulit: Cremonamque quae Guelphos eiecerat ferme destruxit: et Tremam oppidum laceravit: hac sententia parmenses timore percussi: qui rubeos in vrbe receperat: Mattheus Guelphos expulerunt: et coronam preciosissimam a Federico secundo tandem ablata eidem obtulerunt. quae res eundem miorum reddidit. Henricus deinde Thebaldo brusato defensam plurimis diebus obsedit: cuius obsidione Valerianus Henrici ipsius germanus: et nonnulli alij potentes bello et aeris interperie miserabiliter pereire. Quorum corpora ibidem in conatu nostro sancti Barnabe seplta sunt: eo. n. tunc quod ipse et mens erat postremo machinis oppugnata: fugientibus Guelphis vrbis dedita est et murus spoliata. Quibus calamitatibus reliquae civitates praeite imperatoris mandata fecere. Henricus autem pacata Lombardia. Garnerium Auspurgensem comitem Lombardie cum paucis copiis praefecit. Unde quoque cum a Medeo Sabaudiensium comite: et Pisanorum Bemuentiumque oratoribus sociatus: per Placentiam transiens Genavam petijt. Quo et multum regum oratores conuenerunt: inde Pisas classe delatus: promissis terrestribus copiis: maxime incommodis: Lucenses affecit. Cumque res Etruriae opposuisset cum Ludouico Amedei Sabaudie comitis filio Romam praefectus: et per tres cardiales a Clemente missos coronatus. Unde in Florentios castra mouit qui nullam aliam spem habentes Roberto regi potius ea lege se dediderunt: ut exules albos nullo modo tempore nullam ratione reduceret. Quo audito Henricus Pisas se contulit. vbi Robertum ipsum tamquam maiestatis reum citauit: et Lucenses et Aninatenses magnis effectibus eladibus: praefectusque Aretium ibi Robertum regno priuauit: quousque papa citatione ad locum non tutum factam dedenauerit. Dixit quoque et in Senenses: et cum egrotare ibidem cepisset: ad balnea macereti se contulit. Redijtque male sanus ad bonconuentum oppidum vbi et post aliquot dies mortuus est: non sine suspitione dati veneni: subornato pollicitationibus et promissis a Florentinis quodam monacho: qui ei eucharistiam veneno illata dederat. Quos eius

Henricus 7.

Florentinorum et Roberti regis salus fuit. Quo mortuo vacavit imperium anno rmo.
 Robertus Caroli secundi Sicilie et Apulie regis filius: h' anno defuncto patre in regnum successit: et regnavit annis 33. Rex certe iclur: et virtutum omnium singulare decus: quod et a multis tunc oratoribus: tunc poetis titulis plurimis fuit ornatus: eo quod propter equitatum et disciplinam rei militaris quibus plurimum valuit iter ceteros sui temporis egregius theologus philosophus: ac singularis medicie preceptorum heres: ac et in sexagesimo sexto vite sue anno Franciscum petrarum in poetam audire voluerit: hunc Joannes vocatus in Genealogia deorum quam eidem intulavit refert in principio tam torpente fuisse ingenium: ut non absque maxime demonstratis difficultatibus prima litterarum elementa didicerit: et cum fere de eo amici ceteri desperarent: pedagi eius ingenium solerti astutia rimantes fabulis Esopi fabulatoris: tam grader studendi scientiarum desiderium tractaret: ut brevi non tantum domesticas et liberales artes didicerit: verum et ad ipsa usque sacre philosophie penetralia mira perspicacitate transierit. Hic itaque regni titulum a Clemente papa in Avinione rite susceptis ex Gallis Bononiam ad legatum cardinale cognomento Pelaguram statim profectus: quem mox ecclesie nomine tumultuanti Ferrarie prefecit: qui et ipse per aliquot dies Neapolim iturus: viam insignem ibidem presidio reliquit. Ulex cum Joanne frem ex Neapoli contra Henricum imperatorem Romam misisset: illiusque et Roma abire coegisset. Henricus ira successus Robertus regis maiestatis reum fecit. Citatusque ut diximus nec appetente regno pervenit: quod res a Clemente pontifice improbata fuit: quod h' ad ipsum non pertinere dicitur. Ea obrem imperator ipse et Henricus Florentios et Lucenses qui cum ipso sentiebant: copias ducere statuit: sed morte preterita recepta omisit: hic tertio et vigesimo regni sui anno discidentibus inter se Venensium Suelphis et Sibellinis ipsam Sennenses urbem Suelphorum factione in partem recepit. Sane quoque et reliquarum urbium dominium habet: cum qui bene aliquandiu male se habuit: tandem nullo superstiti sibi filio moriens. Andreas Ungarie rex ne potes sui post se regnare precepit. sed Joana eius sororum regnum administraverit.
 Joannes Henrici imperatoris filius: h' anno regis Bohemie filiam ducens: et eius regno potitus: in quo et trigesimo annis regnavit: hic Britannis amicissimus fuit: pro quo in eorum auxilium contra Bergomenses nonnullos Bohemos milites misit. Unde quoque regni sui anno ipsemet Italiam cum igni exercitu ingressus: debentibus se ultro civibus Britania Bergomo: Luca: Parma: Rhegio: et Mutina positus est. Denique a Margaritha uxore Ludouico Cesare procurate interfectus est. Que postmodum ipsius Ludouici filium in maritum statim suscepit.
 Friscus Estensis Azonis Archiepiscopi filius: h' anno Ferrarie regnum ambiens Azone premissis: ob suam pudentiam Boetricem novercam Roberti regis sororem in carcere dicitur et necavit. Impetratoque venetorum auxilio: urbem volentibus civibus suam partem redegit: pro quo Ferrarienses civis optates ditio ni ecclesiastice subesse: ad Pelaguram legatum claculum Bononiam misere: rogantes ut urbem lacertata a tyranno liberare dignaret. Quibus auditis mox venetis: mox sub anathemate precepit a Ferrariensibus abstinere: qui legati precepta parvipederet. Ferrarie castellum die noctuque oppugnatum: et tandem captum. Friscus autem videlicet cupidus: cum non satis confideret: dimidia civitatis parte icendit: et quod maxime eorum domos: quod novis rebus studere videbant. Et civis tanta ignominia et damnum non ferentes: sumptibus armis sequi anno Friscum apud Ledis portam interfecerunt. h' idem Balmatio Guascone Clementis pape in eadem urbe vicario suadente.
 Marinus Georgi dux venetus: h' anno in Petri gradenicis defuncti locum quinquagesimo tertius venetorum dux surrogatus: ducavit mensis. 10. et diebus. 10. huic Ferrarienses et Friscus Azonis Archiepiscopus ne interfecto sese dedidere. Qua ex re Bononiensis legatus cum iam predecessori et senatui ab hac re abstinere precepisset: cruce signatus in venetos et Ferrarienses undeque convocavit et mittit. Et Clemens venetorum regnandi cupiditate cognita: eisdem anathemate notatus: et sacra interdicit. Insuper et publico edicto omnibus christiānis iussit: ut ubique veneti repiret: direptisque eorum bonis prohibuit heredes: pro quo multa incommoda veneti pertulere: hic autem cum locuplex admodum heres monasterium sancti Vincii: pro ipsius ipensis venetis extruxit: ubi et postmodum se sepelliri fecit.
 Gulielmus marchio ex nobili cavalcabonum Cremonensium familia natus: vir utique divitiis et virtute potens: h' eodem anno pulsus Bonariensibus et Sibellinis in urbe Cremona regnantis: urbis omnium assentiente Henrico sibi desumit: et Sibellinos omnes urbe expellit: quod Socinum tumultuarie perficere: Suelphos ibidem inermes: cum maxime occidione pepulerunt. Quo audito Gulielmus imperator suorum exercitu Socinum venit: et hostili animo castellum ingressus: ibi post multos conflictos: tandem superatus et captus: ibique in medio oppidi foro cum quodringentis Suelphis obrucatus est. Quo mortuo et omnis Suelphorum factio diruptis bonis et everis domibus ac prediis confiscatis Soci non pulsus est. Eoque tumultu: Centurinus fundulus fuga salutem sibi querens: cum tribus filijs ab imperatore: in vicario captus est: vivus ibidem cum ignominia per publica oppidi loca ab equis tractus: et virgis cesus: securique percussus: vitam finiuit.

1310

1310.

1311.

1312

Henricus. 7.

153

Joanes Sorantius quinagesimusquartus venetorum dux: h' anno inde mortui Marini ducis
oium suffragij suffect: ducavit anis. 16. et mens. 6. multe clementie: prudentie: ac doctrine
vir: quibus ex virtutibus Spalatū: Traguriū: Sibinicū: ac alia loca multa sese vltro senatu
subdidere. **F**uit tpe cū Jacobo Quirino et Marino Barocio viri potentel et domi nobiles
rempu. subuertere temptassent: predictione pucti capitali sententia plexi sunt. Quibus
cessis ad p'cauenda mala: sex pcuratores sancti Marci ex senat' p'silio p'stiti sunt. Eiusqz i-
genti prudentia et timorata p'sciētia: veneti oēs anathemate notati et sacris pp Ferrarie occu-
pationē iterdicti: absolutiois beneficiū p'secuti sunt. Quibus ex rebus ab oibus mirifice lau-
dati: tādē moriens apud sanctū Marcū cū igenti pompa sepellit.

Pistoriū Etrurie ciuitas: diutino bello fatigata: hisdē t'pibus i Florentinorū Lucēsumqz ma-
nus deuenit. Qua potiti eius mema statim euertit: fossas iplēt: et agrū oēm iter se diuidit:
urbis solo cōe vtriqz pplō remanēte. Ad tū Florentini nō ita mltopost h' federa iter se inita
occuparūt. ducto circūquaqz muro cluatisqz fossis. Et hec p'ima vrbū fuit: q's ppl's Flore-
tin' iā liber i p'tatē sibi redigerit. et vt oia circūquaqz tutiora hērent. Accianū gent' Ubal-
dine castellū emerunt et statim diruerunt: et nō lōge ab eo loco i plano Scarpariā p'diderūt
Quāob' legat' Florentinū sacra iterdixit. **D**ez cū postea i recupanda Ferraria a Gene-
tis occupata legatū inuissēt a Clemēte papa i gram recepti fuerūt. In hac quippe vrbe su-
piorib' p'xime anis. et p'f' Alboz et Nigroz: sic Hibellinoz et Suelphoz i p'ncipio sum-
psit. In ea nāqz Cancellarij gens ditissima numero mltiplicata: i duas p'tes se diuisit. Et al-
altera p'f' Albi vocati sunt: altera nigri: qui se magnis p'ctioib' agitarūt. Quos cū Flore-
tini p'ponē studerent: ipsi quoqz diuisi sunt. et ipsi hec eadē noia recepūt. Qui quidē morb'
mox Lucā inasit. Unde Albi pplim ex Pistoria Nigros istigant' Florentinū pepulerunt.
Et Nigri Albos ex Florentia eiecere: intor quos **D**antes poeta fuit.

Viri doctrinis excellentes.

Quido cavalcāt' m'ine oronīs nō isullus poeta: his t'pibus claruit et mltā p'scripsit. i quib' ma-
cula heresis nō caruit. Credebat eni aias cū corporibus iterire.

Guilielm' de Cuius: natiōe gallus: eruditissimus iuriscōsultus: acris et feruēt' igenij vir: tēpe-
stare hac i Aurelianēs gymnasio legēdo et scribēdo plurimū valuit. **C**ui' igenij magnitudo
ex breui apparatu qd sup **C**odice et **D**igesto veteri ac alijs scriptis a se editis facile dignosci
potest.

Ricardus malūbra Cremonēsis: h' tpe Cyno i lege si vna m're referēte: apd Bononiā leges
celeberrime docuit: quē idē Cyn' oib' sue etat' doctorib' p'tulit: hic ius ciuile nūc et extās
egregie explanauit: qui h' oīz doctoz sui t'p' p'ncēpl hēret: heresi tū a Jacobo butigari et
Baldo p'denatus fuit. Ipse. n. dñi Jacobi de Arena auditor fuit.

Libertinus de Rāponib' iuriscōsultus et multe virtutis singularissimus vir: cui' igeniū atqz
doctrinā Joānes Andree i ca' Si p' de testamētis i Sexto: mirifice laudat. **H**isde t'pibus
fuit. **C**ui i **D**igestis et **C**odice p'mētaria accuratissima edidit: quoz exēplaria rara hñt.

Jacob' de Uiterbio: ordinis Eremitaz diui Augustini sacre pagine celeberrim' p'fessor: et
Neapolitan' archiep's: vir oīz virtutū gñe p'stantissim': p' h' t'p' i p'cio existēs: tractatus de
regimine cbr'iano ad Clementē pontificem dedit: et magis sūiaz egregie exposuit. **I**nde-
qz p'dicamenta i diuinis elegātissima atqz alios tractatus religiosissime scripsit. **I**nter que
et **Q**uolibeta quattuor optime determinauit. **C**ui cum acris et terfo igenio habitus ē: Spe-
culatiuus doctor appellatus est.

Ricardū de media villa theologū eruditissimū: ordi' m'ioz: hisdē t'pibus nonnulli ascribunt.
Cui tāta igenij vis fuit: vt nulla s'atura i diuinis **C**odicib' ei latuerit. **C**ui et iter multa i-
genij sui monumēta: quattuor sūiaz libros optime et vtiliter explanauit. **E**xant quoqz et eius
multe postille et alia multa.

Geraldus odonus m'ioz ordi. gñalis minister Ricardi t'pibus floruit: cui' et igeniū nō eque
minus fuit. **S**iquidē i oī dicendi facultate p'mptissimus extitit: pp qd et ab oib' non solū sui
ordinis p'claris viris: h' et ab exteris pp igenij magnitudinē mirifice laudatus est. **A**dit. n.
voluminibus sūiaz libros p'mentatus est. **S** et sup Bibliā et sup **E**tbi. libros: atqz in philo-
sophia morali: necnō et i **L**ogica accuratissime scripsit. **S**igmatū quoqz seraphici **F**ranci-
sci officium composuit.

Beltrādus ex nobili **T**urrianorū **A**mediolanensū familia nat': ordinis et m'ioz p'fessor: p
h' t'p' clarus existens: i theologia: et sup euāgelia: ac sup eplās q' p' ani circulū legunt' s'mōel
et collationes t'pibus p'uenientes edidit peruntles.

Henricus. 7°

Trustianus florentinus medicus Thebei medici auditor: tēpestate hac plusq̄ comētuz sup Te
gne Salici mira doctrina descript. Qui cū i practieba artis medicie vt multi ferūt se ifortu
nati spiceret. religioni se totā tradidit: et Cartusiesius ordiū monach^o factus est
Vantel Aligerus p̄ia florentinus: vates et poeta aspiciuus ac theolog. certe p̄cipuus: tēpestate
istac claruit: vir certe iter ciues suos egregia nobilitate venerād^o atq; rerē^o. qui lz ex lōgo
exilio dānar^o tenuel illi fuissent substātie semp tñ phisicis atq; theologicis doctris ibur^o va
cavit studijs. Vñ cū florētia a factōe nigra pul^o fuisset ad ei^o genij magnitudiez declarādā
Parisii accessit: i qua Gymnasiū itrans aduers^o quosēūq; circa quācūq; facultatē volentes
respōsiōib^o aut positiōib^o suis respōdere se obtulit disputaturū. Et cū hic circa poeticā sciaz
eruditissim^o esset. Opus inclitū atq; diuinū ligua v̄nacula sub stilo comedie edidit. In quo
oium celestiu festiuūq; ac infernoz p̄fūda speculabili^o p̄teplar^o sigula queq; historice ale
gorice tropologicē ac anagogice descripsit. vbi se certe catholicū et diuinū theologū se eē oī
dit. Aliud ē eloquentissimū opus oi sapia plenū edidit: de Adarchia mūdi titulo p̄notatū:
in quo pbare nitit^o lz male ita monarebiā in impio ro. esse: vt nullā a pōtifice ro. beat depē
dentiā: lz a solo deo: nisi i p̄tinētib^o ad forū aiaz. Hic ex gallijs regress^o Federico Aragonē
si regi ac dño Lani grādi scaligero Veronēsiuz dño adesit. et multa fuit ei^o amicitia iunct^o
quoz auxilio p̄sepe lz frustra conat^o fuit in p̄tiam redire. Veniq; mortuo Lani et ipe apd
Rauenā āno dñi. 1321. etat^o vō quīq̄gesimosexto morit^o. De cui^o exilio vitaq; atq; doctrina.
quidā hos versufeciūnit dicent.

Hic qostq̄ patrios Florentia sena p̄catel
Liquere aspiciū iussit sine crimie ciuez
Fortia qua ante stetit sortemq; supbam
Excitens semper misero securus in orbe
Viris: et inumeros tolerauit mēte labores
Ipse hoīuz rezq; p̄em qui p̄eta gubnat
Imperio: et lati solus tenet aurea mundi
Lora manu cui: sēper erit sine fine p̄tas
Ignouit sine more deū: vitāq; per oēm
Impiger angustis: opantia sydera terris
Stelliferi secreta poli quibus astra fruāt
Consilij: celo nouit diuinus ab alto

Artib^o ingenij: redimit^o acumine septē
Exhausit sacras musaz e fontibus v̄ndas
Hinc sacrif aiat us aquis: que dura cadentes
P̄mia dignoscāt: miseri quibus ipsa salutem
Pena ferat sceleris: quos gratia collocet altis
Sedibus: audaci cecinit sub regimine cantu
Scribere nō possem viduas quot fletib^o artes
Quotq; nouē musas lachrymis subiere dolōes
Cum rapuit mors sena virū: sed fama supstet:
Ventibus extinctū memorat. pplinq; p̄ omnē
Cinet: et eterno referetur laudibus euo:

Amen

Ludouicus philippi regis filius. hoc āno post p̄em francis regnare cepit: et regnauit ānis du
obus. Qui suscepto regno post ānuz p̄sentens cardiales ipsi p̄ diuersa Gallie opida diu di
lituisse. eo q̄ in cōclauū apud carpenteratū de pōtifice deligēdo seditōe orta: duo ex splēdi
diorib^o cardinalib^o interfecti eēt: eos iū vñū coegit: quib^o et suasis vt lugdunū p̄gregarēt. vbi
post dies octogita Jacobū caturcensē ep̄z portuensē elegerūt. Quo āno et ipe vite finē fecit
relieto in regno Joāne filio puulo: qui puer dieb^o tānuz. xx. regnauit

Tres simul lune eodez āno i celo appuerūt: et fulgor que cometē dicūt i septētrioe q̄si ad v̄gi
nis finē trib^o mētib^o appuit. Ho aut^o deficiēte nouēbri mēse: philippus frācoruz rex vita excel
sit. et Ludouicus successit.

Ludouicus cognomēto Bavarus vigessim^o p̄mus germanoz ipator: h̄ āno a quibus
dam p̄entionē electus. ipauit ānis. 32. Henrico eiz mortuo discordia iter electo
res fuit. q̄ alij Luduicū hūc: alij Federicū Austrie dūcē p̄ponerēt. Bellūq; iter
eos ortū: durauit ānos octo. Sz tandē Federico supato. Ludouic^o hic sol^o obtinuit. Qua
victoria elat^o: absq; ro. ecclie auctoritate ipatorē se appellauit. et Matheū vicecomitē p̄em
et Saleacius filiu ita souit: vt Adediolāo oio i Turrianos potirēt. Romā igit^o p̄fectur^o i ci
salpinā descēdit. Et Matheū p̄dictū a Turrianis mediolano pulsū i regnū restituit: ac dei
de v̄ndecūq; Turrianis pulsit: Vercellas et reliq; vrbes i Mathei filijq; man^o et p̄tatem re
degit. Id quidē facioris gen^o Bavarus pegit: vt vicecomitib^o adiunātib^o ipij titulos sibi facili^o
vlurparet. At vō Joānes pōtifex nup creat^o i Auiniōe audiēs vicecomites mediolano poti
tos eos et ludouicū iter dicit^o notauit: et q̄maxie q; Suelphos v̄biq; opp̄mebāt. Bavar^o itaq;
cū magnis copijs ex germania p̄fectus Tridentū venit. et magnis gibellioz p̄cibus mediola
nū petijt. ibiq; a Guidone petramala ep̄o corā ferrea p̄sulatus auctoritate p̄sumpta coro
nat^o. Cūq; pecunia idigeret eāq; a p̄p̄lo exigere veller: a Saleacio p̄hibit^o. Cui^o rei cā
Ludouic^o ira p̄cit^o Saleaciū et filios eius p̄iecit in carcerē. Delegitq; q̄ttuoz. et. xx. ciues qui
tempu. admistrarēt. quibus ipse p̄fectū addidit. Indeq; cū i Brixianos duxiss^o aqud v̄rce

1314

Bavarus

1315 6514

Æ

Banarus.

af oppidū aliquantulū imoratus. deniq; i ethuriā venit: et a **Castrucio Luce** dño lucētib⁹ q; suis magna hūanitate exceptus ē: vbi duobus moratus mētib; p̄cipib; castrucij **Baleaciū** vicecomitē et **Acciū** **Barciū**q; eius filios carceribus liberavit. **Indeq;** **Castrucio** cū mille quigētis equitibus comitāte **Banarus** Romā petijt. vbi apud lateranū iussu cleri p̄p̄liq; ro mani a **Stephano** colūna coronatus ē. **Ornatus** aut̄ ipij corōa **Banarus**: statū **Petrū** **Lorbariensē** ordiū minorū p̄fessorē reatini agri oriundū i antipapā erexit. et **Nicolaū** quituz appellavit. **Inde** digressus: antipapa **Uiterbij** relicto: cū exercitu vna cū **Castrucio** florentiaz venit: quā quidē crebris incursionibus et p̄dis aliq̄diu vexauit. **Mediolanū** postremo: vt in germaniā comigraret: p̄fectus **Acciū** vicecomitē **Baleaciū** iā demortui filii i regnū remissit: **Deniq;** post multos labores et sudores **Benedicto** p̄tifice: p̄curate **Carolus** henrici ipatoris filius: p̄ eū eligit: cū q̄ i bello p̄gressus sup̄at: et fuga delapsus statū iterijt.

1316

Ugucio fagiolanus pisanoz et lucensū tyrānus: h̄ ano nō lōge a mōte catino igenti clade florentinoz exercitu sup̄ato dū pisā lucā regredit̄. ea die ābabus illis duabus vrbibus excludit̄ **Pisani** siquidē sup̄iori āno mortuo **Henrico** ipatore florentioz potentia viti: **Ugucionem** hūc sibi ducē atq; tyrānuz delegerāt. qui paulopost ab equitatu henrici adiutus ēt lucā ciuitatē in suā p̄tatez redegit. **Evolutō** aut̄ āno lucenses nō diutius ipius tyrānidē laturi occasi e ne capta **Meriu** eius filii vrbē eiciūt. **Pulsus** igit̄ **lucā** neruis: p̄zem i lucēses p̄citāt: cui qui dem ex pisana vrbē p̄deūti pisani tandē clausere portas. **Et** fagiolanus eadē die duap vrbū dño p̄uatus ad **Balsapias** marchidēs amicos suos p̄fugiētē p̄trato sepius s; frustra ad tyānidem reditu: p̄mo **Dannā**. deide i flaminia p̄imum solū inbente p̄tifice redit. ibiq; p̄sentit: et filios ac nepotes moriēs reliquit. qui dudū p̄nis castellā p̄lo florentino pulsi referūt.

Castruci patria lucensis: familia **Castracanū** nobili nati vir manu promptus: et cōmatoruz apō lucēses caput. **Quē** sup̄iori āno henrici fagiolanus: p̄p̄ p̄cedā i lucētib; factā p̄iecerat in carcerē atq; ad suppliciiū dānauerat. hoc āno cū subito tumultu exort̄ ē. p̄plari factōe e carcere duct̄: ad dñatuz luce traduct̄ ē: i qua regnauit ānis. 13. sicq; ab extrema calāitate. ad suā mam felicitatē p̄duct̄ ē. **Qui** suscepto vrbis ipio mox et pistozū et pisā i suā redegit p̄tatem **Postmōm** auxilio **Baleaciū** vicecomit̄ qui **Acciū** filiiū natū maiorē cū mille et quingentis equitib; misit: i florentios mouit. et **Raymūdo** **Cardino** hispano eoꝝ ducē cū filio ei⁹ et vniuerso exercitu suo atq; fugato: multis ānis eosdē i incursionib; vexauit. **Inde** succedētib; reb; cū et copias vicecomitis **Bauaro** ipatori iuxisset: iterato florentiā p̄fect̄: ad ipas p̄pe portas castra ponēs: p̄cta circū vrbē p̄plārē: quā quidē **Castruci** occupātib; nisi graui morbo ex inmensis laborib; apud pistozū p̄tracto defecisset. **Uex** eos in eā rez desperationē deduxit: vt **Carolū** **Roberti** regis filiiū in dñm vrbis vocarit. **Mōnēs** deniq; cali rucius duob; filiis **Arrigo** et **Balaricio** relic̄ i p̄uentu sc̄ti **Francisci** apud lucā ipost ter tū die obit̄: sui iugis igenti p̄pa sepelliri voluit. **Filij** ar ei⁹ cū p̄sidia iponerēt a **Bauaro** p̄ igratitudiez: pisā ex eiusi sūt. **Indeq;** luce factū ē quas impator pro impio retinuit.

Philippus **Audouici** frācoꝝ regis frater: **Joāne** ipius **Audouici** filio defuncto i regnū successit: et regnauit ānis. 9.

Papa. 205

Hānes vigess iussēdus: p̄p̄: p̄omēsis epus: **Jacob** car tuccēsis ātea vocatus: h̄ ano post longa altercationē apud lugdunū i monasterio s̄m p̄dicatoꝝ a. 23. cardinalib; vnamiter elect̄: sedit ānis. 18. mētib; 3. et dieb; 27. vir vtiq; doctissim; et p̄udētissim; ac doctoꝝ viroꝝ amatissim;. **Cui** p̄ **Arnald** de ossa fuit **Qui** p̄tifer creat̄: nō misit rēb; in cathedrali basilica p̄tificat̄ coronā accepit. ide in **Avinionē** p̄fect̄: octo cardinales creauit. iter quos duo tantū itali fuere: vnus vrsin; et alter colūna: duosq; viros defūctos i sc̄toꝝ collegiū retulit **Thomā** berfordēlez ep̄m: et aquinatē **Thomā** ordiū p̄dicatoꝝ. **Dei** de **Tolesana** eccliaz ad archiep̄atuz trāstulit: et dyocēses ep̄atuz **Harbonēsi** ascripsit. **Cesa** rangustanā eccliam sibi dilectā i metropolitanā erexit. assignat̄ sibi quiq; cathedralib; ecclij. **Gratidimōtē** ē ordiez quozūdā iproboꝝ factōib; labefactatū: i meliorē formā redegit. **Adultosq;** h̄nicos dānauit: et p̄fectis glosulā quādam s̄ris **Petri** ordiū mioꝝ qui p̄uentū quādam terij ordiū ad imitandā xp̄i paupertatē aiauerat: quoz; de nūero multi dānati et exusti sunt. **Anno** p̄ntificatus vndecio p̄uētū bito: **Audouici** **Bauarū** ecclē rebellē et sc̄ismaticū declarauit. et **Audouē** petramalā post occupatā ciuitatē castelli: sacerdotio exautorauit. conto nā quoz; ex **Dioceli** **Arantina** sepauit: et i ciuitatē erexit. **Tandē** āno etat̄ (sue nonagesimo **Avinionē** mo. iens: tantā in thesaur̄ suis auri atq; argēti vni reliquit: quantā vnq; nullus ante pontifex fecerit. **Interrogatus** hic aliq̄ndo: qui foret a vitate remotus. **Respondit** vni gi sua. **Nam** quicquid laudat: vitupio dignū est: quicquid cogitat vanū: quicquid loquitur

1316 1317

Bavaria

falsū: qđ iprobat bonū: qđ approbat malū: est: et quicquid extollit ifame.

Uiri discipulis excellētes

Petrus de apiano paravius, medicus et pblī in oī etate admirādu: h^o Joānis pōt. tpe: tuz ī pbīa
tū in ijs qđ ad medicie theoricā spectat: dīversas pōtētiō opionē, pmpriū habitū ē: et ad ma
gicā pmpriū. vnde et cōciliator cognomiatus ē. hic ad pblemata Aristotelē multa addidit.
et illa ipa subtili expōne declaravit. Scripsitq; eidē Joāni pōt. libz de venenis pulchz: ac
De hie libz in medicis manuz a corde vsq; ad calcē pfect. Cōposuit preterā de oī medi
cina libz in quo centuz et decē hēnt dōctie. Libz quoq; Galiei de colera nigra De regie
sanitatis et Terrapentice artis: cuz alijs mult' ipe trāstulit.

Synus de Harbo florentinus medicus eruditissim^o: hīsdē tēpib^o claruit: qui ex pte Bruno' in
arte chirugie clarissimo viro natus Thadeuz florentinus medicum habuit pceptorē. qui
adeo vtilia i Auicēnā scripsit comētaria: vt a nō nullis creditū sit: sine illis Auicēne doctri
nā stare nō posse. Scripsit et i Galienuz de malicia varie cōplexiōis: et i hyppocratē de nā
ferus. Quin et in pbīa varias et pulcherrimas questionē.

Sentilis Tulgias pitalis sapiētie medicus: p ipm quoq; tēp' nō inferiori ingēio nec fama fu
it. qđ eius accuratissimi comētarij in quinq; Auicēne libris testimoniū ferunt: hic libz qđ
pestez cōposuit: ac questionē de gradibus mediciaz subtilissimā disputavit.

Matheum Siluarichuz Matuanuz ciuez: gñe nobilez. hīsdē tēpib^o floruisse cōstat: eo qđ
ad Robertuz Sicilie regez diuini opus de oib^o medicis simplicibus et eaz ppetatib^o dedit.

Augustinū et Anthonitanū ordīs erēitaz diui Augustini: virū doctria et vite itegritate pre
cellētē floruisse pstat qui libz de ecclīastica ptate ad Joānez pont. iscrisit. Hic et cū oēs
sue etatis theologos sine pōdicioē suparit: a Matheo exordies: totū nouū testamētuz accur
atissime comētavit. iter que comētaria Pauli eplās admiratōe digna hēntur. Sed et sup
act' aplozum: sup Apocalipsim et sup septem eplās canōical' istar beati Thome opus edidit
aureū. Tractat' quoq; celebres sup Aristotē: et sup Magnificat composuit.

Bonaventura paravius ordīs erēitaz facti Augustini olim gñalis prior: et tituli sancte Ceci
lie cardinal' presbyter: hīsdē tēpib^o doctria et eruditōe maxio in p̄cio fuit. Qui cū accērie ec
clesie libertatē hō tyrānos tuere: a Carariensi dño: tandem dū Rome pontē facti Angeli
ptrafret sagitta transfix^o martyrio coronatur.

Albertus filii paravius eiusdem ordinis erēitaz. Egidij Romani auditor: eruditissim^o the
olog^o. per hoc tēp' in declamationib^o ad papā priceps hitus est. qui et plūmos s̄mones qđ drage
simales tum dñicales tūq; festiuos ad clez p̄linq; erudiendū edidit. Sed et penthateucz
et Pauli eplās comētat' est: pp cui' doctrie pstantiā. i patatio palacio supra portam que do
mini for respicit marmorea statua honoratus est. In alijs siquidem palacij foribus Pauli iu
recofultit: et Petri cōciliatoris. ac Titiliuz historici: statue cōstitue sūt.

Stracif^o Maron' ordīs minoz theolog^o doctissim^o: hoc ipō tpe mltā opuscula ad chīanā
religionem p̄nētia edidit. et q̄maxie in sacris codicis postilas memoratu dignas p̄posuit.

Michael de Cesena ordīs minoz gñalis: hīsdē tēpib^o cū sup Ezechielē et sup sniaz libz
ppulchre scripsisset: a Joāne pontifice errore quodā notat': gñalatus officio p̄uatus est. Si
cūt eni ipm dixisse: chīm et ei' discipulos nil priuati oīo hūisse: qđ certe nō multū cum sacra
scriptura ueniret. ipe tñ suis scriptis et rōnibus inocentē se ab hac calūnia excusat. Et prop
terea suis scripsit Joānem pontificū plūmum inuectus est.

Nicolaus de lyra minoz ordīs theologus celeberrim^o: tēpstate hac claruit. Qui cum contra
iudeoz impietatē et disputationib^o et scriptis plurimū aduersat' fuisset. Etiam nouū et vetus
testamentuz in eoz contumeltam et p̄bzum plūmis voluminibus diligenti cura comētatus
est: propter qđ eius nomen in toto orbe celeberrimū exiit. Ferunt hūc p̄mo iudeoz docto
rem fuisse: et p̄pterea hebreoz linguā optime agnouisse.

Carolus philippi francoz regis germanus: hoc anno philippo ei' fratre rege: sine virili pro
le defuncto. in regnum auitū succedens: regnavit annis. 6.

Salacius vicecomes: hoc āno Matheo p̄e defuncto. eidem cū Matheo fratre successit.
viri ambo singulari eloquentia et magnanimitate p̄diti: qui ambo exules post p̄rem vixere
annis sex. Hof Ludouicus Bavarus propter pecuniaruz exactionem sibi denegatam cap
tos in carcerem trusit. voluerat enim (vt diximus) Ludouicus suscepta corōa ferrea a Ape
diolanenti populo pecunias exigere. sed prohibētib^o vicecomitibus. eos omnes in carcere
reclusit: et vigintiquatuor ciuib^o reipublice administrationem cōmisit. Verum tandē Ce
sar Castrucij p̄cibus motus eos incolumes dimisit. Qui liberi facti Castrucij stipendijs mi
E 2

1319.

1320.

1322.

E 2

Bavarus.

litare ceperunt. Sed Saleacius vna cum Castrucio dum Pistorium obsideret: post longos et duos labores tandem morbo facto: apud Piste oppidum e vita migravit.

1335.

Ordinem novum Militum Iesu christi: hoc anno Joannes pontifex in portugallia instituit: qui sarra-
cenis circumquaque habitantibus resisteret. Cui ordini principale domum in Mario Sylvensis
diocesis constituit. Quibus et omnia repletorum bona in portugallie constituta assignari voluit. ut
liberius christi militie vacare possent. hanc autem ordinis ceteram et moderatorem Abbatem Alchosa
ni monasterij Cisterciensis ordinis Alyxbonensis diocesis esse voluit: qui prescribere et exauto
radi huiusmodi milites haberet facultates.

Clementiarum codicem: his temporibus Joannes pontifex confirmavit: et per Gymnasia legendum misit
Clementem. n. eius predecessorem apud Vienne Gallie urbem trecentorum patrum concilium celebraverat
In quo constituit multas religionum statum cernentes constituerat. ut haberet eo in libro de statu
monachorum: et in agro medicamentorum: quo ad predicationes et professiones et sepulturas. ubi datur forma
servanda: ex de sepul. Unde in eodem libro. Illas igitur constitutiones editas Joannes colligere in
vnum mandavit: Clementiarum codicem ab ipso auctore Clemente appellare voluit. Ibi etiam be-
ati Francisci regulam ad verbum declarata conscripsit. ut in capi. Exiit de paradiso.

Scisma vigesimumprimum.

1334.

Petrus natione picenus Reatinus diocesis ex Corbario oppido natus: ordinis minorum professor. h
anno contra Joannem pontificem in beate Ludouico Bavarum in Antipapa prophanus: et Nicolaus. v.
appellatus. et ab ipso Bavarum et ipsi qui cum eo aderant ut verus christi vicarius salutatur. Ipse
eum vir rusticus fuerat: et uxorem quique amicum tenuerat: qua vivente et remittente ad religionem
inhabilis confugerat. Qui miser factam de se electionem acceptas: cum esset assensus ut christi
ecclesie unitatem scindere possit: anticardiales et adulteros episcopos creavit. Qui cornua erige-
ret Joannem pontificem publico edicto hereticum esse dixerunt. hic cum fraticello de opinione
auctor et fautor esset: eadem scolarum Sathane pro viribus augere amixus est. Affirmabat. in
hi ad cohospitem sue iniquitatis: christum et eius discipulos adeo pauperes extitisse. ut nil
privatum: aut comiter habuerint: propter quod et Joannes pontifex creavit septem cardiales viris do-
ctissimis et theologorum synodo congregata: reque diligenter disputate discussa: edictum proposuit
quo eos declaravit pertinaces et hereticos: qui hoc de cetero affirmare temptassent. Quamob-
rem pontifex ipse tres extranagates confecit. Quarum una incipit. Ita quorundam. Nota: Ad codi-
cem canonum: ubi prolixius ipsam materiam declarat. Quas quidem extranagates ad Gymnasia
publica transmisit. Denique cum Petrus ipse in idolum prophanus a Bonifacio comite pisa-
no captus: ad Romanum pontificem in Avinionem perducere esset: diem in carcerem post triennium
pedore obiit.

1338.

Philippus Francorum rex trium precedentium regum frater. s. Ludouici. Philippi et Caroli pa-
truellus: hoc anno Francie regnare cepit: et regnavit annis. 25. hic cum Eduardo Anglorum
rege sepe pugnavit a quo ut sepulchrum et ita dixerim victus fuit. Ipse enim Vniuersium prin-
cipatus emit: et regno suo adiecit.

Accius vicecomes Saleacio patre superiori anno in Pistoriensi agro defuncto permissioe Ludo-
uici in Mediolanense regnum reuerens: regnavit cum Luchino patruo suo annis. ii. Nam pa-
tre eius defuncto. ipse et Marcus eius frater ad Bavarium humiliter conuenientes. pecuniam ei ma-
gnam promiserunt: si eos Mediolanum remitteret. Et ille pecuniam idignus commisit eos quatuor no-
bilibus germanis: qui vnum eorum vix hunc Accium Mediolanum introduceret: alio pro obside re-
tento: quousque pecuniam reciperet: et factum est ita. Sed pecunia a germanis illis recepta in Ale-
mania salutato Bavarum fugerunt. Quo audito Bavarum rex luca in lombardiam indignatus se
contulit Marco Accij fratre in ethuriam apud germanos nihilominus obside remanente. Cum
ergo Bavarum in lombardiam redisset: et Mediolanum ingredi voluisset. ab Accio prohibitus
est. memor prius iniurie. Ac sic Accius discedere Bavarum Mediolano potuit. Erat enim
preclari ingenij et consilij vir et discipline militaris admodum gnarus: quippe qui omnia preclara faci-
nora a Castrucio gesta: ipse strenue gessit. Suscepto igitur primo regno ipsum mirum in modum
auxit. Quia imperatoris milites in ethuriam relictos: qui Marcum eius fratrem obsidem te-
nebant: cognita eius virtute: statim in eius verba iuraverunt. et ex captivo ducem creaverunt.
Qui statim Lucam deditur se presidij: in potestate recepit. quam Mediolanensi regno ad-
iecit. Luchinus vero eius patruus in Bergomates movens: nulla vi sed cuiusdam Gulielmi ca-
strobarchi provisione Accij nomine Bergomum recepit. Et paulo post Brixiam procuran-
te Corradino Bucho in fidem suscepit: paruerat enim he due civitates multis annis Joan-
ni Boemo Regi. Deinde Papiam extrugians. etiam paulo post sibi subiecit. Quos vires

suas longe lateq; diffunderet. āno iperij suo vndecio nonis augusti vitā cū morte mutauit

Sanar: f

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiuꝝ princeps: cum superioribus anis Parauij dnatuꝝ desumpisset: et in ea nō tyrānice: sed paterne: pluribus anis regnasset. hoc āno magni canis Scaligeri veritus potentiam. eidem sponte vrbis dominium cessit. Sed sequēti āno Lane defuncto: postredie vrbez igressus: dominium assumpsit: et iura populo dedit: et deinceps cū pace anis. x. regnauit vir certe mansueti animi: et regie vrbānitatis insignitus. Qui tandem sine virili stirpe moriē Obertinum patrualem ex testamēto heredem sibi delegit.

1329

Franciscus Dandalus: Joanni soratio quinquagesimusquintus Venetoz Dux surrogatus: ducauit anis. 10. et mēse vno. Vir certe tanto magistratu dignus: si vitam: prudentia: ac animi magnā imitatem intpicias. Cui clemētia et virtute pollentes ciues alecti se suamq; ciuitatem Venetozum senatui submisere. Sic vna cum Joāne pōtifice: et Philippo frācorum rege cōtra turchos grecis ifestos clasēz nō modicā misit: que turchos repressit. Undeq; i Bastinum Scaligerū prepotentē virū durū itulit bellū: et illū adiuuātibus Philippo Gonzia go et Obizone Elensi obsidione Verone cinxit. Cum quo tandē pacē hac additione iniit vt omisso Parauio carrariētib: et Bixia Bergomoz vicecomitib: ipse Veronā Vincētiā: Parma: ac Lucā retieret. Quib: optie ex sua gestis emoriz: et i capitulo mioꝝ seppellit. Gerardinus prepotē Venuēsium ciuis: ex nobilissima Spinolarū familia natus. hoc eodem anno Lucam vrbem propria pecunia a Germanis militibus emit: quam quidem superiori anno Marchus vicecomes ab eisdem germanis presidij acceptam in suam prātem redegerat. Sz eo absente idē milites indigni: qui ibi pfidio fuerāt relictī i gerardio ipso redidē.

Gonzagoz regni principiuꝝ.

Ludouicus Gonzage vir animo et viribus prestans: hoc āno calliditate et prudentia quadam Passerino Bonacollo Mantue principatū ademit. inseq; ac successores suos trāstulit. Passerinus autē et pauloante predecessores sui: ipm principatum aliquo iusto titulo per ānos multos possidere. Sed dissensionum factionibus subortis: adeo inoleuit mos: vt cuiq; factioso liceret ciuitatum principatus occupare Ludouicus vō apud Mantuanos insignis et bello celebratus: hoc anno isidijs preparatis tumultū in foro suscitauit. Quo tumultu Passerinus (vt erat vir animo bonus et i implicis igenij) nil mali suspicatus. euenstigio cum suis inermis in forum descendit. quid rei hoc esset seiscitaturus. At Ludouicus viso Passerino: cōfestiz cum suis armatus in regiam cōscendit: et ide passerini deiectis presidij: omnia occupas: Passerinum etiā cum suis vrbe pepulit. Quo pulso vrbem cum arcibus et reliquis oppidis i suam potestatem cōuertit: et regnauit anis. 6. Et ab illo: et deinceps vrbis dñum apud Gonzagas sine alicuius ipedimēto vsq; in diem hanc permāsit. Nam pōtices Romani et iperatores omnes propter egregias huius familie virtutes ipm eisdem cōfirmarūt. Sunt tñ qui dicant Gonzagas principes nō factione: sed cōi populoz delectōe factos. vt cūq; cōstat hanc illustrem celebremq; familiam nūc iusto titulo Mantuane vrbis principatū tenere. Eāq; familiam dicūt iam ānos supra sexcentos a Ludouico quodam Theutone regia stirpe creato: erectam fuisse. Sa. s. tempestate qua omnis fere italia citra Rubiconem fluium i Salsatorum erat cultu. Gonzage igitur viri nobilissimi atq; ditissimi a Ludouico predicto progeniti: primi ex Theutonibus fuere ciues: qui Mantuam venerūt et icoluerūt. Quāobrem cōstat Gonzagam familiam antiquitate et nobilitate Theutonicoꝝ: clarissime in italia nobilitatis hodie cum reliquis principatū obtinere. In qua deinceps fuere viri prestantissimi: bello et pace clarissimi: atq; fortissimi: vt infra dicemus.

1320.

Foresstorum priuilegium.

Papheus Bergomēsis ex nobili Foresstorū familia natus. nō modā iurū ciuilis et pontificij abūde plēus: sed eloquētia quoq; et rex geredarū prudentia ornatissim: rāpestate hac propter easde clarissimas virtutes apud Ludouicum imperatorē maximo in precio habitus ē. q̄ indulis et priuilegijs eidem gratis cōcessis: cōrestatus est. Nam eidem et successoribus suis obgrata nostre foresstorū familie obsequia in ipz exhibita et eius q̄maxie virtutes munificētissimū priuilegiū immunitatis et excēptōis ac dignitatis cōcessit. Cōstitues eū successorēsq; eius suum Palatinum et honorabile ciuē in oibus italie vrbibus: exhibens eos ab oibus oneribus: factionib: et cuiuslibet rei psonalis vexatiōib: dans p̄te rea eisdem libertatem et auctoritatem in eisdē ciuitatib: creādi notarios et tabelliones. illegiptiosq; naturales: Spuriol ac Bāceres legiptimādi. Insup et iudices ordinarios et regis missos legiptime creare p̄stitue: ac ordiare. Losdēq; potissimū i ciuitatib: Bergomi et Bixie iudices ordiarios et ipij gñales auditores in oibus ciuilib: caus ad cognoscendū et diffiniēdum (nō obstantib: quibuscūq;

1330

Æ3

Banarus.

alijs privilegij in huius faciendis: nisi de iporum privilegio spalis mentio fieret) constituit: Hodieq; privilegio vetuit oibus privilegatis: ne potissimum i civitate Bergomi aut ei dyocesif ipsi ibide exiitib: quovis mo posse aliqne legiptiare: nisi de eoz spali licetia petita z obrata. Ad quippe privilegium icipit. ipatoriā maiestate: Quod datū fuit i Fridetina civitate die. 20. Januarij: ani. 1330. Approbatūq; hęc p oēs potētar: qui p tpa regnauere vsq; in pāt. vt ex eoz annalib; autenticis optime patet

- 1331 **C**ortona vetustissima oli **E**tburie ciuitas a pelagis cōdita: z ide eisdē pulsū a thyrrenis possessa: hoc āno cū diu sub dyocesi **A**retie fuisset: a **J**ohāne pōtifice i ciuitate erecta ē. Cui z **J**oānez quēdaz natōe **O**sterbiēsz ep̄m primū dedit. **E**xpugnauerāt eim eā oli **A**retini z menibus priuauerāt cū ab eisde; diu possessa fuisset. **I**nde istaurata: z optime hīrata z frequata placuit **J**oāni pōtifici eā i ciuitate erigere. **A**dilāus aut **N**eapolitan⁹ **R**ex: eandem pplo florētino āno dñi. 14. 10. vēdidit: que sub eoz subiectōe nūc vsq; p̄auerat.
- 1332 **R**aynaldus **M**ensis **A**ldromādini estētis filius. hoc āno post frēm **F**errarie dñatum accipiens regnavit: vna cū frē **N**icolao ānif. 4. **A**doztuo eiz **R**one i carcerib⁹ a **F**risco eius filio captiuato atq; ide **F**risco a cōciuib⁹ pulso: **A**ldromādini **R**onif p̄dicti frat̄ successit: qui moxiē **R**aynaldū hūc z **N**icolauē elegātes strenuos reliquit filios. **I**bi frēs p̄ncipatu ferarie suscepto: pulsū stati galloz p̄sidij: eā ab eoz faucib⁹ liberauerūt. **S** postmōm regnādi cupiditate alecti. **A**rgētaz rauenatis ecclie oppidū **A**diunāte **P**asserio bonacosso **A**dantua pulso vi occuparūt: ide ē cū **S**caligero iuncti copijs castrū scti **S**elicif **A**dunēsis obsidere pexerūt. **Q**uod oppidū **H**āphred⁹ cū alijs. xx. castell **C**arolo bohemi regis filio cōmendauerat. **C**arol⁹ aut z **H**āphred⁹ cū **B**eltrādo copiaz ecclie dūce: obsessores aggressi: eos fūdetes i turpissimā fugā vterūt. e quib⁹ ē octingentos interfecerūt: z maximū eoz nūerū captiuauerūt: inter quos **N**icolao **R**aynaldi frater cū multis nobilib⁹ fuit. **E**a oportūitate mor⁹ legatus: maiore exercitu p̄pato: in **F**errariā duxit: z eā obsidere cepit. **L**ūq; vrbē acciter oppugnaret: z iā sburbiū scti **A**ntonij cepiss: susceptis auxiliarijs copijs **R**aynald⁹ vrbē erupit: z ecclie exercitū dissipauit. **C**aptiq; fuerūt **S**aleor⁹ **A**rriminēsis: **S**tācisc⁹ **O**rdela phus forliniēsis: **R**icard⁹ **A**dāfred⁹ **F**auētīn⁹: z **H**ostasij⁹ polētan⁹ **R**auene z **N**omandiole comes: que **R**aynald⁹ victor: cū **N**icolao frē z alijs captiuis pmutauit. **A**lios vō capitaneos honeste habitos: sibi q; obligatos cōtra eccliam i suis ciuitatib⁹ remisit. hac tñ p̄ditōne ne h̄ eosdē estēse apl⁹ arma sumeret. **E**a itaq; victoria elat⁹ **R**aynald⁹: i bononiā ducēs hostilitē p̄cta pplātus est. z **B**ononiā ipam vrgere cepit. **C**eztū **A**rgētā oppidū cū eēt excoicati z iterdicti tandē p̄cibus ciuū suoz fatigati ipm reddiderūt. **T**andē **R**aynald⁹ mortē obiit: **O**bzionē **N**icolai frat̄ filium regni reliquit successores.

1334

Mastius **S**caliger **V**eronēsiū p̄ncip̄s: magni **C**ani ex frē nepos: h̄ āno **A**lto fratre defūcto vrbis ipius h̄ iuēis suscipiēs. regnavit ānif. 17. **Q**ui purgato vrbis dñio: ac sb̄ māib⁹ i regnū redactō: id potētie creuit: vt oib⁹ **V**isalpie vrbib⁹ ac ēt ipi **A**uaro cesari suspect⁹ z formidabil̄ hēret: p̄stis cū i eo sūma vigeret callitas ac maxia regnādi cupidō. **N**ā ab ipa adolecētia exercitū ductare: expeditōesq; obire p̄suenit. **P**ropea nō p̄sent⁹ **V**erone dñio h̄ **B**ergomū z **B**ixiā ab **A**ccio vicecomite abstulit. z pmā a nobilib⁹ **R**ubeis addimē. cōatus est. ide crescētē ei potētia **L**ucā. **V**icentiā: z **P**aranū: ab **O**bertio cārariēsi abstulit: z i suā p̄rātē redegit. **Q**uas ob res **M**astius oib⁹ p̄ circuitū formidabil̄ eē cepit: eo potissimū q; incredibili pploz fauore vnice coleret. **A**d que dñatū p̄mēdū oēs ferme italie p̄ncipes vnerūt: z p̄cipue **V**eneti z **L**uchin⁹ vicecomes qui **A**ccio successat. **Q**uar oēs maxio in eū exercitu coacto. veronā obsidiōe cixerūt. **S** postq; **L**uchin⁹ **B**ixiā z **B**ergomū eidez abstuliss: timētes reliqui ne oū vni⁹ potētia extiguē vellēt alteri⁹ auerēt pacē cū mastio i eā p̄ditōe icūt: vt omisso **P**aranū **O**bertio cārariēsi: z **B**ixiā ac **B**ergomū luchio. ipse **V**eronā vicentiā: **P**armā: luchāq; tenerz. **S** cū ad ānū dñi. 1345. **P**armā a cārariēsi⁹ eiect⁹ fuiss: lucā cū tenē nō possz florētini vēdidit. hic vni⁹ tātūmō filii gēuit: que p̄ se regnat cōstituit. z filia noie regiaz quā **B**ernaboi vicecomiti m̄imōio coplauit. **L**ūplimos at ex pellice suscepit filios: qui maloz dium cā fuerūt.

Qui doctis excellētes **J**oānes adree p̄ria **B**ononiēsz celeberr⁹ erat: sue iurē cōsult⁹: z q̄maxie pōtificij vberim⁹ fōs tēpestate ac floruit: z nouellas sup decretales edidit: z **S**extū ac **C**lemētiāz glosauit: ac ēt nouellas sup sexto p̄posuit. **M**ecno z **M**ercuriale op⁹ z i aditōib⁹ **S**peculi p̄gregiū op⁹ edidit. **E**t at clarissima gesta z alia ad eū primētia colligūt i aditōib⁹ ipi⁹ ex de vita z hone. cle. i ti. de filijs p̄byteroz. **O**biit vō āno dñi. 1348. **B**ononie ex peste: put memit ei⁹ discipulus **J**oānes **C**alderini in cap. **N**ostra. ex de cho. clericoz z mulierum.

- Sanarus:**
Lin pistoriē ex nobili symbaldoz familia nat^o. **Vini** auditor: et **Joānis Andree** ipi^o amicis
 sim^o. civil^{is} et pontificij iuris sui seculi p̄stantissim^o p̄ id t̄ps lectur^{is} sup **Code** castigata et accu-
 rata doctria scripsit. Et sup p̄ma digesti veteris parte vsqz ad ti. Si ex noxali cā agat: et in
 secūda pte sup ti. de re. cre. Sup reliq̄s at: per viā aditionū c̄scripsit.
- Oldradū** de laude aduocatū p̄istoriale **Vini** discipulū et **Joānis Andree** familiare: doctri-
 na legū et morib^o isigne: p̄ ipm t̄ps floruisse c̄stat. qui i iure civili ml̄tas post se reliquit lectu-
 ras: et c̄silioz op^o peregrinū cōfecit.
- Nicholaū** mutinēse supiorib^o viris nequaquā i legib^o inferiorē: vtriusqz dignitatē: et ipse hisdē
 t̄pib^o: tū antē: tū scriptis mixt^o i modū auxisse ferūt. Eius quippe i **Digestis** et **Code** sole-
 mus et accurate extāt lecture: de quib^o rara habet copia.
- Joānes Calderini** civil^{is} **Bononiē** **Joānis Andree** adoptiu^o fili^o: vir eruditioē et sc̄imōia i
 signis: et ipse p̄ idē t̄ps pontificiū ius legēdo: disputādo: et scribēdo: plimū illustravit. Cui et ei^o
 i **Decretalib^o** plimū extāt c̄mētarij ac c̄silioz peregrinū opus.
- Raynerus Arsend^o** **Fozolinū** celeber iurecōsultus **Bartholi** saxoferratē p̄ceptor: et ipse
 p̄ h̄ t̄ps i p̄cio existēs c̄mētariol^o et tractatus i legib^o edidit: obiit at̄ āno dñi. 1358.
- Federicus** petrucius **Senē** supradictoz cōtemporeus: quoddam opus edidit. ad studē-
 tium eruditioē peroptimum.
- Reynus** de s̄o **Adinate** iurecōsultus p̄stantis igenij vir hisdē t̄pib^o i p̄cio existēs nōnullos i
 legibus tractatus edidit.
- Lapū** de castelliōe eiusdē p̄fessiōis egregius vir: hec t̄pa illustrasse tradūt: qui iter cetera ige-
 nij sui monumēta. peregrinū op^o allegationū suaz c̄scripsit.
- Bartholomeus** de **Osaz** **Bergomē**: cui^o sexdecim cronicae extāt libri: sub hoc **Joāne**
 pontifice suū p̄fecit opus.
- Bericus** de **Grinaria** sacri ordinis eremitaz diui **Augustini** sacraz l̄raz peregrinū doctor
 tēpestate hac apud parisiōs isignis bitus ē. Cui ab iēute etate pleraqz moratu digna cōferri
 bere orsus ē. Quibus extāt c̄mētaria i **Ethicoz** libris adeo digna: vt iter oēs c̄mēdatissi-
 ma beant. De sanctis itē opus solēne. **Expositio** decretalis de celebratiōe misse. De p̄fectō-
 ne hoīs li. i. De exemptiōe li. i. De incarnatiōe verbi tractatū. i. De quadruplici istinctu tra-
 ctatum vnū. Quolibet duo: cū alijs multis elegāter et docte editis. Tādē ad celestes glo-
 riam migraturus cū sacra oia religiosissime percepiss^o. cōtribus suis valefaciēs: hec v̄ba p-
 tulit. In manus tuas pater deus cōmendo spiritum meum. In manus tuas filij deus: com-
 mēdo spiritū meū. In man^o tuas spirit^o sancte deus cōmēdo spiritū meū. Quib^o p̄pletis (vt
 noster **Jo: dan^o** scribit sanctā deo reddidit aīaz.
- Berman^o** de **Sildis** eiusdē ordinis eremitaz diui **Augustini**: isignis theologus: et magno vir
 igeno: maioreqz diligentia ac sc̄imonia: p̄ h̄ t̄ps ad multoz eruditioē: hec que subiecta sūt
 edidit opuscula. s. sup p̄mū s̄itiaz. **Sup cātica cāticoz**. De mā cāticoz. **Expositiōez** dupli-
 cē dñice oionis. **Expositiōem** sup aue **Maria**. De **expositiōe** misse **Breuioloquiū**. De q̄ttu-
 or sensib^o sacre scripture p̄p̄dium. **Manuale** sacerdotū: De vicij capitalib^o tractatū vnū:
Examerō duplex: **Claustrū** aīe libro vno. De p̄ceptiōe virginis **Marię** tractatū vnū. De
 mō studēdi tractatū. i. **Introductorij** iuris tractato vno. **Collatiōes** p̄dicabiles p̄ āni circu-
 lū. **Sup libzū** **Abetonicoz** tractatū. i. De vera et falsa amicitia li. i. De p̄p̄latiōe oionū do-
 minicaz cū hoīs canonicis tractatū. i. De decē p̄ceptis tractatū. i. De quiqz sensib^o tracta-
 tū. i. **Sup Decretalē**: **Dil** vtriusqz sexus tractatū. i. **Sup Senesim** postillā. **Cōtra** errorez
 flagellatoz tractatū. i. **Cōtra** magim **Oradū** de p̄p̄atiōe misse tractatū. i. **Sermōes** p̄te-
 rea multos ad pplm edidit. S; et multe ei^o extāt q̄ones. **Deniqz** et metro. De diuisiōe philo-
 sophie tractatū p̄posuit. Itē d̄ māsiōibus li. i. et aliamulta.
- Gerard^o** **Bononiē** carmelitaz ordis doctor: hisdē t̄pib^o **Parisius** cū isignis bit^o eēt post ml^o
 toz libzoz editiōem **Quinioni** emonit.
- Bertholome^o** natiōe **pisan^o** ordis p̄dicatoz doctor: isignis: et multi iuriū civilis et pontificij: et
 phie ac theologie studijs ornatissimi: p̄ id t̄ps floruit. Et iter cetera opus putile ad p̄fessio-
 rū instructionē edidit: qd̄ sūmā pisanā siue magistraciā appellauit. Ea ei^o ip̄o referēte p̄fec-
 āno dñi. 1338. Extāt et eius alia monumēta que videre nō merui.
- Albertū** **bruxianū** et eiusdē p̄fessiōis et l̄ature: s; maior^o sc̄imoniae vix cū eodē floruisse et mi-
 raculis claruisse tradūt. qui p̄ter sc̄itātē: et ipse sūmā celebrē i casib^o p̄posuit. Cui aliqñ diu^o
 p̄ **Aug.** cū brō **Tho.** aquinate appuit dicēs: **Thoas** par mibi ē i glia v̄giali: s; por i mūditiā
Gulielm^o **Osba** excellentissim^o minorum ordinis doctor: hisdē t̄pibus mirifice laudatur: qui

Bavarus

in logica: pbia: ac theologia optie scripsit. In sup & Dialogū ac tractatū d̄corpe ch̄i edidit. Sertoriū Valēse isignē mioz ordi theologū morib⁹ & vita p̄claz plimū laudat: eo q̄ i sacris codicib⁹ mltā p̄posuerit. S; cū diligēs diui p̄ris Augustini imitator existēt: i libz ipsi⁹ de ciuitate dei ppulchre scripsit. hic cū p̄mū gnāl' minister ordi⁹ sui hēret ac cardinalat⁹ dignitatez postea assūpt⁹ fuit.

Orthomāoz turcoz regni p̄curfus.

Turci qui n̄ris t̄pib⁹ totā ferme Asiā Greciaq; p̄im armis: p̄imq; seditionib⁹ sibi subdidit. tēpestate hac p̄sulāte adhuc Joāne. 2. ab Orthomāo quodā turco exgui censas: & obscure i ter eos nato p̄ncipia sūp̄ere. A quo postmōm eius posterū vsq; in p̄is Orthomāi appellati sūt. Hic igit Orthoman⁹ p̄m⁹ turcoz rex: dū inf turcoz p̄ncipes orta essz discordia: felicē sibi p̄buit ausū: & dū reliqui inuicē sese lanarēt: accitis vndiq; viris latronibus alijs raptorib⁹ breui t̄pe: & nomen magnū & auctez adept⁹ est. vñ & oppida nō pauca a p̄ncipib⁹ sue gētis accepit: & i ptātem suā redegit. Quo mortuo Orchanes ei⁹ fili⁹ secundus rex successit: qui rez a p̄re inchoatam: lōge lateq; ppagauit: post quez

Amurates. 3. Orchani successit: vir calid⁹ & ifid⁹: qui cū duo de grecoz ipio⁹ vt infra dicem⁹) disceptaret ab altero qui superari timebat. ex Asia i greciā p̄ auxilio accersit⁹ fuit: qui vidēs ambos viribus fractos ac defessos arma in eos cōuertit: & grecie magnā partem sibi subiecit. Is moriēs duos post se reliquit filios: Solmanū & Pacietem: Solmāo extincto: res vniuersa ad Pacietem d̄ducta est: qui p̄sūp a Lamerlane caperet res magnas i Grecia gessit. Si missus vō nil memoria dignū egit: sed i Flozi apud Asiā e vita migravit: hui⁹ filij p̄plures fuere: quorum primus.

Calapin⁹ fuit. 5. rex p̄dicti natu maior: qui regnū post p̄rem obtinuit. Qui defūcto Orchani filio adolescētulo regnū deuenit: qui paulopost a Boyse patruo extinct⁹ fuit: & nō mltio post patris ipse nullo sup̄stite filio decessit.

Babumetes. 6. rex: tertius ex paciēte fili⁹ subsecut⁹ regnū obtinuit: & magnas res i Europa gessit: multosq; turcoz regulos armis oppressit: necnō & eoz regna abstulit.

Amurates. 7. rex illo p̄re defūcto successit: qui & Austapham patruū superauit: atq; tam i Grecia q̄ i Asia mltas victorias obtinuit: hic fuit Babumetis: q̄ mēse maij p̄ntis ani. 1481. obiit: de quo loco suo dicemus.

Bononia Romādiōle ciuitas: his dieb⁹ abeūte ex Italia Bohemo rege: adiuuātibus Florentinis & Nicholao Estēsi pulso p̄ntificis legato: i libertatē se v̄dicat: ceso tum i agris: tum i ipsa vrbe ecclesiastico p̄sidio. Quāobrem legatus qui se i arce receperat. omni ope destitutus: arcem reddidit: & relicta Cisalpina Gallia: i Auinionē se recepit: ano. 1534. quo ano Joānes p̄ntifex ibidem obiit.

Papa. 206.

6534 1535

Benedict⁹. 12. papa: p̄ria Tolosan⁹ Viterciēsis ordi⁹: Jacob⁹ ātea vocat⁹: ex p̄sbytero cardinali p̄ntifex creat⁹: sedit post Joānē ānis. 7. anēb. 3. & dieb. 17. Qui in ito p̄ntificatu cēsuras i Bavarz a Joāne sūlmiatas vt i vsurpatorē ipij itrauit: rez v̄rit⁹ ne vacāte ipio Italia ab aliquo externo hoste occuparet. Acciū & Luchnū vicecomites mediolāi & aliaz vrbū quas possidebāt vicarios istituuit. Eādēq; p̄tatez Passio Scalligero & alijs regulis vt mox dicem⁹ tribuit. Senatui p̄p̄loq; Ro. p̄ legatū p̄suasit: vt Senatoriā dignitatē q̄ diu regio noie gesserāt: suis tādē auspicijs & ecclie administraret: hācobrez & Stephano colūne Senatoria dignitas i quinquēniū progata ē: hic at p̄ntifex i theologia isignis: s; morib⁹ & vite sancte isignior hit⁹ ē: qui tate fuit p̄stātie: vt nūq; arecto vel vi vel p̄caro aut pollicitatiōib⁹ dimoueri poterit. Animōi p̄ntificis & celebres edes cū turrib⁹ & pomētis edificauit. Tectū basilice sancti Petri Rome restitui fecit: Semel at toto sui pontificat⁹ t̄pe: sex p̄sbrof cardinales viros egregios creauit: nō ex suis (vt sepe fit) sed vndeq; ad se vocatos. Cui⁹ tales erāt snie. Talis esto filius: quas gnatos h̄re cupis. Balus mortez bon⁹ magis viciū formidat. Que scis legēdo sua que nescis: legēdo discis. Eque turpe est carere amicis: & eos sepe mutare. Optie p̄seruāt amici: si p̄e es eoz cogitāt. Regi turpi⁹ ē vici b̄ntificis q̄ armis. Hic deniq; moriēs & ipse multā vim auri: nō cognatis vel affinis: s; ecclie (vt bonum decet p̄ntificem) reliquit. Quāobrem i ei⁹ mortem oēs fere presentes & absentes collachymarunt.

Philippin⁹ Ludouici gōzage fili⁹: p̄re defūcto: i Bātue regnū successit: & regnavit ānis. 25. Hā cū ātea ei⁹ p̄ Ludouic⁹ capitane⁹ dicēt. Ip̄z Būndict⁹ p̄ntifex vicariū Bātue ac regij ecclie noie designauit. His. n. t̄pib⁹ vacāte imperio: vnusquisq; q̄uis paruus dñs ex alie no rapere cōabat: vnde cū alij hoc: alij illd occupare nitterēt. & ipse Philippin⁹ Rbegiū lepidi⁹ dedit⁹ se ciuib⁹ i ptātem suā recepit: hic autez Philippinus cum esset magnanimis

et corporis forma pcer multa strenue gessit et pferim h Obiconē Estense. A quo aliqui bello lacesitus cū in Rbegēsi agro exercitū ppasser: boiem iuasit: et collatis signis: ev ato ipe tu sudit: vt fugiētem vsqz Ferrariā cū maxia suoz cede psecutus sit.

Obico Estēsis Nicholai Rainaldi fr̄is fili: patruo succedēs: regnavit ānis. 22. vir qdē magni fici et ppotē: quē Bndict⁹ pōtifex p legatū Ferrarie Mutine et argēte suū istituuit vicariū rectigale h ei iposito: eo qd pōtifex iur Ferraria eēt vt singul ānis decē milia numū auri ecclie Ro. se n̄p exoluēt. hic āt duodecimo vicariat⁹ sui āno Parmā Mastini Scaligeri vt bem: quā pauloātē Flozētini quinqz gita milib⁹ aureis vēdere statuerat ab Accio corrigien si cū tueri ipsam nō possz accepit. Quā vrbe potit⁹ elatio: factus: Philippinū Bōcaga bell lacesere frequētavit: a quo tādē vltima qsi pncie fugatus fuit. Hāz despariōe rez motus Obico: Parmā quā retinē nō poterat: Luchino vicecomiti tradidit.

Galeorū Malatesta cognēto Ungarus: hisdē tpiibus ex capitaneo vicariū Ariminēsis vr bis cū reliquis eius fr̄ib⁹ a Bndicto pōtifice istituuit. quē et ei⁹ successor Clemē. 6. aplica et ipiali auctoritate pfirmavit. H. n. Galeor⁹ fuit pnceps oi v̄tute ornat⁹ et arma maxima cū laude tractavit: q supiorib⁹ ānis Bononiēsi legato p ecclia h Rainaldū et Nicholau Extē ses auxilio fuit. Quē idēs Rainaldus cū reliquis pncipibus captinavit et postea illesū dimi sit: hic cū accerrim⁹ bellator essz a Pisanis copiaz suaz h Lucenses dux delectus fuit: qui Pisanos a Lucēsis obsessos pstatissimo aio liberavit. Ex isto nāqz pncipe orti sunt: Ca rolus malatesta et Pādulphus fortissimi pncipes atqz doctissimi: de quibus mox dicemus.

¶ De delapborum regni principibus.

Frāncis⁹ ordelaph⁹: hisdē tpiibus a Bndicto pōtifice ex nobili capitaneo vicari⁹ vna cū Sini baldo fr̄e Forlinij et Cesene vrbibus designat⁹: hi. n. cū potētissimi i eisdē vrbibus hērent h eccliaz sentietes: sub capitaneatus titulo Clemēte pōtifice qnto mortuo istaz vrbū tyrāni dē iuasērāt. hos et Clemē sextus vt suo loco dicem⁹ pfirmavit. hi et h Rainaldū Estēsem p ecclia cū legato pgressi ab eodē capti fuerūt. hec eiz familia eo i titulo vsqz ad ānuz diū. 1480. pduravit.

¶ De dāphredoz regni principibus.

Ricardus Dāphredus filii ex capitaneo Fauētini et Imolēsis vicari⁹: a Bndicto pōtifice istituuit: et a Clemēte sexto vna cū Joāne fr̄e pfirmat⁹: be tū civitates lōge antea i ipam illu stem Dāphredoz familiā civiū benivolētia deuenerat: que vsqz i pntem diem in eisdē ci nitatib⁹ et maxie Fauētia sūma cū glia et honore pferat.

Bartholome⁹ gradenigo. 56. venetoz dux: h āno Frāncisco dādulo duci suffectus: ducavit ānis. 3. mē. 1. et dieb⁹. 20. Sub isto ferūt Tarusinā civitatē senatui veneto paruisse. hic pri mū ex venetis ducib⁹ cū Flozētino pplo societate et fedus pcessit: et qmaxie aduersus Ma stinū Scaligerz et alios senatus ifestof: que nūc usqz semp icorrupta pmāsit. Portuus deni qz in porticu sancti Marci sepelit.

Obertin⁹ carariēs Marsilij patruellis: h eodē āno post Marsiliū iure gētū et ex ipsi⁹ Mar silij testō padue dñatū suscipiēs: regnavit ānis sex. Hūc cū Mastin⁹ veronensis pnceps ma gnis affecisset cladib⁹ et icōmodis lacesit⁹: tādē vrbē tradidit: rez pcuratibus venetis et Lu chino vicecomite: cū pax iter Obertinū et Mastinū pfecta fuisset. Civitas Obertio resti tuta est: quē statū Bndict⁹ pōtifex ipiali aucte eo i vrbe pfirmavit: quo i loco dū vixit i pace possedit. Ipso deniqz mortuo cū Marsilius eius fili⁹ successissz eodē āno pdie nonas maij ab Jacobio Obertini patruelle: scā pspiratōe iterfect⁹ fuit: et ipse vrbis pmatū suscepit.

Luchinus vicecomes Accij pdicti patruus: et Mathei filius: h āno Accio mortuo: eidem iū mediolanēsi regno succedēs regnavit vna cum Joāne eius fratre mediolanēsi archiepo an nis ferme. 8. Hic clarissim⁹ impator extitit: et i oi genere laudis pshas quam i pncipe eē opoz teat. Qui suscepto pncipatu oēs vno aio habere cepit: vnde et cūctos qui ab Accio exulaye rāt redire fec. Quāobrem oēs i suā pellexit amicitia. Hic h Mastinū Scaligerz vix sui tē poris potētissimū bellū suscepit: a quo Bergomū et Brixia auferēs i suā redegit pntē. Ali as deide Cisalpine vrbes: ptm armis: pti benivolētia: i fidē suscepit et suo regno adie. Quā obrē Bndict⁹ pōtifex ipsos mediolāi aliarūqz vrbū quas possidebāt vicarios ecclie istitu it. Hos solos et clemē et⁹ successor pōtifex cū tota italia i tumultu ob redditū Banari im patoris depositi i Insabrie vicarios pfirmavit. de reliquis italie pncipib⁹ nulla mētiōe bita Existimabat eim eos ob eoz potētiam Banaro redeūti resistere posse: hic eim ebi ianissi mus et municētissimus pnceps multa monasteria et Basilicas i Mediolāo: et alibi partim restituit: et partim a fundamentis extruxit: additis etiam sūdis quo sacerdotes viuerēt. In super et mema nostre civitatis Bergomi magna ex parte vetustate collapsa suis quasi ipēis

1537

1540

1541

Handwritten marginal notes on the left edge of the page.

Banarus

restauravit vt ex muroꝝ iſcriptõibꝫ appet. Arcē quoqꝫ i colle eiꝫ dē vrbꝫ quā capellā vocāt a nepote ichorā: āno ſalutis nre. 1345. ipe pſec. Vidē i caſtello **Bixie** egit: qđ i meliore for mā redēgit. hic **Flabellā** genuēſe pſtate mulierē duxit vxorē: qđ cū ānīs multīs apđ euz ſine pu fuiſſ: ob iſterceſſionē dñi **Marci** enāgelīſte (cui ſe deuouerat) gemioſ vno ptu edidit. Quibꝫ editiſ ſtati **Venetiaſ** ad grāſ dño **Marco** exoluēdaſ perit: vbi ⁊ ab **Andrea** **Bā-** dulo duce ſūmo honore excepta eſt. Tandē **Lucinꝫ** hic cū nil p̄termiſit ⁊ an p̄ncipatū ⁊ in ipſo p̄ncipatu qđ iuſtū p̄ncipē decēt: āno dñi. 1349. tertio iduſ **Januarij** **Abediolāi** dñi ſūctꝫ ⁊ regijſ exequijſ dcoratꝫ i phano dñi **Ambroſij** in ſigni tumulo ſepultuſ.

Chri doctrinif excellentef.

Frāciſchꝫ petrarca chꝫianīſſimꝫ ⁊ religioſuſ vir: p̄būſ ⁊ poeta ſui t̄pīſ clarīſſimꝫ hiſ t̄pibꝫ eremiticā vitā ducēſ ob eiꝫ moreſ ſcitate laudabileſ maxio i p̄cio hīꝫ ē: ⁊ cū eēt ob eiꝫ elegā tiſſimā voctrinā ⁊ ſinglarē poeſim epđ oēſ italoſ ⁊ germāoſ atqꝫ galloſ ſinglarē ⁊ pēne decuſ. ⁊ inſ ceſoſ viroſ illuſtreſ merito numerādūſ a **Romāo** ſenatu ēſ iſ t̄pē i capitolio ap̄probātē **Roberto** **Sicilie** rege laurea corona iſignitꝫ. hic eim cū ab ipſa ſua iuuetute poe tice glia iſignitꝫ ⁊ orator ſuanitꝫ atqꝫ faciūdꝫ hēref: cui ēſ oīſ p̄bie ſinuſ aptꝫ erat. ob amorem ſolitarie vite ad execrāda oia vicia: ſūmi pōtiſficiſ ⁊ alioꝝ patrū atqꝫ p̄ncipatū beniuolētiā ſp̄reuit: ⁊ i patauino agro i quādā vallē clauſam abijt: ibidēqꝫ oēm fere floridā iuuetutē ſu am vniꝫ vilici p̄tēꝫ obſequio meditādo ⁊ orādo atqꝫ p̄ponēdo p̄ſuſpit. Tandē p̄ſecꝫ ſenio āno dñi. 1374. ſanctā chꝫo reddidit aiām: cuiꝫ corpꝫ i ſepulchꝫo marmoreo q̄ttuor colūniſ ſuſtentato ibidē ſepultū fuit. huic āt cū igeniū p̄ter humanū eſſ: p̄mꝫ oīum lōgo poſtlimi niū fuit: a quo eloquētie ſtudia excitata ſūt: nec tñ eū attingit **Ciceroniane** eloq̄ntie florem quo multoſ t̄pibꝫ nriſ videmꝫ ornatōſ: in quē certe (vt aiūt) magꝫ libroꝝ q̄ igenij carētia culpāda fuit. Edidit āt hic celeſtiſ vir petrarca taz. p̄ſayce q̄ metricē cōplima opa: qđ euz ſunt lepore ſonātiū verboꝝ meliſua ⁊ ſnīaz ſucho mirabili ſapida: potiꝫ artificio celeſti q̄ humāo igenio iudicāſ fabrefacta. Sꝫ qđ ad manuſ nraſ deuenerē hec ipſa ſunt.

Bucolicoz vſibꝫ libꝫ. i. icip. **Monice** trāq̄llo ſolꝫ. **De** vita ſolitaria li. i. paucōſ boieſ noui. **De** remedijſ fortuitoꝝ li. i. cū reſ fortūaſqꝫ. **Ep̄lay** li. i. **Si** mihi ſeua piū ſuaſſēt ſydera iſgē **Aphꝫica** ēſ edidit: quā **Roberto** regi ititulauit. **Et** ritimoꝝ libroſ plimoſ mīna lingua cōpo ſuit multo ſplēdore fulgentēſ ac igenti ſuanitate redolēteſ.

Frāciſchꝫ **Barbario** **Florētīnꝫ** poeta ⁊ canonīſta digniſſimꝫ vir quidē ſidei itegerrime ⁊ moꝝ honeſtate ac ſpectabili vita laudabilī cū petrarca floruit: qui ⁊ ſi ſacroſ canoneſ lō ge magiſ q̄ poeticā nouerit: ⁊ ipſe nōn illā opuſclā **Rbitimīſ** vulgaribꝫ igenij ſui nobilitatē p̄teſtātia edidit: qđ ad huc apđ mltōſ i p̄cio hīꝫ pp qꝫ ⁊ iter egregioſ viroſ merito numerā. **Albꝫ** **Roxiatꝫ** **Auguſti** pōtiſicio iuriſ optimꝫ it̄p̄ref: ipſe apđ **Bergomū** oriꝫ ſui dñe. ciuitatē clarīſſimꝫ hīꝫ ē. Cuiꝫ igenio p̄maxie ampliſſima ciuiliū pōtiſicaliuꝫqꝫ legū volumia ſūt illuſtrata. **Sup** toto eiz **Code** ac nouo veteriqꝫ **Digeſto**: necnō ⁊ ſup **Inſoxciato** com mētarioſ edidit celebref. **Serūt** ⁊ eiꝫ ſtatutiſ ⁊ ſexto **Decretaliū** tractatuſ pulcherrimi. **Comediāqꝫ** diuino volumine ſup **Dātem** p̄poſuiſſe tradunt.

Joānem ēſ **Suardū** vix domi nobilē: ſꝫ v̄rutibuſ ⁊ legū ſcīa nobilitatē hiſcē t̄pibꝫ aſcribunt. qui i eadē vrbe **Bergomo** igenio locupletioꝝ maiori i p̄cio habituſ fuit.

Yuo natōe **Brito** erudiſſimꝫ iuriſcōſultꝫ: p̄ hec t̄pa p̄ter doct̄rinā ⁊ eloq̄ntiā ſinglarē quibꝫ egregie iſignitꝫ erat: mira ēſ pietate ac clemētia i paupeſ ⁊ orphanōꝝ vſuſ celeberrimꝫ hīꝫ ē. **Qui** cū amplū p̄zimoniū h̄iet ſpez ſuā i deo collocāſ: paupū ⁊ orphanōꝝ ac viduaz cāſ. p̄ v̄ rili quo aduixit tuere cepit: pp qꝫ a dño poſtea p̄dignā laboriſ ſui mercedē accepit. ſ. felicita tē eternā: qđ mortuo cum crebriſ fulgeret miraculiſ inſ ſāctoſ aggregatuſ. Cuiꝫ ſeſtū ſexto kalēdaſ **Septembriſ** celebrari iuſſum eſt.

Gregoꝝ **Ariminēſiſ** gñaliſ p̄or: ordiſ nri **Eremitaz** diuini **Auguſtini** acutiſſimꝫ ſacre theo logie it̄p̄ref: hiſcē t̄pibꝫ apđ pariſiū ob igenij magitudinē a tota vniuerſitate magnaſ lau del p̄meruit: vbi cū ei igeniū p̄ſpicax eēt ⁊ rez multaz ⁊ q̄maxie p̄bie ac theologie plena noticia eēt. **Sup** p̄mū ſecūdū ac tertiiū ſnīaz accuratiſſime ſcripſit: qđ lectura ēſ nūc pariſiē ſeſ vtunt. **Habenē** ⁊ eiꝫ i eplīſ **Pauli** p̄mentaria digniſſima.

Thomā d̄ argētia ordiſ p̄gñalē p̄dēz **Gregoꝝ** creatū: tēpeſtate ac floruiſſe ſerūt. qđ ſi q̄ttu oꝝ ſnīaz libriſ p̄mētaria digniſſima edidit: qđ ſcholaſtici i **Germania** maxie vtūt: cū plimū alioꝝ ſcriptꝫ p̄ſtaſ cēſeāt. p̄ſtitiuōeſ ēſ ordiſ i ſo: mā redēgit ⁊ bñſicia multa ordini p̄tulit. **Alphōſum** etiam **Byſpalenſem** ep̄m: eiꝫ ſdem ordinis p̄feſum ⁊ doctozem cum eiſdem cla ruuiſſe p̄ſtat: cuiꝫ ſcripta maxie ſup ſnīaz libriſ: maxio ab oibuſ habēt i p̄cio: vbi h̄zi p̄nt.

Bauarus

Michaelē de **B**assa ipsius quoq; ordinis preclarissimū theologum et multarū artium scientif
simū atq; venerabilem viz: hac ipsa tempestate nonnulli floruisse scribūt. Qui preter sentē
tiam cōmētaria: et super **M**attheū de quattuor virtutibus et alia pleraq; opuscula edidit.
Joānel de **B**achone ordinis carmelitarū sacre theologie ac iuris canonici doctor: p̄b̄ ipsum
t̄ps̄ ap̄d̄ **P**ariisū. deinde i **E**ngliā p̄fect̄ ob igenij magnitudinē clarissimus iudicatus est.
Matthianū de **A**st ordinis minorū: bachelariū oī doctria excellētissimū: hisdem t̄pibus celebrē
et preclarissimā sūmmā tā i theologia q̄ i legibus icerto tamē auctore edidisse tradūt.
Joānel quoq; de **S**axo eiusdem ordinis: per ipsum temp̄ et ipse aliam sūmmā in ytroq; lu
re licet nō eiusdem precij composuit.

Lodolphus alaman̄ ordinis cartusienis: vir doctria et morū sanctitate clarissim⁹ hisdē t̄pibus
peroptime vitam dñi nostri **J**esu **C**hristi egregio volumie: et quodā celesti artificio: ac po
t̄ omnia reuelatiōe fabricauit. In quo se ostēdit venerabilem viz et oīum rex tā diuinarū q̄
humanarū et potissimū ipsius **J**esu **C**hristi vite: put potuit hōi esse plenissimā habuisse no
titiā. Alia quoq; laude digna hic deuor̄ atq; veneradus vir edidit.

Andalo natiōe genuēlis: ex nigroz familia nat⁹. **A**stronom⁹ quidem sciētissim⁹ et generosus
atq; venerabilis vir: **J**oānel **B**ochacij i astroz motib⁹ p̄ceptor: hisdem t̄pibus floruit. Cui⁹
quāta fuerit circūspectio: quāta morū granitas et sydex notitia: idem i quīntodecimo li^o suo
deoz genealogie optime declarat. Nā cū vniuersū ferme pegrasset orbē: nō solū regul̄ ve
rez: et plimū sit astroz morū agnouit: s; et sub quocūq; climāte: s; quocūq; **O**riēte expiē
tia discursū certior fact⁹ visu didicit: qd̄ alij anditū discūt. Cui⁹ quidē p̄clarissimi viri pli
ma extāt ea i facultate opuscula astroz celiq; morū ostēdētia: que certe quātū sibi circha ta
lia fuerit pereminētie declarat.

Barlaā quoq; diuini **B**asilij monachū: natiōe **C**alaby viz scia clarissimū: et grecis vt **B**ocati⁹
ait adeo eruditū: vt ipatorū et p̄ncipū grecorū atq; doctorū boīz p̄uilegia bzet testātia: ne dū
his t̄pibus ap̄d̄ grecos eē: s; nec dū a mltis seclis citra fuisse viz tā insigni tāq; grādi scia p̄ditū.
Quē nonnulla greco s̄mōe p̄posuisse tradūt: q̄ et si q̄daz i libz nō fuerit reducta: onderūt tū
eū mltā vidisse: et optie itellexisse demōstrāt.

Paul⁹ perusim⁹ grauissim⁹ vtriq; iur̄ doctor. **B**arlae p̄dicti singlari amicitia iūct⁹: vir mltarū
rez noticia doct⁹: p̄b̄ t̄ps̄ sup̄stes existēs iter viros p̄stātes anumerat⁹ ē. Eo q̄ maximuz
p̄posuerit op⁹: qd̄ collectionū libz titulauit: i quo mltā sūt ad varia spectātia. Et quicquid
de dijs maxie gētiliū: nō solū ap̄d̄ latios: sed et ap̄d̄ grecos inueniri pōt: adiutorio **B**arlae p̄
dicti colegit: a quo **B**ocati⁹ vt ipse testat⁹ ē multa de generatione deoz excerp̄sit. hic diu
custos et magister bibliothecę **R**oberti **S**icilie regis fuit.

Paul⁹ **F**lorētīn⁹ geometra p̄b̄ ipm̄ t̄ps̄ vniuerso occidenti ea i facultate et **A**rismetrica atq;
Astrologia notissim⁹ fuit: et nlli sue etat̄ scōs. Cui adeo ea i facultate oīa apta fuē: vt nil apud
eū illi icognitū fuisse iferat⁹: et q̄ mirabile dictū et visu fuit: lōge maḡ q̄cquid d̄ syderib⁹ aut
celo loquer̄: et p̄p̄is mātib⁹ cū istrumēt̄ ad h̄ p̄ficiē oculata fide spectare volētib⁹ demōstrauit
Jer⁹ deniq; p̄clarissimi i pictura igenij vir: qui sup̄iorib⁹ dieb⁹ antiquā lōgo t̄pe pingēdi artes
nobilitissimā reddidit: hisdē t̄pibus i p̄cio existēs cū a **B**enedicto p̄tifice i **A**uinione ad pige
dū martyz historia i genti p̄cio statutū fuisse: morte p̄uent⁹ rē emisit.

Clemēs. 6°. p̄p̄: p̄tia lemonicēsis: mōach⁹ **P**etr⁹ antea vocat⁹: s; āno ex **R**othomagēsi
archiepo **B**enedicto suffect⁹: sedit ānis. io. mēf. 6. et dieb⁹. 28. **P**erbūan⁹ quidē et i oēl li
berali mltēq; doctrie: ac p̄posite eloq̄ntie vir. Qui p̄ sui p̄tificationē āno decē cardiales crea
uit: e q̄b⁹ vn⁹ s; su⁹ mōach⁹: et alter ex sorore nepos fuit. **D**ie iobilitū quē **B**onifaci⁹. 8°. mile
simo trecente simo dñi āno celebrauerat: et d̄ cētenario i cētenariū obfūādū declarauerat. ad
quīngenariū numez rediit: q̄ ē p̄p̄rie numer⁹ **J**obilei. Inde tumultuāte vniuersa italia ex
depositiōe ipij **B**anari **L**uchinū et **J**oānel archiep̄m̄ ei⁹ fr̄ez vicecomites vicarios p̄firma
uit: a ceteris at abstinuit cū **B**anar⁹ tridētū petēs italiā intratur⁹ vidēt. Qui pari mō i multīs
eccle trīs vicarios suos ipiali anēte p̄stituit v; **J**oānel d̄ vico vrbis p̄fectū in **V**iterbio. **B**a
leotū malatestā i **A**rimio: **A**ntoniū **S**erretanū i **A**nchōa. Et **M**olfū cū fr̄e sili **S**eretrāos
i **U**rbio. **S**ētilē **C**araneū **C**amerini: **B**uidonē polētānū **R**auēne. **F**rāctschū **h**ordelafum
Fordunij et **D**esene. Et **J**oānel **M**āfredū **S**auētie et **I**mole: et alios p̄ diuersa latie p̄uicie
loca. **C**lemēs at p̄tiffex quosdā cardiales ex **A**uinione **R**omā misit: q̄ statū vrbis p̄ponētēs
(s; b̄at̄ seditiōib⁹) **P**etr⁹ **S**arā colūnellē et **J**oānel **U**rsi filiū senatores declarāt. Et **N**ichola
um publicū scribā cinē **R**omanū q̄ statū vrb̄ i suā r̄degerat prātē et se tribunū p̄stituerat ce
p̄t et i vicul̄ p̄iecerit. Quapp̄ timēs p̄tiffex ne italia flamma et ferro vastaret. **B**ononiam

Papa. 207.

1343 6542

Bavarus

Viccomitibus ac lege cessit: vt duodecim milia numū auri singulis annis Ro. ecclesie pfolue-
rēt et pacem iter oēs seruarēt. Veniqz cū Barbari et Auari infideles vtrāqz Hispaniaz et
germanā lacerarēt. Clemēs hic pnceps ad gerendū bellū h̄ eos opulit. qui h̄ hostes sepe
feliciterqz pugnauerūt: multisqz eoz cesis: innumerabiles triūphos egerūt. fed' et iter Edu-
ardū Anglor: et Philippū frācor: reges opponere per sepe anxus ē: s; frustra laborauit. po-
stremo i oib' boni pastoris officio funct': āno dñi. 1352. Ruinioni morit': et a cardinalib' abdi-
ta honesta funeris pompa ibidem sepeliť.

1343

Andreas Bādulus, 57. Venetoz dux: Bertolo duci: hoc āno surrogat': ducavit annis. ii. et
mēb. 8. vir certe sua etate nō modo magni et excelsi p̄siliij: sed etiā p̄ Frāncisci petrarce testi-
monio lraz eruditioe doctissim'. Cuius tpe cū Pretēses a senatu defecissent: suo cōsilio et
prudētia: potius q̄ armis rursus colla submittere coegit. Nam statim classem i eos mittens
leuib' certaminibus deuicit: et i fidē ouertit. Inde qz Clemētis p̄tificis horzatu trigita bire-
mes auxiliaref i turcos vtrāqz Hispaniā vastates trāsmisit: et eos multis cedib' et icōmodis
humiliauit. Pugnauit deide nanali plio cū genuēsib' quos p̄ officiu supauit. S; mox a Ge-
nuēsib' resūptis virib' Philippū Auriani viz audacissimū clasf' ducē sibi p̄stiuentes: Ge-
neti ad eisdem fusi et lacerati: Obiū isulā perdidere. Et Suboiam vix tuere potuerūt: s; et
tātam Venetiā a Genuēsib' eo i prelio occidione suscepērūt: quātā antea vnq̄. Die at cum
vrbem Venetiaz multis et egregijs edificijs clariorē et cultiorē reddidisset: p̄ triēnum
seuissimā et gūalī pestis eā agressa igētē multitudinē p̄sumpsit. Veniqz et ipse moriēf apud
sanctū Marcū i baptismali capella sepellit̄.

Gualter' natiōe Gallus: Athenaz dux appellatus: h̄ āno a Roberto Sicilie rege i subsidium
Florentinoz h̄ Pisanos missus: tyrānidē i vrbe Florentia decē mēses obtinuit. Florentini eiz
cū Lucā vrbe a Bastio Scaligero p̄cio quigētoz miliū ducatoz emissēt Pisani p̄f illā
obsederūt. S; Florentini a Bastio itromissi sūt: pp q̄ Pisani i illos bellū mouerūt. Et pre-
lio p̄misso maiorē q̄ antea vnq̄ Florentini stragē accepērūt. Quare fracti aio ad eūdem Bas-
tinū Scaligēz et ad bononiēses p̄fugerūt. qz Robert' rex nōnullum eis subsidii mittē po-
terat. Accepit' igit' a Scaligero et Bononiēsib' equitib' multis: belli ducē Galeotū malate-
stā sibi p̄stiuērūt: qui cum magno exercitu i Pisaniū agrū accedēs bellum a Luca Pisanos
diuerrere opulit. et obsidiōem Lucanā soluere fecit. Interea Robert' rex hūc Gualterz cū
aliquo equitatu ad Florentios misit. Qui artib' exquisitis ppli grām aucupās. Malatestam
tāq̄ belli iperitū deicere curauit. Effecitqz vt ipse loco sui copijs oib' a Florentinīs p̄ficereť
Ac sic p̄ dimisiōem ciuiū egit: qz et equitani et vrbi p̄fect' fuit. et plenariū dñium in vrbe oc-
cupauit. Qui palatiū igressus statim p̄ores et ceteros magistratos deiecit: atqz ide cuz quoti-
die multos passim et iterficerēt a ciuib' vrbe eiecit' est. Nā angelus acciolus vrbis archiep̄f
cum viderat hoīs seuitiam et tyrānidem: statim armatos p̄ciues i ep̄atū ad se vocauit: et p̄i-
am et ciuitatē i libertatem v̄dicauit. Et Gualterz pp̄ brificia collata icolumē cū militibus et
rebus suis abire p̄misit. Plebs v̄o ipsa igrata (vt mos ē) nobiles suos quoz p̄silijs et armis li-
bertatem p̄secuta fuerat: cōfestim vrbe eiecit. et direptis eoz bonis euerfissqz domib' eos p̄-
petuo exilio dānauit.

Andreas Caroli vngarie regis filius: hoc ipso āno. s. 1343. mortuo Roberto ei' patre Sici-
lie rege sine virili semie suscepta Joāna ipsi' Roberti regis ex filio nepte vxore: post socoz
et patruū suū regnauit i Sicilia et Apulia annis. 3. S; Joāna post triēniū cognita viri secoz-
dia p̄sentitib' agnatif ei' qui regno ibi abāt. Andream ipm viz et sobrinum suū p̄ isidias la-
queo iterimere fecit: et alteri sobrio nupsit: v; Ludouico Carēti p̄ncipi olim filio: quē Ro-
berti frem fuisse docuim'. Tū Ludouicus vngarie rex et ipsi' Andree frater. Ep̄lām in
hec verba trāsmisit: Joāna iordinata vita p̄cedēs. retētio potestatis i regno: neglecta vin-
dicta: et excusatio subsequēf: necis viri tui probāt te fuisse participem et cōsortem. Atqz ita
Ludouicus ei' frater multoz precib' ipulsus cum paratissimo exercitu i italiā (ad vlciscen-
dum scelus) venit. Et p̄mo Sulmonēsēf resistere ausos oppugnare cepit. eosqz i potestatez
redactos cruentissimas cedēs egit. Ac sic id regnū per septem ānos sub multis cōtētiōibus et
armis fuit.

1344

Joānes vicecomes Mediolanēf archiep̄f: h̄ āno Luchino fratre defuncto: solus Medio-
lanēse regnū obinuit et regnauit annis. ii. et mēb. 8. Mattheus eim bñi' p̄ cognomēto magu'
quinqz genuit filios: Galeciū: Marchiū: Luchinū: Joānē hūc et Stephanū: Galeatio p̄i-
mogenito Accius filius fuit: qui eidē i regno successit: eo at sine ple defūcto. (cū Marc' su-
p̄stef nō eēt) Luchinus successit. defuncto vero Luchino (cū Stephanus antea defecisset)

Bavarus

hic iure gentium in regno successit: qui in isto principatu ut erat aio gnosso: ingenioq; celebri statim
 Saleaciu Stephani fratris (ia demortui) filiu: et Bernabone eius frater: quos Luchius prius
 regno depulerat: redire Mediolanum voluit quos et honoribus ac divitijs munificissime ere
 rit. Unde q; Saleaciu virum ab adolescentia strenuum: et belli scientissimum militie sue imperatores
 pfectit. Qui strenuissimus imperator ad veterem regni sui potestatem: maxima addidit incrementa. Qui et
 hoc principatus sui anno Bononia urbe opulentissima amplissimaq; obtinuit. qua et Romanorum potestati
 se aliq; lege ei permisit. Unde bellum in florentinos et alias ethurie ac flaminie urbes suscepit quasi
 genti terrore brevi tempore: aut subdita: aut sibi fere omnes tributarias fecit. Hastini et Sca
 ligeri filium federe sibi et amicitia coniunxit. in liguria postmodum pueri: Veneta et Savona ciuita
 tes eum pedemontium castris pari terrore regno suo brevi adiecit. Quas ob res non modo per italia
 rez et per exteras et infideles nationes notatissimum et formidabilissimum est. Et prope venerunt ad eum
 multi principum et regum legati visendi hominum causa: quos ita comiter et pbenigne suscipiebat: ut more au
 gusti Cesaris ex amicis amicissimos redderet. Cum civibus et subditis omnibus suis pbuamissime
 vixit: in deliquentes clemens: erga amicos et pauperes ut potestice debebat pietissimum et liberalissimum
 fuit. Tandem hic iustissimus pful: et iunctissimus princeps omni virtutum genere ornatus. anno dñi. 1354. me
 se octobri Mediolani deficiit: in templo beate virgi sacro marmoreo zenotaphio seplitus fuit.
 Ubi tale Epigramma habetur.

Qua fastidiosa popa leui: quae gloria mundi:
 Sit breuis et fragilis: humana potestatis qua sit
 Collige ab exemplo: qui trans per lege differ
 In speculo speculari meo: lachryabile carmine
 Qui sibi qui fuerit: licet qui marmore claudat
 Sanguine clarus erat: vicecomes stirpe Joanes
 Presul erat pastorq; fuit: bacculiq; gerebas
 Noie nullus opes possidebat lauis orbes.
 Impio tituloq; meo mihi mediolano: alias
 mediolanum.
 Urbis sibiecta erat laudese solui placetia grata
 Rura parma bona Bononia: plebica Creona
 Pergama magna satis lapidosi motibus altis.
 Buxia magnipotens: bobienis terra tribusq;
 Eximij dota bonis terdona vocata.
 Cumaz tellus: nouaq; Alexandria pinguis.

Et vcellaz tellus: atq; Nouaria et alba
 Aut quoq; cum castris pedemontium iussa sibi bat:
 Jana q; ab antiquo pda iam pda Jano
 Bicit: et vasti narratur gloria mundi
 Et Savonesis vas: et loca plurima: que nunc
 Difficile est narrare mihi mea iussa subibat.
 Tuncia tota meum metuebat languida nome
 Per me obsessa fuit populo Florentia plena.
 Bellaq; sustinuit tellus Perusina supra
 Et Pise et sene timidum reuerentur honores
 Prestabant memet metuebat marchia tota.
 Italiae ptes omnes timere iohannez
 Huc me petra tenet saxoq; icludoz in isto
 Et lacerant vermes: laniant undiq; corpus
 Quid mihi diuitie: quid alta palatia psumt
 Cum mihi sufficiat puoq; marmore claudoz.

Nicolaus Kentij quidam civis Romanus et publicus in ea urbe scriba: hunc anno ut erat vir magnanimus
 et ad libertatem Romanam excelsus ai erectus status regis a Clemete pontifice auctoritate aplica
 titulus: mutare per virum conatus est. hic cum in capitolio publicus scriba esset: senatibus ex eo pul
 sit: ipse per arma cepit. Quam ob causam tantum benevolentie et auctoritatis apud omnes sibi paravit. ut faci
 le quo vellet metes populi Romani flecteret: qui ut aios hominum commoveret: hunc accepit titulum. Nico
 laus Severus et Clemens libertatis: pacis: iusticieq; tribunus: ac sacre reipublice liberator illustris:
 qui quidem verba tanta de se et admiratione et opinione peritavit. ut omnes italiae principes per legatos pa
 ce amicitiaq; ab eo quiescerent. Externe quoq; pncie romanam rem. remiscere putaverunt. sed pa
 rum ei fugata gloria duravit. Quia dum pti civium tulit: pti aduersat: unde et ipse de piono ty
 rannus appellatus est. hac obre sibi cauens septimo magistratus sui mese: spore sua. et omnibus suis igna
 ris mutata veste: roma per obscuram noctem abiit: in Bobeciam pfectus est ad Carolum iohannis regis filium
 Qui ubi eum recepit: statim in Auioem victum misit: et pontifici dono dedit. Eo autem in carcere a ponti
 fice diecto pontifex quosdam cardiales Romam misit qui pfractum urbis statum componerent. ipsi autem
 cardiales Francisci petrarche colitio vsq; ad tollendas plebium seditioes duos senatores. scilicet Petrum
 Saracolumenses et Joanes vrsi filium iterato creauerunt.

Bartholomaeus eius nominis ledus carrariensis Obertini filius: hoc anno tertio klas aplis pie defu
 ito: Patruie urbis septem suscipiens: regnavit diebus 41. q; Jacobus Obertini priuelli con
 spiratoe facta cum obtinere fecit: et ipse urbis pmatu iuasit. Quibus ex reb; ipso seditione
 non modica in urbe orta quinquaginta ex nobiliozib; laqueo necare fecit. Quae sedata: Carra
 rienses omnes Andrea Badulo Venetoz duce depeatore: Venetiaz pncipi appellati sunt.

Adotiffere tri regni principium.
 Galassus ex nobilissima ac illustri motiffere tri familia natus: huiusmodi pibus a Bauaro ipa
 toze in urbem marchie Anconitane ciuitate auctoritate ipsa vicariatus pstitutus fuit. Nam cum

1345

1346

Y

Bauarus.

Clemens pp̄ Luchinū vicecomites z germanū i Mediolāo ditōis ipij vicariū d̄ Bauarū ipm̄ p̄stituit z ipe pari mō i hac vrbe z tota marchia (ecclie puincia) hos ex capitāis ipe-rij vicarios cōstituit. Que familia nūc vsqz hāc celebres z vetusti nois ciuitatē cū Engubio ymbrie ciuitate pro ro. ecclia gubernauit. In eisdē aut̄ yrbib̄ nūc Federic⁹ illustris res mi- litaris dux ex ea domo nat⁹ ducat⁹ titulos a Sixto pōtifice quito accepit: vir certe rei milita- ris glia oibus p̄ferend⁹: quē et l̄ra z scia cum ingenti scientia plurimum ornant.

Caraneoz regni initium.

Ventilis ex celebri ac p̄stantissima Caraneoz familia in picentib⁹ nat⁹ hac ipa tēpestate sili mō quo z Galassus a Bauaro i Samarini ciuitate vicari⁹ cōstituit. Quā quidē ciuitatē ea illustris Caraneoz familia in p̄ntiaz vsqz ecclie iure possidet: quā sua prudētia suaqz v̄tute mirū imodū cū b̄niuolētia alioz p̄ncipū auxere: z adeo vt nūc z ppli frequētia z opibus i- ter picētēs ciuitates p̄maria b̄at. Ea t̄n familiā maximā a ciuib⁹ suis cedē sustinisse ferunt qz aliqui ciuiū suoz cōspiratōe suborta: duz bi nobilissimi viri sacris i basilica iterissent: viri simul z pueri ac ifantes vsqz ad iternicionē fuerūt cesti. Uex nūc z iā ml̄tis elapsis dieb⁹ ab eis Caranēsū nobilibus optie gubernata quiescit: hāc quippe vrbe vetustissimā fuisse con- stat: ad quā liuius li⁹ 9. Fabij maximi fratre quādo mor⁹ ethruscoz iuerat exploratū pue- nisse z ml̄ta exceptū comitate fuisse scribit.

Carol⁹ 4⁹

Carolus eius nois q̄rtus: Joānis regis Bobemie fili⁹: p̄rige simussecund⁹ germanoz ipatoz: hoc āno inbēte clemēte pōtifice ab electoribus designatus ipauit ānis. 31. vir multaz liguarz ac l̄raz pitissimus iustus z rectus ac timens deuz. bonos diligens z los scelatosqz odio habens. Sic cuz iustus essz nōnullas leges pdidit: que ad hnc extātes Ca- rolie leges nūcupāt. ipe eiz vt dixius ante iperij susceptioez Nicolauz scribā cepit: z i An- nione vinctū ad pontificē misit. sz z drachynū Roberti regis nepotē: quē Audouctus ei⁹ german⁹ z Joāna ipius Roberti neptis ad curā Neapolitani regni reliquerāt: cepit. z cap- tū vltio supplicio affectit. Et p̄pea vno diuz p̄fesu Cesar z August⁹ appellat⁹ fuit. Sol⁹ aut̄ Bauar⁹ p̄nceps ob p̄is iuriā illi ceruicē sbdere recusauit. Qui statim italiā descendēs: a ia- cobino carrariēsi: Mastio Scaligero Hōzagis vicecomitib⁹. alijsqz Cisalpie p̄ncipib⁹ per- benigne suscept⁹ ē: z Mediolani h̄m morē coronā ferreā suscepit: indeqz cū insigni comita- tu pisal petēs: legatos toti ethrusie obuioz h̄uit: qui dicerēt se patos eē ipi mādanis obtēpare. Cūqz Romā cū igēti glia puēssz: a duob⁹ cardinalib⁹ eo ad eā rē missis coronat⁹ ē: z Angu- stus appellat⁹ ē. Quo coronato: statz oia oppida ciuitatesqz quas tyrāni multi iūgātē Ba- uaro occupauerāt ecclie Ro. eo mādante reddite sūt. Eol t̄n vicarios pōtific legar⁹ i oppi- dis suis p̄firmavit. quos viderat Ro. ecclie obsequētē v̄tute Galeotū Malatatestā. Gui- donē polentanū i flaminea: Ferratēsē i marchia anbonitana. Carēsē i piceno. Ordela- phos aut̄ nō obrēpātē e Cesena Foroliuio deturbauit: Quib⁹ optie gellis Carol⁹ i germa- niā abiit. qui cū omnez ferme etates vltro citroqz ex italia i germaniā eūdo z redeūdo con- sumplisset tandem etate iā grādeius saluti p̄prie cōsulen⁹ Quicelasū filiū natū grandioez āno d̄ni. 1370. cesarē fecit z ipij successorē sibi delegit ac sic cū p̄e filius impauit ānis. 8.

5546 1347

1347 Ingeni vapor magnitudie horribili boreali mouēt regiōe magno aspici entū terroze p̄ celū h̄ ano dilapsus est. Et sūt qui scribāt h̄ eodē āno quāsdā bestiolas multiplicato nūero i orie- te e celo cecidisse quarū cōruptōe z fetore execrabilis pestilētia subsecuta est:

1348 Pestis lugubris z misanda hoc āno icepit: z p̄ tres ānos p̄ totū pene orbē debacata est: que p̄ mo in Asiam apud idos ob easdes bestiolas icipient: passz p̄ puicias irrepēs vsqz i britānos z oēs gētes adeo defecit: vt vix decius quisqz ex milesimo boie superfuerit. Et pleraqz lo- ca prozsus derelicta sunt.

Judei oēs qui i germania erant: his t̄pibus combusti sunt: eo qz omnis regionis puteos itoxical fuerūt t̄ amxi: vt multi eozum confelli sunt.

1350 Joānes frācoz rex: hoc āno philippo p̄e defūcto francis regnare cepit: z regnauit ānis. 25 hic cū Edouardo angloz rege bellū a p̄e ceptū p̄sequēs sexto regni sui āno i pitiriēsi agro supat: z vna cū philippo filio suo capit: i qua quidē clade Walter⁹ Athēaz dux quē apō flozētios tyrānū fuisse dixius vna cū. xx. milib⁹ gallis iterfect⁹ est. Uex tertio captiuitatē sue āno ipe Edouardus magnitudie ai motus Joānem ipsū cū oibus captiuis hac cōditōe libe- rauit z dimisit vt nūqz d̄ se bellū gerere p̄sumeret. Sz nō ita multo post fide fragus Joā- nes pacē rūpens Edouardum ab integro capere arma z eū vsqz iternicionem p̄sequi ipulit. Armatis igitur centū z quinquagita nauib⁹ rostratis ingētem exercitū d̄ Joānem in gali- am duxit z maxima clade yniuersum regnum diu affectit.

Sauarus
Jacobus carrariensis, quē dixim⁹ Marsiliū carrariensē iterfecisse h̄ eodē āno postq̄ q̄ttuor
ānis Patavij sceptrā tenuiss̄ a **Guilielmo** ei⁹ ex pellice filio occidit. Qui parricidij bec cā fu
it q̄ **Guilielm⁹** cū quodā milite cōtendēs ab eo cōtumelia spurī appellat⁹ ē. Qua cōtumelia
laccessit: mox domū regress⁹ parentē i secreto accersuit: z i ipm ipetū faciēs gladio pfodit
z iterfecit: ac i templo **S. Augustini** sepelliri fecit.

Forestinus de forestis **Bergomēs** abauus meus: vir domi nobilis: s̄ virtute z ai magnitudine
nobilior: hoc ipō āno post multos a **Joāne** vicecomite ob cōsiliij z igenij magnitudinē susce
ptos honores z dignitates apd **Bergomū** civitatē suā etate grāden⁹ diē obiit: z ibidē i clau
stro beati **Stephani** ordīs pdicatorū celebri pōpa i sepulchro marmoreo adhuc extante se
pultus fuit. 1550

Sanem v̄m **Scaligerū** **Mastini** p̄ncipis filiū. hoc āno p̄re defūcto: **Gerone** p̄ncipatū susce
pisse tradūt: quo i regno vixit ānis q̄ttuor. **Mastius** quippe h⁹ genitor: tres genuit filios: ca
nē hūc: **Segnoziū** z **Albutiū** ex pellicib⁹ aut multos. iter quos **Frignan⁹** vnus fuit: qui anno
q̄rto p̄ncipat⁹ canis. dū ipē dñs canis **Bolzanū** oppidū recreādi ai cā se ptulisset: p̄spiratōe
facta vrbis dñatum vigesimo septio die mēb maij occupauit. Quo viso **Sanis**: vt erat aio p̄
stanti adiunātib⁹ **Philippino** **Bonzaga** z **Alfēribus**: cū honesto satis exercitu veronā veniēs
vrbē stati obsedit: ac deniqz post multas occisiones in carnissuio vrbē diu z acriter oppu
gnatā recepit. z de **Frignano** alijqz seditiosis supplicij sūpsit. **Alz** cū postea hāc obrē ni
miū i ciues crudesceret: a **Segnozio** germano sequēti āno. s. 1555. die. 14. decēbr̄ interceptus z
obtrūcat⁹ ē. Atqz ita **Segnozi⁹** ei⁹ frater: vna cū **Albutio** fratre (cōsentientib⁹ ciuib⁹) vrbis
p̄ncipatū sibi desumpsit.

Sometes hoc āno sub septēpriōe decēbr̄io mēse appuit: quo extincto: statiz graues venetoz
estus subsecuti sūt z celestis trabs priore ardente pte per celū labi visa est.

Philippus **Auria** **Genuēs** patricius: vir naualis belli p̄tia isignit⁹ z sūme prudētie ac eloquij
admirādi cui in eisdē reb⁹ apd **Genuēs** nemo iueniebat par bis t̄pibus a genuēsib⁹ suis dux
naualis belli p̄ficiat. qui cū audiss̄ venetos i grecia classez **Genuēs** cōfregisse z decē eoz
triremes accepisse nō p̄sternat⁹ aio s̄ vt i grecia clāissim⁹ ipator trabiciēs: vniuersā venetoz
classē cū maxia hostiuz occisione fudit. Et **Agropontē** insulā plimū afflixit: ac **Chyū** insu
lā venetis parentezj cum ciuitate vi cepit: z cum igenti preda **Genuā** reuersus de captiuitate
hostium triumphauit.

Ludouicus **Philippi** tharētinoz p̄ncipis filius: z **Joāne** **Roberti** regis neptis marit⁹ postq̄
p̄ **Ludouicū** cōsobrinū vngarie regē **Apullie** regnū obtinuit: **Clemētis** p̄ntificis noie **Nea**
poli inuictus. h̄ āno regā p̄tatem accepit: z regnauit ānis. 26. Qui suscepto regno pacē cū vn
garo renouauit. **Joāna** aut regia in b̄niuolentie signū **Amionēsez** vrbē q̄ sui p̄rimōij erat
Clemēti p̄ntifici v̄didit. **Alz**qz p̄ntifex p̄cij p̄mutatōe soluit. **Alz** eadē regia tantūde ro.
eccleie ex feudo **Apullie** regni debebat quantū ipa **Amionēsis** ciuitas valebat.

Celestis flāma post solis occasū hoc āno iter zephyrū atqz austrū latissime excrescēs terribile
qz ostentā. incendium tandem magno cum murmure celum ruit:

¶ Tri doctrinis excellentes.

Gerardū senensē ordīs eremitaz diui **Augustini** sacraz l̄rarum clarissimū iterpretē: hac tē
pestate admōm senē obiisse tradūt. virū certe eminentissimi igenij z **Egydij** romani imita
torē. Qui sup̄ primū sniaz accutissime scripsit. **Beide** tractat⁹ de p̄scriptōib⁹ z de vsucap
tōibus de vsuris: de mōtib⁹ florētinoz ceterisqz p̄ctib⁹ quo plimū diu **Bernardius** i tracta
tu restitutionū vsus est. hūc ē tractatū **Joānes** andree ei⁹ cōtēporaneus multis i locis z ma
xime **Percurialibus** plurimum cōmēdat z allegat.

Gerardus eiusdem ordīs z doctrine p̄fessor p̄zia **Bergomēs** z **Sauonēsis** ep̄f: hisdē t̄pibus i
p̄cio ex st̄f: pp̄lo suo maxia peste laborātū vt sc̄tm decet ep̄m: magis p̄desse aduif⁹ ē q̄ p̄re
cē. Qui cū p̄ntificij iuris eductus eēt i sexto **Decretaliū** i. c. de re. do. multa cōmētatus ē. **Sz**
z alia multa in laudē sue religiōis deduxit: vnde z maḡm sniaz nō isulse cōmētatus ē. sup̄
eplam ad hebreos scripsit z sup̄ cātica canticoz mirabilē expōnem fecit conecēs **Paulum**
Salomōi z nouū testamētū veteri: p̄ncipiū h⁹ ē. **Alz** due cherubin inuicē se cōtingebāt.
Quolibet ē duo **Parisijs** disputauit. atqz alia multa edidit opuscula. **Mōasteriū** diui **Au**
gustini **Sauone** qd̄ eēt vrbē erat sua impēla intra reducit. In cuius instauratōe z ampliatio
ne z nos per sex ānos plimo sudore laborauimus. **Mozens** deniqz nō sine sc̄ntitatis nomie
Bergomi iux̄ maius altare celebri sepulchro a se structo sepellitur.

Guilielmus de **Tremona** ip̄i erētaz ordinis ḡnalis prior: z post mōz **Flouarie** ep̄scopus: bec
V 2

Carol⁹ 4⁹

ipa tpa tū doctria tū mox sactitate atqz eloqntia plimū ornauit. **I**n postea q̄ sexdeciz añis gñalatus officium poptime exercuisset a **C**lemēte pōtifice pp̄ ipsius doctrie excellentiā z mltarū rerū cognitionez. **P**ouariens ecclie ep̄s designatus fuit. **I**n q^o q̄dez beatus p̄zem **A**ugustinuz imitar⁹ duodeciz sui ordinis fratres secū h̄re voluit: cū quib⁹ sacra faciēs: boras canōicas nocturnas p̄ter z diurnas quottidie vigili cura p̄soluebat. **H**ic i **P**ouariēsi ep̄atu multa edificia vetustate colapsa restituit: z celebriora reddidit: z castellū i ep̄atus p̄dijf multa impēsa cōdidit. **D**iuī at̄ p̄ris **A**ugustini corp^a **V**oāne 22°: cū maxia p̄uilegij progati ua cōsequi meruit: vbi z locū celeberrimū vna cū seplēb^o marmoreo toto mūdo celeberrimo cōficere fecit. sed z cōuentum **C**remonensez ac **P**ouariēsem multa impēsa augē fecit. **A**ntonius p̄terea **R**ampbegolus natiōe **G**ēnēsis eiusdez ordis theologus z declamator: sui seculi celeberrimus: z ipse hec ipsa tēpora predicādo docēdo: mouēdo: z castigando clarioza reddidit: qui ch̄ianis pplis ad bene beateqz viuēdū verbo pariter z exemplo viā optime ostendit: **E**iuz at̄ plima in declamatiōibus extāt opuscula: quibus p̄dicatores plurimū vti consueuerant.

Bonominus **B**ergomēsis medicus ex **C**usono oppido oriūduf: p̄ h̄ tps diuina quadā medēdi disciplina illu⁹ ratur: oēs sui tps medicos excelluit: z quedā in medicia obscura multz qōnibus explanauit: **T**ractatum ēt quedā de venenis cōposuit.

Abomas medicus: **D**ini florētini medici filius: hisdē tps nō inferiori igenio z fama patri s̄ fecutus: ēt sūmaz de arte medēdi pulcherrimam post se reliquit.

Bartolus **S**axoferrateus: iurecōsultorū supioris seculi excellentissimus: z eiusdē legis copiosissimus explanator: **C**yni z **J**acobi botigarij auditor: his quoqz tpsibus vniuerso mundo admirabilis fuit. **Q**ui p̄ceteris legū interpretibus: in **D**igesto nouo ac veteri: ac **I**nfortiatio: necnō z in reliquis legū codicibus p̄clarissima edidit cōmētaria: quorū celebritate vulgatis sim⁹ h̄. **S**cripsit et tyberiadis **T**ractatū: z aliū de **E**nelp̄is z **S**ibellinis: **S**erūt z ei⁹ p̄cla cōsilioz volumia: **O**bijt at̄ āno domini. 1355. etatis vō sue quinquagesimosexto.

Franciscus tygrini patria pisanus iuriscōsultus: per hoc ipsuz tēpus scia z scitate vite laudat: qui z ipse nonnulla in legibus cōmātariola scripto mādauit.

Franciscus quoqz **A**lbergotus natōe aretinus: solidus leguz explanator: **B**artoli amicissim⁹ z imitator: p̄ hec ipsa tēpora floruit: z quedam extāta composuit.

Papa. 203

6552 1553

Innocenti⁹ ei⁹ nois sextus papa: patria lemonicēsis: **S**tephan⁹ antea vocat⁹ iuris utriusqz cōsultissimus: h̄ āno. 16. kalēdas decēbris **C**lemēti surrogat⁹: sedit annis. 10. **I**ntegerrime vite: magneqz cōstantie ac seueritatis vir: qui ecclesiastica beneficia nō nisi religiosissimis z doctis viris vniq̄ cōcedere voluit: **Q**ui imo pōtificatu statū sub ana thematis pena oib⁹ ep̄is z reliquis p̄latis vt ad sua beneficia proficiscerent mandauit. **I**pe at̄ ipesā domesticā minuit: z familiā suā virozū vtiqz probatissimozū ad honestū numez redigēs: z vt id cardinales facerēt acerrimo edicto mādauit. **A**uditorib⁹ p̄terea sacri palacij **S**alaria cōstituit: i muneribus corumpi ob inopiā possēt: hic i victu suo parcus fuit: sed i bellico sūptu largissim⁹ habit⁹ ē. **H**uius vō suasiōne inter genuēses z veneros deniqz sedulū imitū ē. **A**ltaqz ecclesie ditionis oppida z loca a tyrānis iadiu occupata p̄ **E**gidij legatū repetijt: z iter pisanos z florētinos pacē cōposuit: atqz tumultuāte **R**o. ciuitate i creādū senatozib⁹ eoz discordiā optime sedauit: qz ab eis dē obtinuit: vt senatorē ipse vniū externū mittere possz: **E**t quinquagesimonono domini n̄i **J**esu **C**h̄i āno supra milēsimūtreccētesimū **R**aymūdū de gēte p̄tholomea senēse primū externoz senatorū **R**omā misit: qui p̄ ānū **S**enatoriū mun⁹ gessit. **E**t post eū **L**udonicū de **R**otha pisanū z yngaz saxoferrate⁹: qui semestrē vterqz senatū h̄uit: postea **T**homā spoletanū: qui p̄ ānuz gessit: **A**d cuius āni finez exorto tumultu: creati sūt septē reip. reformatores: qui senatus potestare gesserūt. **A**d quos deponēdos **V**gonez lufignanū **C**ypri regē ab expeditione in turcos ducta reuersuz: senatorē misit. **E**t post eū **P**aulus **A**rgenti comes capelli spoliitanus senatoriā gessit: **C**ōstituerat at̄ **G**lassez maiorē in turcos mittere: sed multis ai p̄turbatōibus afflictus destitit: quib⁹ mal⁹ āno pōtificatus sui decio mort⁹ est. z i monasterio diui **A**ndree cartusiēsum ordis quod ip se extra **A**uinionēsez vrbem proprij impēsis extruxerat: sepult⁹.

1554

Marinus **S**aleranus. 58⁹. venetozū dux **A**ndree dandulo suffect⁹: ducavit mēsb⁹. 7. z diebus. 6. **Q**ui dū sibi vniuersā remp. vsurpare licētia quesuisset: a senatu captus apud scalam palacij vniuerso spectate p̄plo securi pcutit⁹ z dignū maloz suoz exitū adiuuenit. **C**ū quo ēt nonnulli plebei cōplices: v3 **P**hilipp⁹ saplicida **C**alderari⁹ z **B**ertutifrel ac quidā alij: quos i panib⁹ appēdere fecerūt. **H**ānt corp^a apō predicatores sepelierūt.

Joānes Gradenigo iterfecto **Bario** admōz senex bonoz oīum suffragijs quīq̄gesim⁹ non⁹
Veneriarū dux: iussert⁹: ducavit āno vno: z mētib⁹ 3. vir certē sapiētissim⁹: z diuiaz hūa- 1555
 nazqz kfaz z iur⁹ ap̄me erudit⁹: ac tāto magratu dign⁹: qui plūis z sopit⁹ seditōsis rēp. optie
 p̄tpe gubernauit. huic at̄ **Ludonic⁹** pauonū rex bellū mouit z i **Taruisiū** vrbe s̄ q̄dragita
 armatoz equitū milia duxit. qui vrbe z eius agrū plimū pturbanit. S; nec senatus vener⁹
 p̄stis seditōibus oio experf fuit: hos aut̄ cuz inocētius pōtifex ad pacē reducere tēptass; fru-
 stra laborauit. Veniqz cū maxio reipn. detrimēto deficiēs apud fratres miores sepultus est.

Bernabos z Galeacius Stephani vicecomitis filij: h̄ āno **Joāne** archiepo p̄uo defūcto in 1556
Mediolanēsi domio successerūt. Qui p̄ncipatu suscepto itati cuz venetis alijsqz socijs ciui
 tatib⁹ fedus p̄cuserūt. sed paulopost **Genua** sola ab eis defecit. nec multopost **Bonōia**: quā
 cū **Bernabos** recupandi grā bello p̄meret: z regiā magna obsidiōe vrgeret **Arduius Bur-**
gūdus **Listerciens** abbas z legat⁹ aplicus: accit⁹ i societate belli **Philipio** gōzaga. **Cane sca-**
ligero alijsqz sue ditionis vicarijs i **Brixia** duxit. Et **Bernabos** **Brixianoz** piculo mo-
 tum relicta **Bonōia** z **Regio** i hostē pficiscit⁹: z apud **clarūmōtem** agri ip̄ius **Brixiani** oppi-
 dum magno p̄sidio adeo fufus z fugat⁹ ē: vt **Brixia** cū paucis se cōtulerit: atqz ibidē deiceps
 vir menib⁹ tutari potuerit. **Grātibus** reb⁹: mox **Galeaci⁹** et⁹ **germāus** mortē obiēs filiū vni-
 cū ex **Blāca Sabaudiani** p̄ncipis filia susceptū noie **Joānez Galeaciū** post se h̄idem reli-
 quit: qui exerescēs postmōm regnū cū **Bernaboue** p̄uo diuisit. Et ea i p̄tōe **Berneboui**
Placētia: **Parma**: **Cremonā**: **Laudū**: **Crema** **Brixia**: **Bergomū** z **Comū** cū dimidio **De-**
diolano obuēnit. **Joāni Galeacio** marie vō **Papia**: **Therdona**: **Hobiū**: **Alexātria**: **Poua-**
ria: **Sercelle**: ceterēqz ciuitates ad **Alpes** vese cū reliqua **Mediolani** p̄te cbuciere. **Ber-**
nabos aut̄ tāq̄ etate maior **Mediolani** regni sedez posuit. **Galeacius** vō **Papie** cōmorari
 statuit. Atqz eo mō regnarūt ānis viginifex: i quibus maxie similtates z odia vt fit exarsere
Tandē **Joānes Galeacius** cū multas mortis isidias a **Bernaboue** p̄uo ptuliss; āno dñi. 1582.
 z ipe **Joānes Galeaci⁹** patrū dolo p̄prehēdit z i **Triciāna** arce munitissima p̄peruo carce-
 ri mācipauit. vbi paulopost dolore ai egritudine p̄tracta vitā cū morte mutauit. Relict⁹ post
 se multis filijs ex vxore **carrariēsi** suscept⁹: quoz p̄mus **Carol⁹** fuit. qui sublato p̄re ad **Ar-**
miniācū p̄ncipē se cōtulit. vbi z **Joānez** noie **piceniniū** genuit. **Joānes Galeaci⁹** aut̄ a **Ber-**
naboue capto oē regnū sibi ip̄i subiecit. z filios eius vniuersos e regno depulit.

Joānes Delphinus sexagesimus veneto z dux **Joāni** gradenigo iussertus ducavit ānis .5. et 1556
 mētib⁹ 3. hic vir prudētissimus hitus cū apud **Taruisiū** h̄ vngaros **Lāpi** puifoz existerz
 dux creatus ex senatus decreto sub ducali vexillo venetias stanz cōcessit. qui mox ab vnga-
 ro pacē expostulās ab eo p̄humane suscepit. quo timore lib. ratus mox h̄ genuētes cuz ipe
 ratore cōstantiopolitano fedus iniit z igenti classe cōpata genuētes iter cōstantiopolim z cal-
 chidiniē aggrediūt. genuētib⁹ iniquo aduersate vento. cuz quib⁹ a vespa vni⁹ diei vsqz ad
 alterā diē biemalis ip̄is pugnauerūt. quos tamē genuētes cū igēti cede z turpissima fuga su-
 pauere. **Dux** aut̄ **Joānes** tantā cladē a genuētib⁹ susceptā iniquo aio ferēs reitegrare clas-
 sē cū catbelāis fecit. z sequēti āno nō lōge a **Corfica** isula genuētiū classē per **Nicolaum**
pisanū itercepit z eoz triremis quadragita viris hōnstas demersit. Tandē z hic strēuul p̄n-
 cept⁹ cuz alia multa facioza tum cuz vngaris tum cum genuētib⁹ strēue gessisset: vita fūctus
 apud p̄dicatores i capella maiorī sepellitur.

Belge gētes his dieb⁹ **germāie** fines igressi: nō lōge a **flumie Rhēo** cētum milia **bramāzāoz**
 supant. z **Reuerēsem** ac **Aquisgranum** z alias eoz p̄cipuas vrbes capiūt. 1556
Terremotus maxim⁹ adeo in **hyspania**: hoc āno fuerūt vt p̄ctim **Sibillie** z **cordube** maxi-
 ma earum vrbiū edificia ceciderunt

Egidius hispalēs episcopus z **Sabius** cardinalis ex clarissima z nobilissima carilla gēte **hyspa-**
nie puicia natus: his ip̄ibus ob res strenue gestas apud **Innocētium** alioqz sūmos pōtifices 1557
 maximo i precio habitus ē. Cui v̄tute cōsufus **inocenti⁹** pōti. ex **Auidone** legatum i italiaz h̄
 tyrānos z ecclie rebelles cōprimēdos misit. Qui **Romā** veniēs corōatoqz **Carolo** breui oia
 oppida que istigāte **Bauaro** in **flaminia** i **marchia** **anchonitana** z i p̄mōio sēti **Petri** tyrā-
 ni occupauerāt rēcepit. Hos tamē vicarios i oppidib⁹ p̄firmavit quos viderat ecclie obseq̄ntes
 paccata hoc mō **flamia** z **puls** **ordelaphis** **Egydi⁹** **Fozolinio** delectat⁹ ibidē ecclie errariuz
 z sue legatōis sedem cōstituit vbi z cōstitutōel quasdam cōposuit quib⁹ ad huc ipsa v̄tis pu-
 cia. cūqz oēz paccasset italiaz pctosqz puicie p̄ncipes z pplōs ad officiū pōtific⁹ redēgiss; nec
 nō z multas arces edificass; i **galliam** successoze hito reuert⁹ est. **Innocētio** deide mortuo:
Urbanus pōti. successoz iterato ad tuendam eccliaasticam libertatem ipsum **Egydium** cuz

Carol^o 4°

suma prate in italiã misit. Qui i italiã veniẽs Lanegrande Ludonicũ Bonzagã: Nicolaũ eslele z Frãciscũ carrariũ ad ecclie federa cõtra Bernabouẽ vicecomitẽ z reliquos vicecomites traxit. Qui oẽs aduersus Bernabouẽ Regiũ de Datuano z Mutinã de Ferrariẽ se agitante bellũ gerebãt. Acciditqz tũc Bernabouẽ supari: multosqz suos capi: Inter quos fuerũt Ludovic^o vicecomes Bernabouis ipi^o ex pellice fili^o: Andreas pepull^o: Bonõia pulsus: Sinibaldus ordelaphus: Paul^o Adirãdolan^o: Guido Foliane^o: Azo cõrzigiesi: Sulielmus Caualebos Remonẽs: z ipe Bernabos manu faucius aufugit. Permoti at vicecomitũ calamitate: Francie z Anglie ac Eypzi reges: legatos ad Egidiu^o Resene manẽtes misereri oratũ vt pacẽ vicecomitib^o redderet. Quib^o p^o cib^o mor^o legat^o vocatis bello socijs eis cõsentientib^o pacẽ reddidit. Eius rei cã multi qui ab ecclia discesserãt statim Egidio deditiõẽ fecerũt. Tandẽ v^o cũ Urban^o ex Auiniõẽ Romã venisset: Egidio rõnez admistrare reip^o reddidit: z legatõĩ cessit. Qui cũ põtificẽ ex coneto i lateranũ vsqz pduxissz, ide Uiterbiũ quietur^o redijt: vbi tertio mēse post diem obiit. Et Assisius ei^o corp^o delatũ in basilica diui Frãcisci sepultũ in tumulo a se dũ viueret condito.

Nicolaus Estensis magnifici domini Obizonis viri prepotētis filius: hoc āno (vt aiunt) patri vna cũ Alberto eius fratre i regno Ferrarie z Mutine successit. Vir certe eloquentia: clemētia ac liberalitate insignis. Qui lz de hostibus multos celebrauerit triumphos: tāta tamẽ claruit equitate: z modestia atqz cõstãtia: vt nũq̄ vel prosperis successib^o isoleferet: vel aduersus frangeret: de quo certe iur^o sui noĩs interpretatõez dicere possumus. qz Nicolaus victor laudabilis interpretat^o. Qd ipse oib^o in reb^o sēp victor extitit: z nō mō s̄ exneof hostes. verũ et i ipsa sua vitia cõslixit: z de eis triũphanit: z p tuẽda ecclesiastica libertate plurimũ laborauit. Et hãc obrẽ q̄ maxime s̄ Bernabouẽ vicecomitẽ plurima bella gessit: z sēp victorias obtinuit. Ex primo vt dictũ ẽ illũ apud mōtẽclarũ agri Bizicis fudit: aliaqz vice supatus z fauciũ aufugere coegit: Laobrẽ multis comulatis diuitijs: Fauentiã vrbẽ ab Aucutũ imperatore gallo viginti milibus numũ auri emit: Inde vt ipsã ciuitatẽ sub prate facilius cõtinere posset: ab eodẽ ẽt bagnacauallũ noui nomĩ oppidũ emit: quã tamẽ aut multo post Augustio Bãphredo eã proditiõẽ adipsẽ amisit.

1360

Pagan^o genuẽs ex preclarissima ac nobilissima Turia domo nat^o. Vir reb^o bello gestis clarissimus: quẽ genuẽs alterũ Themistoclez grecũ in patria sua merito appellare possũt: his dẽ t^o pib^o s̄ iperatore grecũ z regẽ aragonũ ac venetos: qui s̄ genuẽs isurrexerãt cũ septuaginta quattuor triremib^o z alijs nauigijs plurimis: cũ tantisqz copijs quãtas habere potuerit: magnã virtutis sue dedit experiẽtiã. Sic. n. c. sexaginta tantũ triremib^o eandẽ ingẽtẽ classem inter Constantinopolim z Salcedonẽ aduersante sibi ẽt v̄to ingenti z prestati aio expectauit: z licet hostes potentissimi: licet ventũ contrariũ: licetqz mare infestũ haberet: s̄ eos tamen a vespera diei vsqz mane hiemali etiam tpe pugna sustinuit: z de eis tãdem victoriã obtinuit. In q̄ greci fugierũt z veneti ac chatelani maximã cedẽz pessi sunt. pfecto chatelanoz occiso veneti tũ z chatelani āno sequẽti genuẽs apud Corsicã aggressi q̄draginta hostium triremes vir^o armatis captas dimererũt. Sed paganus tãtam suorum cladez nō ferrens maximã ẽt statim cõpauit classem. Et in grecia delatus apud sapientiam peloponensi pmonitorum venetos aggressus mira felicitate superauit. Et eorum classis prefectus Nicolaus pisanum cum quinqz milibus captum Genuã sub triumpho pduxit: ac sic non solum patrie salutẽ: sed z grecie hic inuictissimus impator: quo aduixit extitit. z non solũ bec sed z alia innumerabilia facinora gessit: que in ānalibus genuẽsium optime tractantur. Nam velut alter Themistocles de instantibus quibuscunqz verissime indicabat: z de futuris calidis sime cõiiciebat.

1361

Laurentius Cellius: p̄mus z sexagesimus venetoz dux. Joãni Delphino hoc āno successus oncauit ānis. 4. Vir etiam naualis belli insignis: qui z multa classis bello strenue gessit. Sic cum classis prefectus esset: z nō longe ab vrbe p̄sisteret absens omniũ p̄sensu dux electus fuit qui sua sapientia licet multa incommoda a genuẽsibus pertulisset non minora z ipse iisdem tulit damna. Auziens deniqz cum multo reipu. incomodo apud sanctã Bãrriã Celestinoz sepellitur. Ac sic nunc tertio decimo huic libro finem iponemus: cũ ea que sequũtur propter nouas religiones z Scismatũ pturbationes lögã exigant orõnez.

Fratri Jacobo philippi Bergomẽs: ordĩs fratru eremitarũ diui Augustini: in oimoda historia nouissime cõgesta Cronica z supplementũ appellata: liber q̄rtus decimus felicĩt incipit